

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1209

ЗАБАВНИК

4
динара

28.2.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП²
"БЛАГО У
СРЕБРНОМ
ЈЕЗЕРУ"

Ripley

Веровати или не!

ДОКТОР ВИЛИЈЕМ ПРУДЕН

ИЗ ПЕТЕРСОНА
(САД)
ОБАВЉА
ЗУБАРСКУ ПРАКСУ
ИАКО ИМА
93
ГОДИНЕ.

БАЗИЛИКА У ТРИЈЕРУ

(НЕМАЧКА)
КОЈА ЈЕ ОД 1844.
ПРОТЕСТАНТСКА
ЦРКВА
САГРАЂЕНА ЈЕ КАО ПАЛАТА
РИМСКОГ ЦАРА
КОНСТАНТИНА ВЕЛИКОГ.

НАЈСТАРИЈИ ШЕШИР У ИСТОРИЈИ

НАЂЕН У ШИФЕРШТАТУ
(НЕМАЧКА)
ПОТИЧЕ ИЗ 12. ВЕКА
ПРЕ НАШЕ ЕРЕ
И НАЧИЊЕН ЈЕ ОД
СУВОГ ЗЛАТА.

ШНУРШ ЕРНСТ

ИЗ ЛАНГЕНАУБАХА
У НЕМАЧКОЈ
ТОЛИКО ЈЕ БИО
ПОНОСАН НА СВОЈ
КИШОБРАН
ДА НИКАД И НИКУД
НИЈЕ ИШАО БЕЗ ЊЕГА
— А КАД БИ ПОЧЕЛА
ДА ПАДА КИША
ОДМАХ БИ ПОТРАЖИО
ЗАКЛОН ДА МУ СЕ
КИШОБРАН
НЕ
ПОКВАСИ.

ТАШТА ЖЕНА

НАЗИВАЈУ ЈЕДНО
ДРВО
НА ОСТРВУ МАРГАРИТА
(ВЕНЕЦУЕЛА)
ЈЕР ПОДСЕКА НА ДЕВОЈКУ
КОЈА ЈЕ ПОДИГЛА РУКЕ
ДА БИ ПОПРАВИЛА
ФРИЗУРУ.

СРЕБРН НОВАЦ

КОВАН 1704.
У УЛМУ (НЕМАЧКА)
БИО ЈЕ
ЧЕТВРТАСТ.

1208/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● чувени сиракуски тиранин
Дионисије (431—367) за пуних
38 година никада није дозво-
лио своме берберину да га ши-
ша, било да му поткресује бра-

ду ножем, односно маказама. И
шишање и бријање обављао је
усијаним угљевљем. Дионисије
је, наиме, стално био у смрт-
ном страху да ће га неко уби-
ти. И поред оволике предо-
строжности Дионисије је ипак
био убијен.

● апасионата (италијански ar-
passionato) је музичка ознака
за осећајно, страшно. Чувена
Бетовенова соната за клавир,
опус 57, F-мол зове се Arpas-
sionata.

● председник општине градића
Јанакија на јапанском острву
Окинава одлучио је да спречи
олако давање развода бракова
које је у последње време узео
маха. Он је издао наредбу да
сви они брачни парови који се
буду свађали на јавном месту

буду протерани три дана и три
ноћи на стену удаљену 20 миља
од обале и да тамо добију само

један оброк у току дана. Ка-
жу да се у Јанакију после тога
ретко ко одлучује на развод
брака, па чак и на јавну свађу.

● недавно је делегат Велике
Британије у УНЕСКО-у обаве-
стио своје колеге о резултатима
до којих су дошли статистича-
ри ове организације: они су,
наиме, утврдили да су од по-
четка овог века табани мушка-
раца и жена порасли у просе-
ку за два и по броја.

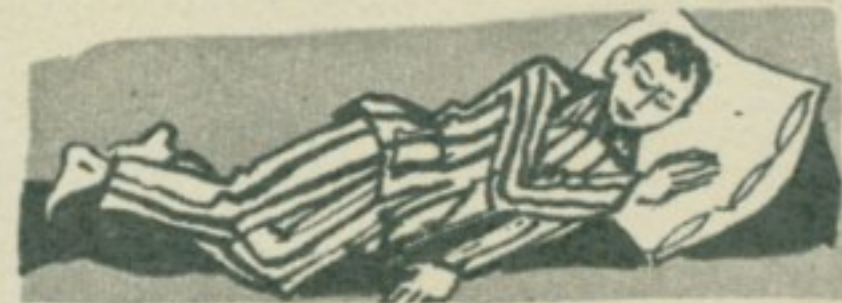
● име ружичасте птице фла-
минго потиче од латинске речи
„флама“ што значи — пламен.

● на стенама Алтамире, пећине
на Пиринејима у Шпанији, про-
нађене су године 1879. слике из
такозване мадленске епохе
(30000—10000. године пре наше

ере). На сликама су у дивним,
постојаним бојама, са великим
осећањем за покрет и живот
као и изванредним даром за цр-
тање приказане само животиње:
бизони, дивљи коњи, дивље сви-
ње. Ове слике убрајају се у
најзначајнија дела праисториј-
ске културе.

● пицама, назив за врсту ноћ-
не одеће, потиче из урду јези-
ка где гласи: паецама (пае —
нога и цама — одећа).

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

**57
ГОДИНА
НА
МОРСКОМ
ДНУ**

ЗАШТО СЕ НИ

У свитање 5. августа 1915. године италијанска подморница „Нереида“ била је укотвљена крај обале острва Палагружа. Капетан Карло дел Греко и седамнаест чланова посаде још су спавали кад је осматрач угледао на небу аустријски хидроавион. Одмах је дао знак за узбуну, али пре него што је „Нереида“ успела да зарони, на око две стотине метара с њене леве стране појавио се перископ аустријске подморнице „У-5“ којом је командовао Георг фон Трап.

— Торпедо пали! — командовао је фон Трап. Аустријски подофицир који је стајао крај цеви за лансирање торпеда притиснуо је дугме. „У-5“ лако се затресла и торпедо је, остављајући за собом пенушаву бразду, полетео ка непријатељској подморници.

„Нереида“ командни то-

рањ још се налазио над водом кад ју је торпедо погодио. Одјекнула је снажна експлозија, затим је пре половљена подморница почела да тоне... Тако је, за време првог светског рата, у Јадранском мору нестала, заједно са својом посадом, тада најмодернија италијанска подморница.

Готово пуних педесет и седам година после овог догађаја, негде средином маја 1972, одређен сам да са групом од девет наших најбољих ронилаца учествујем у њеном вађењу.

КРОЗ ПРОЗИРНО, ХЛАДНО МОРЕ

До стеновите Палагруже стигли смо рано следећег јутра на ронилачком броду „Спасилац“, који смо ми морнари звали „Спаха“. Десет сангтиметара дебелом сајлом закачене за „Спаху“ довукли смо цилиндри по-

моћу којих је требало да извучемо подморницу, довели прописну ронилачку опрему, боце с кисеоником. Нико од нас није тада ни слутио каве нас опасности и узбуђења очекују.

Први су заронили мајор Кожул и доктор Париповић. Пронашли су подморницу на дубини од тридесет и пет метара, обележили пловцима место где се налази а онда нам скицирали њен положај. Сада је остало оно најважније: да се подморница учврсти између два цилиндра који ће је, кад се напуне ваздухом, подићи на површину.

Дужност нам је била да, пре него што почнемо да постављамо цилиндри, утврдимо у каквом је стању подморница као и да, за све време док се будемо бавили око ње, водимо рачуна о свим детаљима како би могао да се реконструише догађај који је довео до њеног уништења.

Кад сам сутрадан заронио са својим паром Веселином Јевремовим, још из-

далека угледао сам „Нереиду“ кроз прозирно, хладно море. Пресечена торпедом негде код машинског простора, лежала је на дну под дебелим наслагама песка. Њена два дела, велики прамчани и мањи крмени, била су спојена једино осовином пропелера.

Прилазили смо јој опрезно, ја с једне, Веселин с друге стране.

СВА ТРИ ТОРПЕДА!

Већ после летимичног прегледа подморнице са ополне стране било је јасно да са ње оног судбоносног 5. августа није испален ниједан торпедо: сва три су била на својим местима!

Установили смо да ће бити веома тешко извести планирану акцију баш због тих неиспалених торпеда која су претила да при сваком нешем неопрезном покрету експлодирају. Посебно нас је бринуло торпедо на прамчаној палуби. Био је незаштитен и, по процени стручњака, био је довољан јачи ударац па да активира неколико стотина килогра-

ма експлозива. Постојала је и могућност да је у унутрашњости подморнице активирао систем за самоуништење који би могао да ступи у дејство приликом померања трупа.

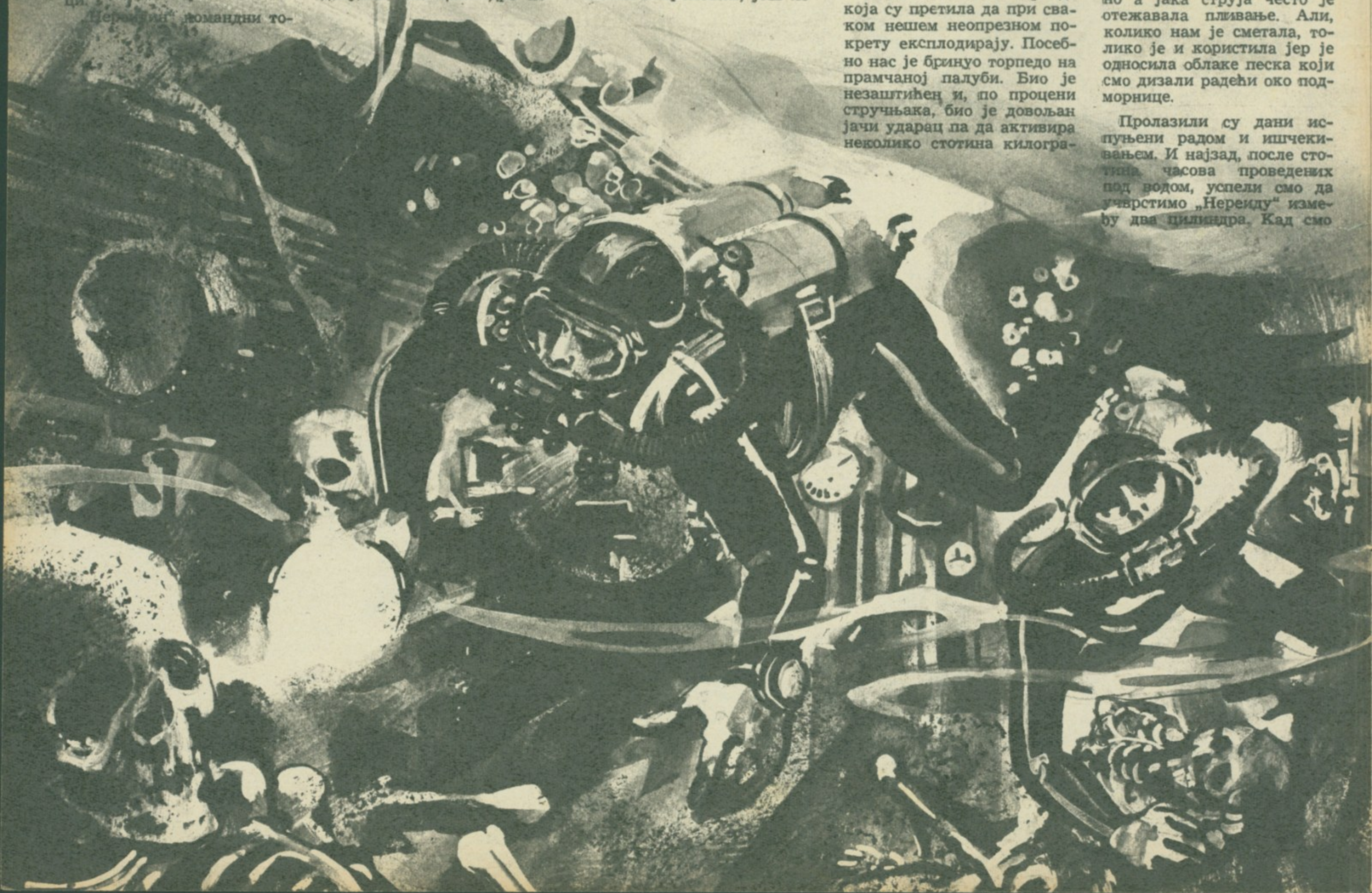
Претпостављало се да на „Нереиду“ има око две хиљаде килограма експлозива који је могао да нас све уништи. А ту су се, поред групе одређене да обави послове око вађења подморнице, налазиле екипе наших и италијанских сниматеља и новинара.

Опрезно, и уз ризик који је морао да се прихвати, отпочело је постављање цилиндара.

ВОДА СЕ ЗАБЕЛЕЛА

Иако је свако од нас проводио око четири часа под водом, радови су споро одмицали. Море је било хладно а јака струја често је отежавала пливање. Али, колико нам је сметала, толико је и користила јер је односила облаке песка који смо дизали радећи око подморнице.

Пролазили су дани испуњени радом и ишчекивањем. И најзад, после стотина часова проведених под водом, успели смо да учврстимо „Нереиду“ између два цилиндра. Кад смо

ИСУ СПАСЛИ?

НА ПОСМРТНИМ
ОСТАЦИМА ПОСАДЕ
ИТАЛИЈАНСКЕ ПОДМОР-
НИЦЕ „НЕРЕИДЕ“ НАШЛИ
СМО ГУМЕНЕ ПОЈАСЕВЕ,
АЛИ И ТРАГОВЕ
КУРШУМА!

почели да их пунимо ваздухом, завладало је опште узбуђење и напетост: Хоће ли дебеле сајле издржати... Ако труп попусти, све ће експлодирати!

Док је велики компресор уједначено брктао, све очи су биле упрте у глатку површину мора.

На површини су се изненада појавили мехури; био је то сигурно заостали ваздух у подморници који је сада, приликом померања, излазио. А онда се раширила велика мрља уља. То је могло да буде опасно, али се више ништа није могло учинити. Остало нам је једино да чекамо.

Нестрпљење је расло. И страх од неизвесности.

Инжењер Јозо Кожул, по чијим прорачунима се врши вађење подморнице, у ишчекивању гризе усне. Мој нови пар у рођењу Славко Богдановић не може да се смири... Сви бисмо најрадије заронили да видимо шта се догађа под водом, али исувише је опасно.

Одједном, море се забелело. Вишак ваздуха истиче — сигуран знак да су цилиндри пуни. Али где су? Изгледало је да је прошла читава вечност док се велики црни ваљци нису појавили. Као пар огромних китова, искочили су, а затим нестали.

Све стрепње прекинуло је громоласно: „Урааа!“

После толико дана исцрпљујућег рада пред нама се љуљушкала „Нереида“.

НЕСТАЛО ЈЕ ВАЗДУХА

Славку и мени пало је у задатак да повежемо подморницу са „Спахом“. Истовремено, требало је да покупимо преостали алат са дна, а то је значило да ћемо се дуго задржати. Зато смо понели по једну резервну боцу с кисеоником.

Пажљиво смо причвршћивали дебеле сајле за „Спаху“, па за „Нереиду“. Без мањег, крменог дела који је остао на дну подморница је изгледала још страшнија, као да је из сваког њеног дела избијала опасност. Али, нисам имао времена да сада о томе размишљам. Чим смо завршили повезивање, кренуо сам за Славком по алат.

Још сам се спуштао ка дну кад ме одједном трже оштар писак. Окренуо сам се и застао скамењен: Славко се налазио тачно испод подморнице, на око петнаест метара од мене, и показивао ми да више нема ваздуха. На тренутак збуњен, гледао сам га како држи свој апарат. А онда је са већ празним плућима запливао према мени. Најзад сам се онашао: дограбио сам резервни апарат и кренуо му у сусрет. Последњом снагом Славко ми је отргнуо писак из руке. Био је спасен.

Са опасним теретом који је „Спаху“ вукао за собом стигли бисмо до Шолте пре мрака да нас на пола пута није захватило невреме и отргнуло нам подморницу. Срећом, остала је на повр-

шини, чврсто укљештена међу цилиндрима. Није било лако прићи јој у малом чамцу који је поигравао на белим крестима високих таласа. Успели смо да је привежемо за „Спаху“, али изгубили смо драгоцену време.

По временској прогнози ништа нам се добро није спремало. Казаљка барометра упорно је падала.

У увалу Рогач на Шолти стигли смо по бури од шест бофора. Била је ноћ и требало је под светлошћу рефлектора заронити под цилиндри, отворити затвараче и, испустивши ваздух, спустити „Нереиду“ на дубину од дванаест метара, на дно. То је био једини начин да је заштитимо од високих таласа који су претили да је разбију о оштро стење. Али, нико се није усуђивао да изда такво наређење јер — оно је било равно самоубиству!

Неколико стотина тона метала играло је на таласима претећи смрћу свакоме ко би покушао да зарони. Ипак, нешто је морало да се предузме. Времена није било за губљење.

Поставили смо „Спаху“ тако да, колико је могуће, заштити подморницу од ветра и таласа, а онда се одлучили за оно што је у тој ситуацији истовремено изгледало и као најопасније и као најбоље решење: испустили смо ваздух из цилиндара! „Нереида“ је поново мирно лежала на дну.

ШТА ИМА УНУТРА?

Сутрадан смо се поделили у две групе. Једна група се вратила са „Спахом“ на Палагружу да извади крмени део, а друга, у којој сам био и ја, остала да испита унутрашњост подморнице и, можда, открије остатке настрадале посаде. Нико од нас није био још сигуран да ли се посада спасла што је било могуће са дубине од тридесет и пет метара на којој је „Нереида“ пронађена.

Први је заронио и пошао у подморницу један италијански сниматељ. Убрзо је изишао. Сав се тресао. Касније смо сазнали да је у првој просторији напицао цео костур у седећем положају који се при додиру распао изазвавши утисак кретања. Изгледа да је овај догађај задовољио све жеље наших гостију за авантуром. Више нису улазили.

Цео следећи дан вадили смо посмртне остатке изгинуле посаде. Закључили смо да су људи могли да се спасу јер су око врата сви имали гумене појасеве. Највероватније их је у томе спречила паника, што је било довољно да их киселина из општењених акумулатора угуши. Ову претпоставку потврђује чињеница да смо већину нашли код самог излаза.

На неким скелетима открили смо трагове куршума што наводи на закључак о самоубиству или, можда, о међусобном убијању.

Пробијали смо се с муком из просторије у просторију. Врата која се нису отварају већ готово шездесет година није било лако померити. Течност кроз коју смо се кретали остављала је језив утисак. Била је то емулзија акумулаторске киселине, распаднутих лешева, уља и ко зна чега још. Први пут ми се догодило да осећам тако јак мирис под водом. Он ме је касније прогонио месецима.

Свуда смо налазили кости, напипавали предмете чудних облика, личне ствари посаде, дугмад, наочаре, ципеле, новчанике са покојим металним новчићем и угљенисаним папирним новчаницама, ланчиће, прстење, оружје... Све то пажљиво смо слагали у платнене вреће које смо понели са собом.

Славко и ја смо испитивали најудалењу прамчану просторију која је вероватно била капетанова кабина. Једва смо успели да се са тробојним апаратима провучемо кроз њен узани улаз. (Апарати са три боце кисеоника били су гломазни али смо морали да их понесемо јер је постојала могућност да се негде закачимо и, у очекивању помоћи, останемо дуже него што је предвиђено.)

Свима нам је лакнуло кад смо, после неколико часова проведених у унутрашњости подморнице, поново угледали светлост дана.

Посмртни остаци посаде италијанске подморнице „Нереида“ пренети су у Сплит а одатле у Италију где су сахрањени у заједничкој гробници.

У марту 1973. године, приликом сечења остатака „Нереида“ на улазу у Шибенски канал, показало се колико је ова акција била опасна. Стручњаци су установили да су сва торпеда била потпуно исправна. Чак је и ваздух у спремиштима био под притиском.

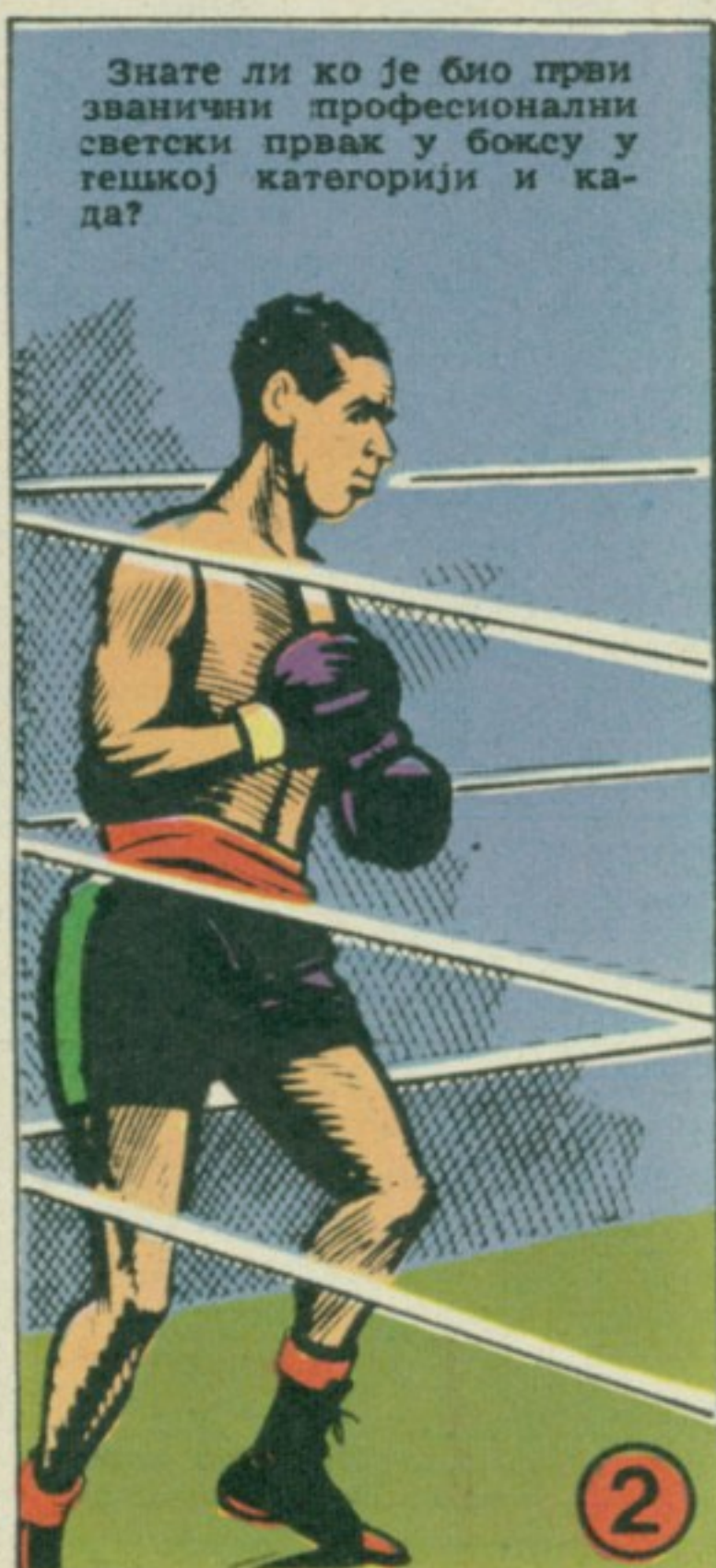
Д. Јаковљевић

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ЈУГОСЛОВЕН ПРВАК У ЦУДУ

1. Јосип Каталински је а) фудбалер Сарајева, б) члан државног тима, ц) раније је играо за Партизан, д) био је голгетер као репрезентативац. Знате ли шта је овде нетачно?

Знате ли ко је био први званични професионални светски првак у боксу у гешкој категорији и када?

Који је наш фудбалски клуб играо у финалу Купа шампиона, када и где?

4. Франо Михалић је на Олимпијади у Мелбурну 1956. године освојио једну медаљу. Знате ли коју и у којој дисциплини?

Који је Југословен освојио титулу првака Европе у цуду 1974?

ОДГОВОРИ:

1. Нетачни су одговори да је Каталински фудбалер Сарајева и да је раније играо за Партизан.
2. Први званични професионални светски првак у боксу био је Американец Џон Д. Саливен а титулу је освојио 1882. године.
3. У финалу Купа шампиона играо је Партизан у Бриселу 1965/66.
4. Франо Михалић освојио је у Мелбурну 1956. године сребрну медаљу у мара-тону.
5. Горан Живеца, члан Младости из Загреба, освојио је титулу првака Европе у цуду 1974. године.

Слобода се брани и оружјем...

КАКО ЈЕ БАРУТ ВЕК БИО ПРОНАЂЕН/ЗА ЊЕГА СУ ЗНАЛИ КИНЕЗИ ЈОШ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ/ЉУДИ 16. ВЕКА ИЗМИШЉАЈУ БЕЗБРОЈ ОРУЂА ДА БИ ШТО ЕФИКАСНИЈЕ УПОТРЕБИЛИ ОВАЈ СМРТНОСНИ ПРАХ...

ОВАЈ ДРВЕНИ ТОП ИЗБЕЉИВАО ЈЕ „БУРАД С БАРУТОМ“ НЕКУ ВРСТУ ПРЕТЕЧЕ БОМБИ. ТОП ЈЕ ИМАО НАРОЧИТО ПОСТОЉЕ, ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРИЧВРШКЕНА ЦЕВ И ОДВОЈЕНУ БАРУТНУ КОМОРУ.

ИЗ ОВЕ БОМБАРДЕ - УБИЦЕ МОГЛО ЈЕ ДА СЕ ПУЦА ПРАВО И ЛУЧНО. У ДУБРОВНИКУ СЕ КАНОНИ, ТАКО СУ НАЗИВАНА ОРУЂА С ДУГАЧКОМ ЦЕВИ, ПОМИЊУ ПРВИ ПУТ 1504. ГОДИНЕ.

ДА БИ СЕ ОМОГУЌИЛА БРЗА И НЕПРЕКИДНА ПУЦЊАВА ИЗМИШЉЕНИ СУ ПОКРЕТНИ ТОПОВИ ЧИЈЕ СЕ ЦЕВИ ОКРЕћУ УКРУГ...

БУРАД С БАРУТОМ УПОТРЕБЉАВАНА СУ ПРИ ОПСАДИ УТВРЂЕЊА. КУКЕ СУ ИМ СЛУЖИЛЕ ДА СЕ ОРУЂЕ КАЧИ ЗА ПОГОЂЕНИ ЦИЉ...

...И НА КРАЈУ ЕВО ПОКРЕТНЕ, РАСПРСКАВАЈУЋЕ „БОМБЕ“ КОЈОМ СУ ОСВАЈАНЕ НЕПРОБОЈНЕ ГРАДСКЕ КАПИЈЕ!

Једне јесење вечери 1943. године са групом партизана дошао сам у сремско село Прхово. Као и у многим другим нашим селима и у Прхову су се налазиле наше базе и народна партизанска школа. Организована је била и народна власт.

Сазнали смо да су тог дана Немци долазили у село. Домаћин код кога сам ноћио испричао ми је шта се све догађало. И о храбрости пионира Бранка.

УМЕСТО ОДГОВОРА

Шапат се брзо преносио од куће до куће: наилазе Немци. Тихи ударци у нека невидљива врата и илегалци у базама су опоменути. Међу илегалцима који су се тога дана налазили у Прхову био је и учитељ Милош Хаџић.

Немци су опрезно улазили у село. Нису више онако сигурни као у почетку рата. Сада је из сваке куће, иза сваког дрвета могла да их сачека пушка.

Кад су се уверили да у селу нема партизана, Немци загазише у двориште. Уз вику и звекот оружја истеривали су голоруке људе из кућа. Нема поворка жена, стараца, деце слила се пред цркву.

Пред окупљени народ иступи немачки официр, фолксдојчер. „Ништа вам се неће десити ако кажете имена одборника и оних код којих долазе партизани и, наравно, где се крије учитељ“ — говорио је Немац. „А ако нећете да кажете, онда ћемо друкчије разговарати“. Немачки официр заћута. Чекао је... а уместо одговора — ћутање. Официр, већ љут, понови питање. Опет тајац.

Немац се онда окренуо војницима. Као да су нешто предосетили, људи се чвршће збише у гомилу.

И по занемелом народу почели су да падају ударци и псовке. Мајке су, колико су могле, заклањале децу, старице су падале под ударцима. Али, нико није ни помишљао да проговори.

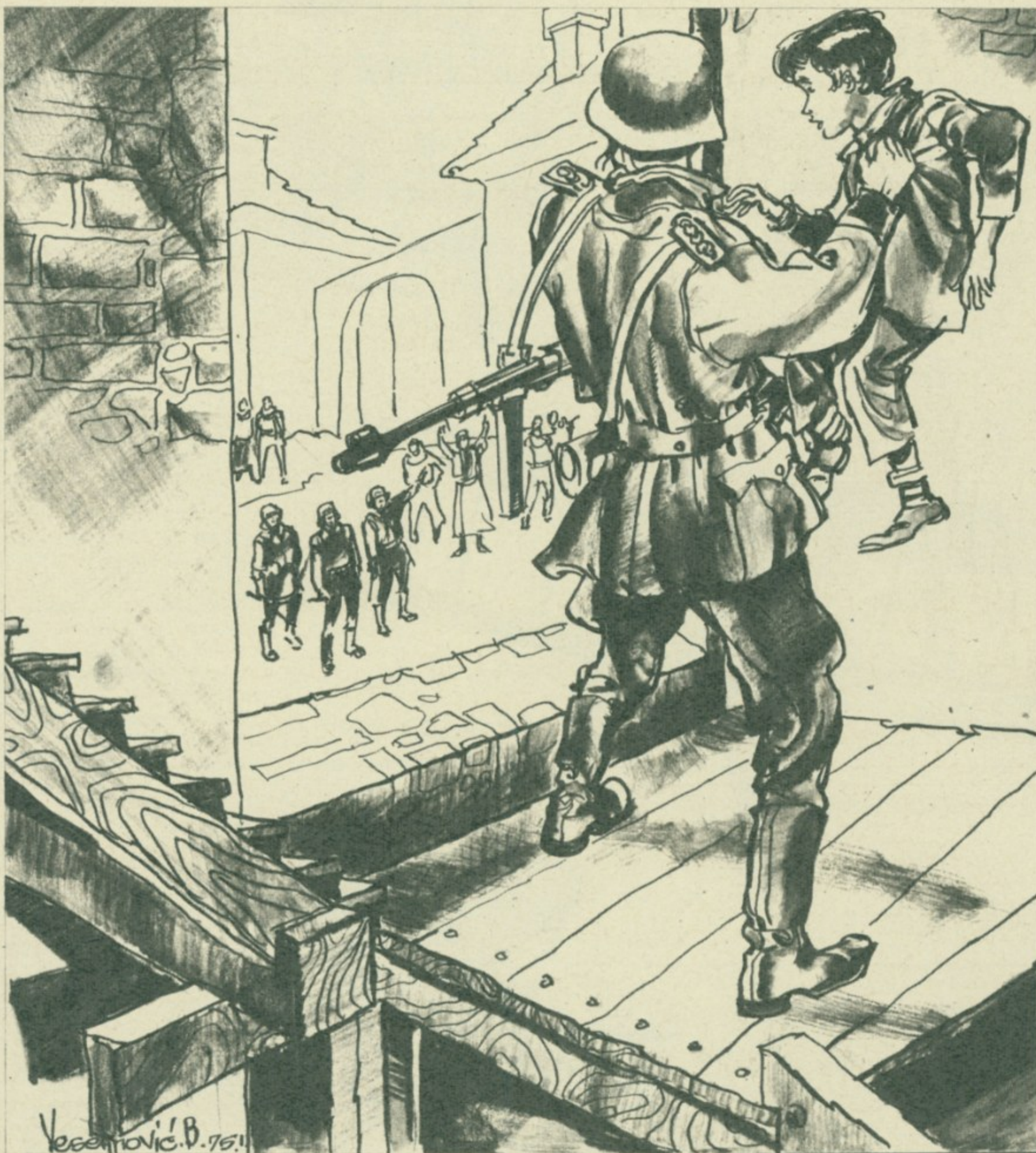
УБИЋЕМО ТЕ!

Немачки официр, ван себе од беса, претио је да ће их све пострелати ако не проговоре. Ни после његове претње нико није проговорио.

А онда, по официровом наређењу, војници издвојише децу. Постројили су их уз црквени зид. Шамапали су их, тукли бичем сплетеним од жице. Текла је крв низ преплашена деџија лица. Фолксдојчер им је безброј пута понављао иста питања: ко од њих иде у партизанску школу? Где се крије партизански учитељ? Деца су дрхтавим гласом одговарала увек исто: Не знамо... Ми не иде-

БАЦАЈ МЕ, ШВАБО!

Из групе преплашене деце немачки официр је издвојио седмогодишњег Бранка Кричку и повео га на црквени торњ.

Људи, доле, погнуше главе, заклонише очи рукама. Сви су се претворили у један грч, у једну мисао. Мали је, дете је, хоће ли ода-ти? А ако, ипак, не каже? Убиће га!

Мало тело лелујало се изнад њихових глава. Секунди се претварају у вечност. Чује се само нељудски глас:

— Говори, размрскају те!

И тада... људи су поново зачули потмули бат чизама и шкрипу старог степеништа. Подигли су главе и занемели. На прозору торња није било никога. Како се у тој фашистичкој звери за тренутак пробудио човек никада се неће сазнати.

И ПРОНЕО СЕ ГЛАС

Немци су поподне напустили село. Опљачкали су оно што су нашли, запалили неколико кућа и одвели неколицину људи, заврши домаћин причу. И уздахну.

Пожеleo сам да видим тог малог храброг пионира. Да разговарам с њим. Домаћин ми објасни где је кућа Бракова. Још исте вечери сам га посетио.

— Јеси ли се уплашио? — питао сам га.

Гледао ме је паметно, отворено. И одговорио:

— Јесам, друже. Страшно је било са оне висине погледати доле. А доле ми је мама била. Било ми је више жао ње него живота.

— Шта си мислио док те је Немац држао горе, на торњу?

Дечак се испрсио, очи му поносно блеснуше.

— Мислио сам: Бацај ме, Швабо, убиј ме, али друга учитеља нећу одати.

По партизанским селима Срема брзо се пронео глас о храбрости седмогодишњег пионира Бранка Кричке.

Ј. Јеремић

Данас Бранко Кричка живи у свом родном Прхову и ради као тракториста у Земљорадничкој задрузи. Његов учитељ Милош Хаџић управник је Српског народног позоришта у Новом Саду.

мо у школу... Нема код нас никаквог учитеља...

Дечја упорност избезумљивала је официра. Љути-то је прелетао погледом преко њихових немик лица. Није хтео да призна пораз, да неће успети ништа да сазна. Онда му се поглед зауставио на једном дечаку. Најситнији међу децом, Бранко Кричка узалуд је покушавао да рукама заштити лице. Официру се учинило да ће тај мали дечак проговорити.

Војници су и даље немилосрдно ударали немоћну децу. Официр им даде знак да престану. Пришао је Бранку и повукао га од зида.

— Слушај, мали! Ако ми за три минута не кажеш ко је учитељ у вашој школи, убићемо те. А ако кажеш, пустићу те кући.

Официр је из џепа извадио сат.

Бранко је ћутао. Онако мали и преплашен личио је на птиче које је испало из гнезда. Дрхтао је и унезвереним погледом тражио мајку.

НА ЗВЕНИКУ

Немац љути-то заклопи сат. А онда јасно и разговетно, да сви чују, рече Бранку:

— Шта је, штене партизанско, нећеш да лајеш? Лепо, убићемо те! Бацимо те с торња! Имаш време мена да размишљаш док се не попнемо. Ако кажеш ко је учитељ, пустићемо те. Ако не кажеш, бацимо те.

Официр и два војника поведоше га ка улазу.

Бранкова мајка врисну и полете ка сину. Један Немац је удари кундаком и она паде. Зачуше се пригушени јецаји.

Бранка уведоше у тамни отвор. Одједном, настаде тишина. Чуо се само потмули бат чизама и шкрипа расклиматаног степеништа. Сви су немо упрли поглед у онај прозор на торњу. Чак и Немци погледаше горе.

А онда се на прозору торња појави официр а крај њега се једва назирала тршава коса малог основца. Немац га издиже, обухвати рукама ноге изнад стопала и — наглавце га истури кроз прозор. Држао га је тако над понором и нешто говорио.

ВАЗДУХОПЛОВИ

САД

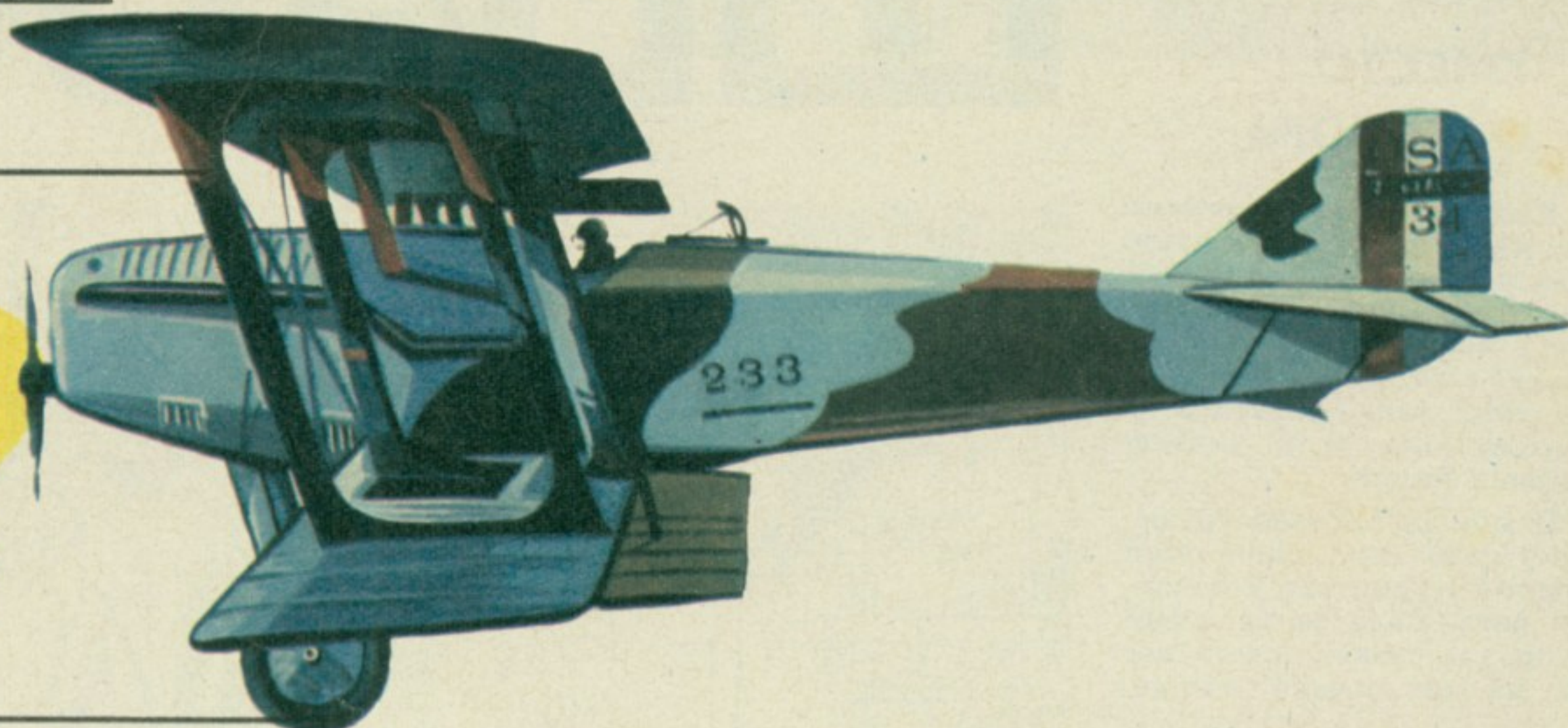
НАСЛЕДНИЦИ БРАЋЕ

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

ЛУСАК — II

Ловачки авион с два члана посаде. Употребљен у првом светском рату крајем 1918. године. Конструисао га је капетан Пере по угледу на тада најбоље савезничке ловце. У погледу брзине и наоружања није заостајао за немачким авионима.

ЛИЧНА КАРТА: двокрилац, двосед, са мотором од 400 КС. Тежина у лету 1699 кг, максимална брзина 212 км на час, максимална висина лета 6160 м, долет до 515 км. Наоружање: 2 пилотска и 1 турелни митраљез.

МОРСЕ МБ-3А

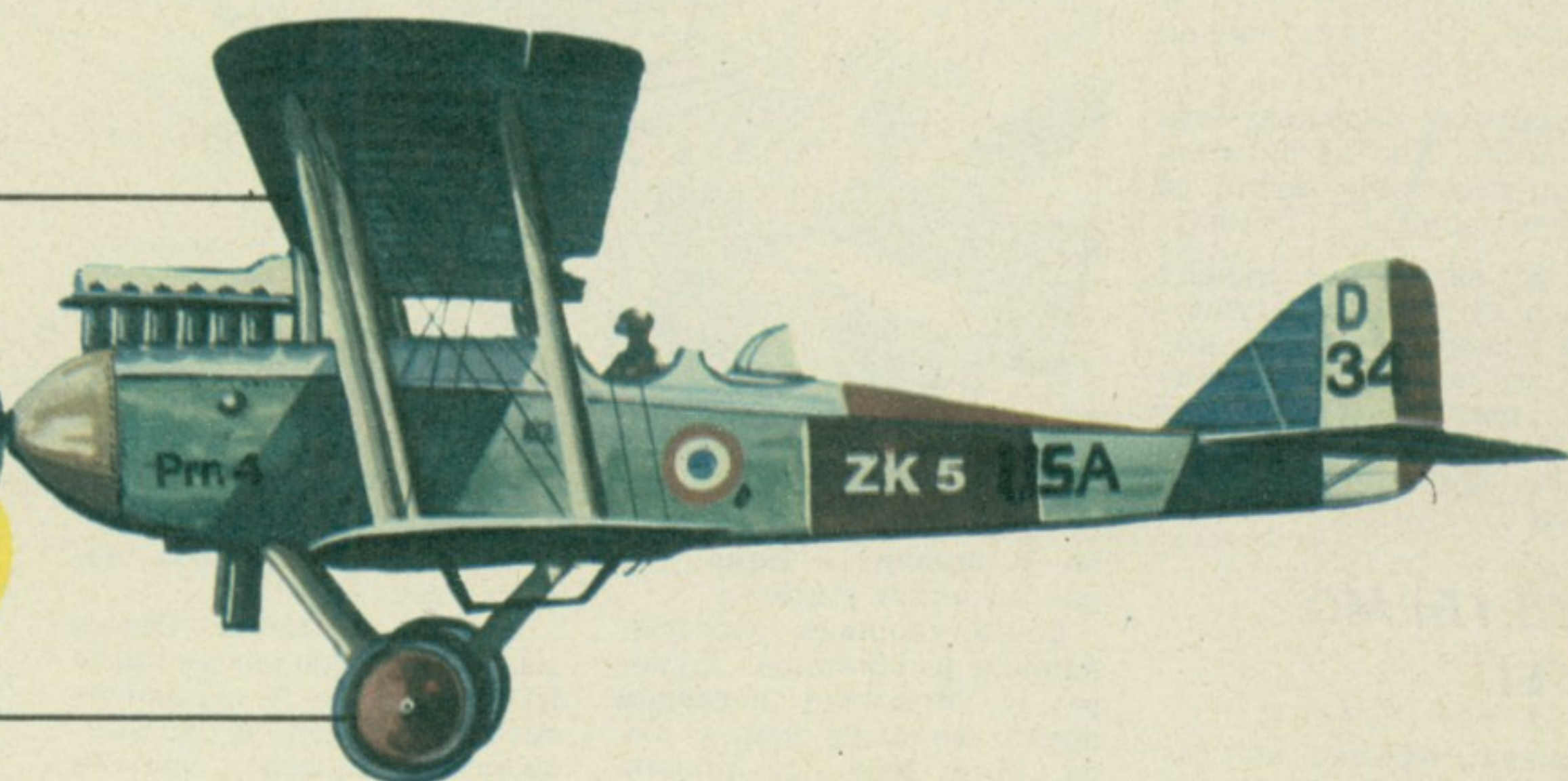
Ловачки авион, једносед. Серијски је израђиван у фабрици „Бонинг“. Конструисао га је Томас Морсе. По особинама овај ловац је спадао у авионе врхунског квалитета. У првом светском рату појавио се фебруара 1918. године. ЛИЧНА

КАРТА: двокрилац са мотором од 300 КС. Тежина у лету 1200 кг, максимална брзина 225 км на час, максимална висина лета 6500 м, долет до 400 км. Наоружање: 2 митраљеза у крилима или испред пилота, на трупу авиона.

ДЕ ХЕВИЛЕНД Д. Х. 4

Америчка верзија познатог енглеског ловца и лаког бомбардера. У првом светском рату употребљаван од 1917. године. На Западном фронту летело је око 600 „Д. Х. 4“. Укупно је произведено око 5000 ових авиона. ЛИЧНА

КАРТА: двокрилац са два члана посаде и мотором од 200 КС. Тежина у лету 1515 кг, максимална брзина 193 км на час, долет преко 500 км. Наоружање: 1 ловачки и 1 извиђачки митраљез. Насио је и 240 кг бомби.

МАРТИН МБ-2

Тешки бомбардер, дело Глена Мартина. Авион је израђен 1917. године, а у првом светском рату појавио се јануара 1918. године. Био је намењен за извиђање и бомбардовање. Прва верзија авиона имала

је два мотора од по 400 КС и развијала брзину од 169 км на час. Послератна верзија била је већа, са јачим моторима и боље наоружана. ЛИЧНА КАРТА: двокрилац са два мотора од по 420 КС и са

два члана посаде. Тежина у лету 5800 кг, максимална брзина 178 км на час, максимална висина лета 2500 м, долет до 790 км. Наоружање: 2 митраљеза, бомбе у тежини од 750 кг, или торпедо.

Браћа Орвил и Вилбер Рајт први пут су полетели авионом 1903, а већ 1909. године јавља се идеја о употреби авиона у војне сврхе. Наиме, Американци су у свом пропису о војно-сигналној спецификацији 23. децембра 1907. први предвидели могућност употребе авиона у рату па су 2. августа

1909. године набавили први војни авион, а следеће године образовали и ваздухопловно одељење од једног авиона, три балона и једног ваздушног брода. У први светски рат САД су ушле 1917. године са 55 авиона, али је у току рата произведено 15000 авиона и 41000 авионских мотора. Међутим, 1924. САД су и

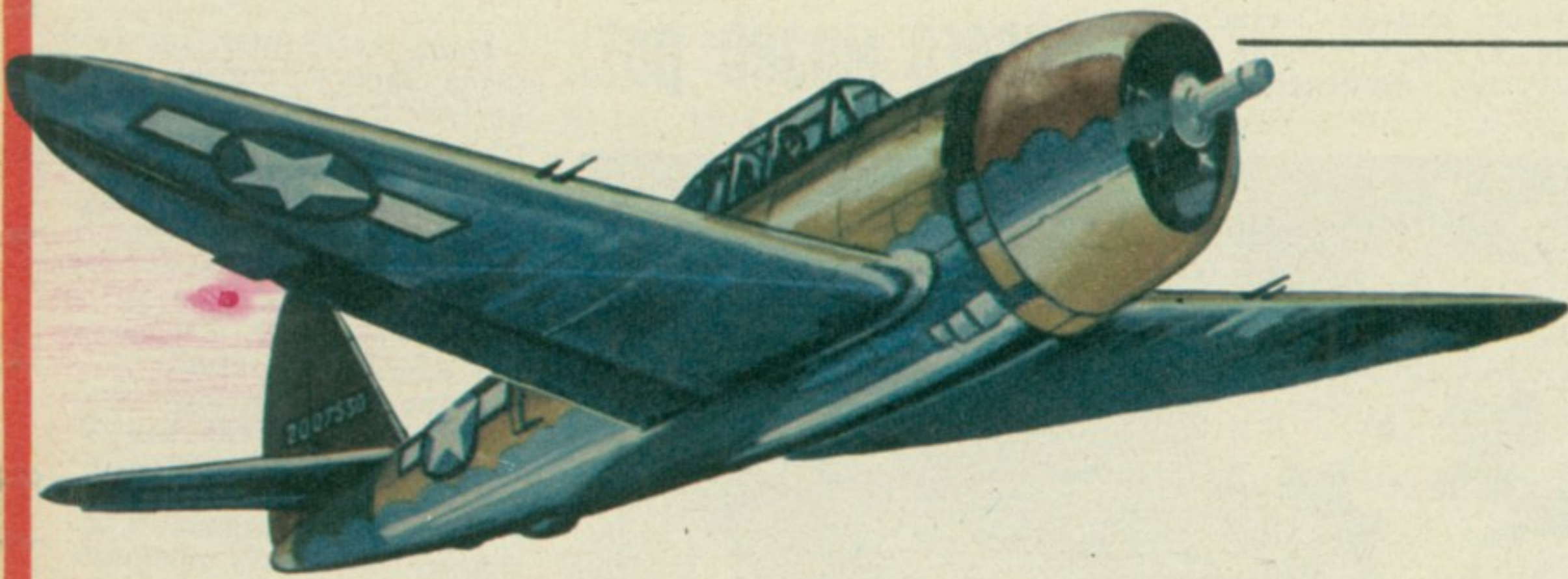
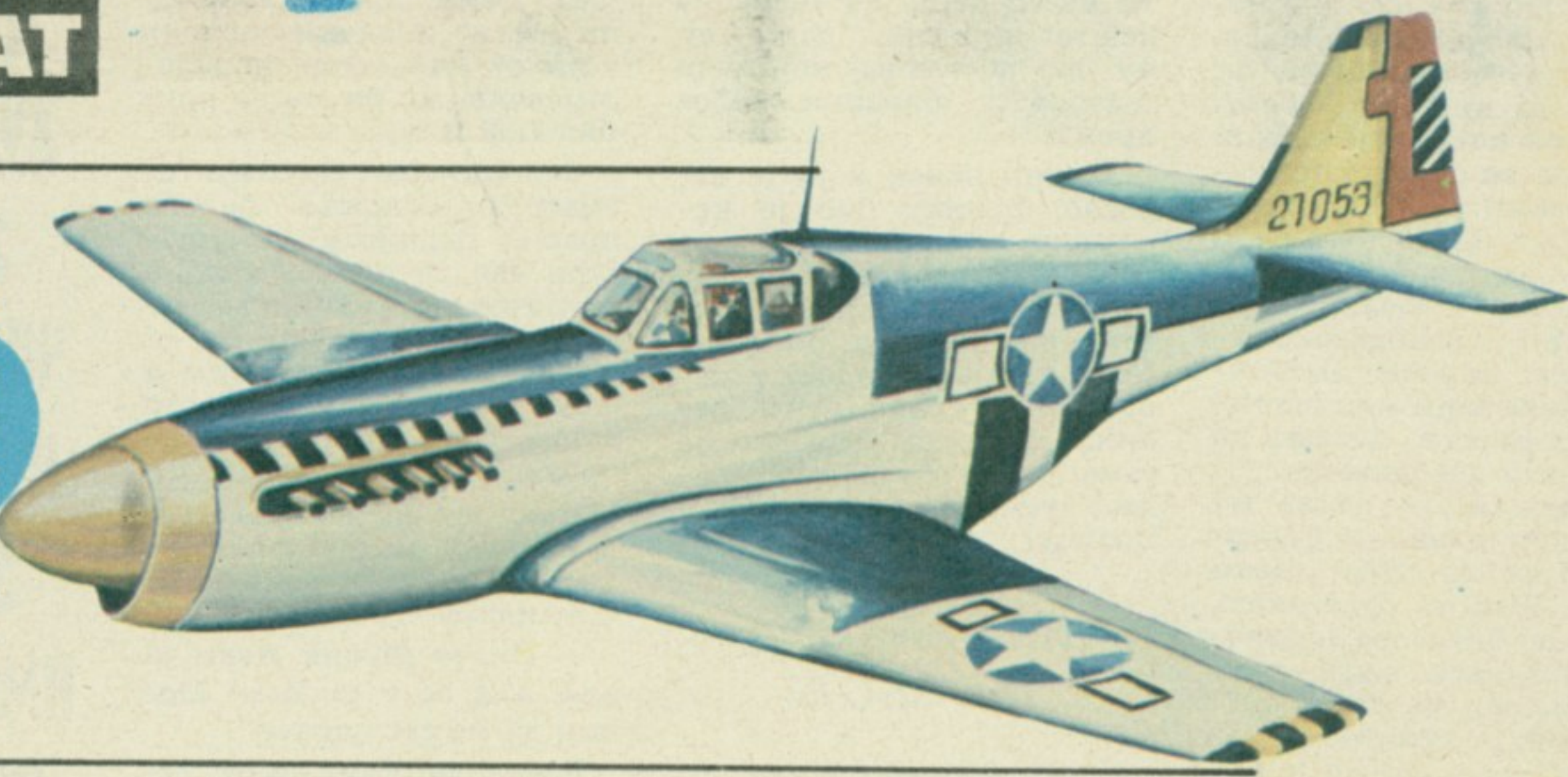
мале само 500 борбених авиона. У периоду између 1933. и 1939. године Американци су располагали са 20915 цивилних и војних авиона. До краја другог светског рата у САД је произведено 273766 авиона разних типова. (Подаци из Војне енциклопедије).

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

МУСТАНГ П-51 Д

Ловац и ловац-бомбардер, окретан, један од најбољих те врсте у другом светском рату. Коришћен је на ратиштима у Европи, Африци и Јапану. Велике успехе постигао је у борби против Јапанаца и немачких млазних авиона Ме-262. Произвођен је у фабрици „Норт Америка“.

ЛИЧНА КАРТА: модела П-51 Д: нискокрилац, једносед са мотором од 1590 КС. Тежина у лету 4540 кг, максимална брзина 712 км на час, максимална висина лета 12200 м, долет до 2655 км са резервним резервоарима. Наоружање: 6 митраљеза и 450 кг бомби.

ТАНДЕРБОЛТ П-47 Д

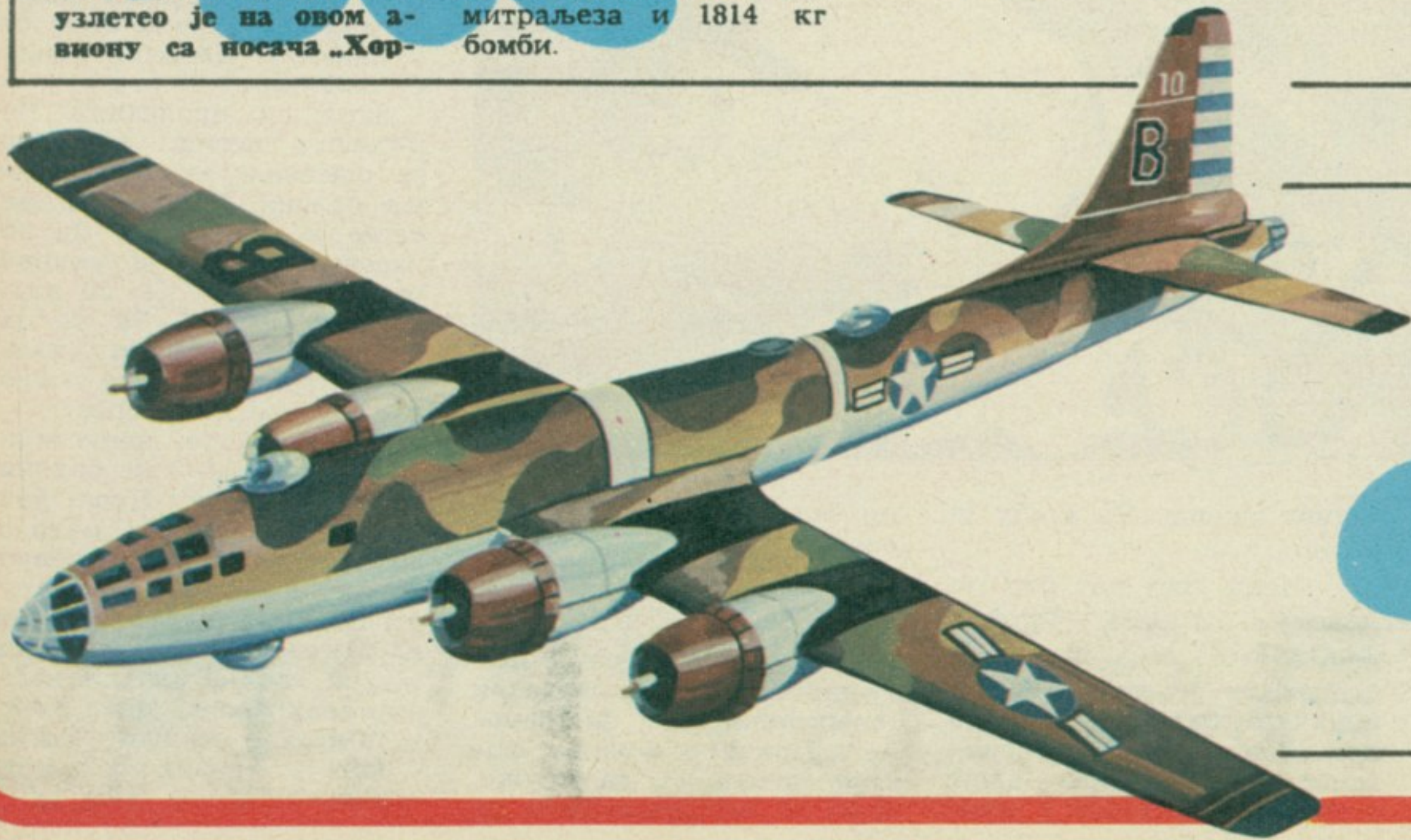
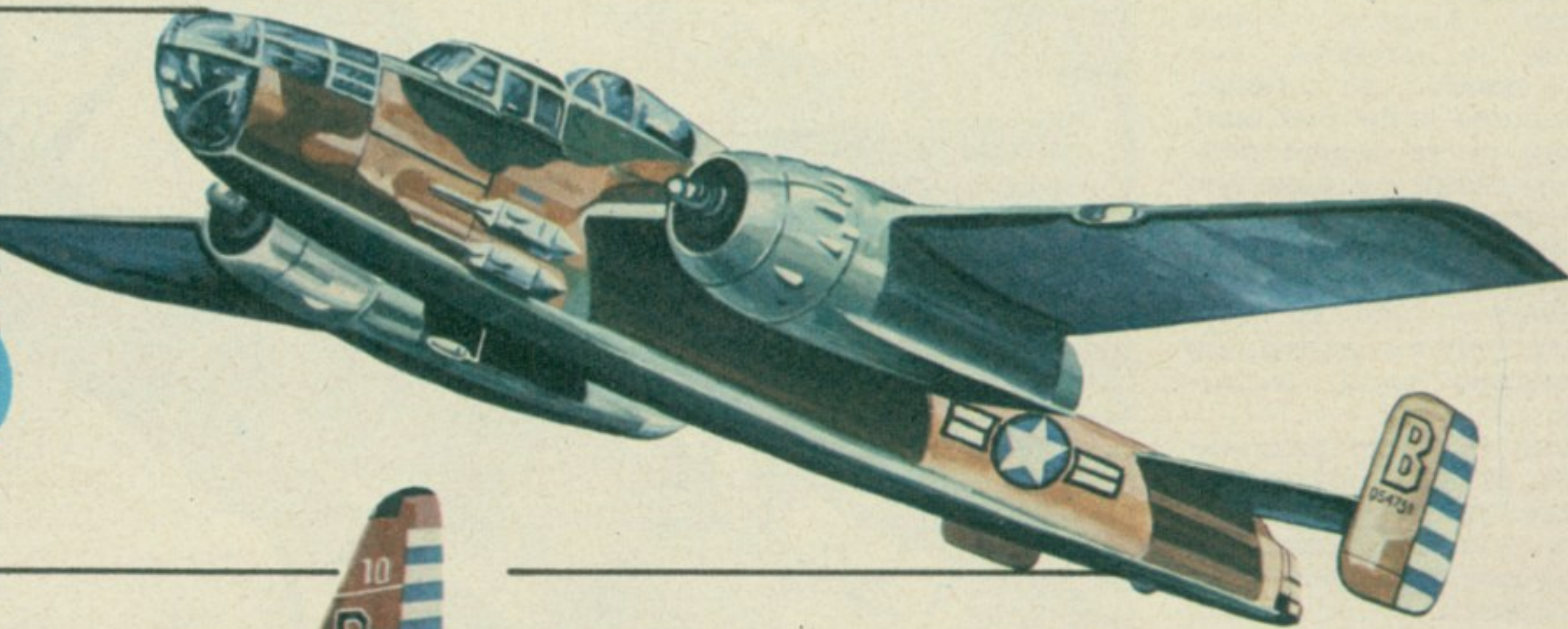
Ловац и ловац-бомбардер који је углавном служио за пратњу бомбардера приликом напада на циљеве на земљи. На већим висинама успешно се носио са немачким ловцима Ме-109 и фокевулф 190. У својој класи један од најбољих авиона. У току другог светског рата израђено је 15329 тандерболта

у разним верзијама. Произвођен је у фабрици „Рипаблик“ ЛИЧНА КАРТА: нискокрилац, једносед, са мотором од 2300 КС. Тежина у лету до 8800 кг, максимална брзина 704 км на час, долет до 1500 км. Наоружање: 8 митраљеза калибра 12,7 мм, 907-1360 кг бомби или 8 ракета ваздух-земља.

МИЧЕЛ Б-25 Ј

Средњи бомбардер за дневна и ноћна дејства. Име је добио по Билију Мичелу, познатом америчком пилоту из другог светског рата. Од 1940. године произведено је укупно 9816 модела Б-25 Ј у више верзија. Познати пилот, пуковник Дулитл узлетео је на овом авиону са носача „Хор-

нет“ када је бомбардовао Токио 1942. године. ЛИЧНА КАРТА: средњокрилац са четири члана посаде и два мотора од по 1700 КС. Тежина у лету 15876 кг, максимална брзина 438 км на час, долет до 2170 км. Наоружање: 1 топ, 8-12 тешких митраљеза и 1814 кг бомби.

СУПЕР ТВРЂАВА Б-29

Тешки бомбардер за дејства на великим даљинама. Настао је од летеће тврђаве Б-17. У рату је коришћен од 1942. године, највише на Пацифику. Познат је по томе што је из њега бачена атомска бомба: 6. августа на Хирошиму, а 9. августа 1945. године на Нагасаки. Током другог светског рата про-

изведено је око 4221 супер тврђава Б-29. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац са девет чланова посаде и четири мотора од по 2200 КС. Тежина у лету 49896 кг, максимална брзина 575 км на час, долет до 5230 км. Наоружање: 1 топ, 12 тешких митраљеза и 9000 кг бомби, или атомска бомба.

ДВОБОЈИ ФРАНКА ЛАКИЈА

Када је крајем првог светског рата ступио у ваздухопловство, Франк Лаки је био још незрео младић. У ствари, војска га никад не би ни видела да није било његове сестре која га је просто натерала да се у њу пријави. Франки је изнад свега мрзео рат. Мрзела га је и његова сестра, али је као добровољна болничарка, гледајући свакодневно унакажене рањене америчке војнике који су пристизали из Европе, желела да се рат што пре оконча.

— Франки! — рекла му је једнога дана. — Савезницима је потребан сваки војник. Што их буде више, Немци ће бити пре побеђени и патњама људи доћи ће крај, зар не схваташ?! Младић је дуго ћутао.

— Добро! — најзад је одговорио. — Али да знаш, на земљу, у ровове — нећу! Могу да се пријавим само за ваздухопловство!

После завршене пилотске обуке, високи, витки Франк Лаки пребачен је из Америке у Европу, на француски аеродром Ремберкур код Ведрена.

МЕСЕЦ ДАНА КАЗНЕ

Франк је увек био повучен у себе. По доласку на француски аеродром постао је још затворенији. Једини човек с којим се спријатељио био је пилот Вернер. И командир ескадриле у којој је Франк летео капетан Алфред Грант схватио је младића као што је схватао све војнике. Рат никоме није био мио, војници су га тешко подносили, сваки од њих био је обузет својим мислима и он им је допуштао да се понашају онако како је који желео — ако то није сметало другим војницима и реметило војну дисциплину.

Франк је ретко разговарао са својим друговима. Задатке је савесно извршавао, иако тих првих дана његовог ратовања правих окршаја и није било.

Млади пилот који је мрзео рат није могао дуго да поднесе војничку дисциплину. Већ после неколико летења начинио је грешку. За време једног лета одвојио се од групе да би летео „за своју душу“. На аеродром није слетео са групом већ сам и са великим закашњењем. Да несрећа буде већа, приликом слетања оштетио је и авион. Покушао је да се оправда измишљеном причом да је оборио противничког ловца. Командир ескадриле наредио је да се сав терен унаоколо претражи. Брзо је утврђено да је Франки лагао јер од немачког авиона није било ни трага!

Франки је зарадио своју прву, али и последњу казну: забрањено му је да лети месец дана. Да би радио нешто корисно, дали су му да поставља војничке шаторе у близини аеродрома!

Једини човек који је веровао Франку био је командир ескадриле. Стари, искусни пилот знао је да младић неће моћи дуго остати равнодушан. Рачунао је на његову младост и необузданост својствену већини младића. Требало је само ту необуздану младост усмерити у добром правцу.

ЈАВЉАМ СЕ С МОЛБОМ

Сваке вечери пилоти из Франкове ескадриле причали су о извиђачким балонима које су Немци стално пуштали дуж линије фронта. Из корпе веза-

прићи балонима авионом било је опасно јер је извиђач у корпи имао митраљез. Осим тога балоне су штитили ловачки авиони који су као осице нападали сваког ко би им се приближио.

Франкијеви другови су сматрали обарање балона правим подвигом. Слушајући све те приче, младић је почео да размишља. Осећао је тада како му се груди надимају и како у њему нешто кључа, нешто налик бесу, против рата и против балона...

Када му је истекла казна и када је стекао право да поново лети отишао је командиру ескадриле.

— Пилот Франк Лаки ја вља вам се с молбом! Молим да ме саслушате!

Рекао је командиру ескадриле своју жељу да напада непријатељске извиђачке авионе. Замислио је да у такве нападе иде у пратњи заштитнице, још

**Двадесет ваздушних победа
за тридесет часова летења
и две медаље
за храброст
имао је младић
који је изнад
свега мрзео рат.**

тим међу војним старешинама у савезничком штабу.

Млади Франк, до јуче противник рата, сада је био дубоко загазио у њега. После неколико дана запалио је још три балона. О Франковој храбрости најбоље је говорио његов авион спад који се са борбених задатака враћао као „очерупан“: платно којим су била облепљена крила висило је у дроњцима!

Приликом напада на непријатељске балоне младић је имао доста среће. Тако су му Немци за време једног напада просто изрешетали авион. Спустио се у последњем тренутку на неко стрњиште на француској територији!

ДА БАР ТО ВИДИТЕ!

Када се једног предвечерја Франк шетао аеродромом сусрео је командира ескадриле. Застао је да измени с њим неколико речи. За време разговора случајно је подигао поглед и опазио на хоризонту три немачка балона која су се управо подизала. Гледао је као опчињен. Његова необуздана природа није могла да издржи тај изазов. Протрчао је према свом авиону. Збуњени командир стајао је као укопан. Младић му је у трку добадио:

— Морам да оборим оне балоне! Ред је да бар то видите, кад већ нисте видели „оборени“ авион због кога сам издржао месец дана казне!

Ускоро су и командир и особље аеродрома посматрали двобој Франкијевог авиона са балонима и ловачким авионима који су им притекли у помоћ. Била је то лудост, али лудост која је личила на Франка Лакија. Однос снага био је такав да се ни најхрабрији пилот не би упустио у такву борбу. Међутим, за двадесетак минута сва три балона била су у пламену. Немачки ловци су побегли.

Дани су пролазили. На Франков захтев основано је одељење за уништавање балона. Он је и даље летео и обарао их. За 30 часова, колико је укупно летео, постигао је 20 ваздушних победа! За то је као први амерички пилот на Западном фронту добио две медаље за храброст.

Срећа га је напустила када је напао три балона на реци Мези. Прва два успео је да запали, мада доста муке. Када је кренуо на трећи, немачки ловци су изрешетали његов авион који се срушио код села Мурво где је младић касније сахрањен. Ипак, пре него што је отишао у смрт, Франк је запалио и трећи балон.

Б. М.

не за балон њихови извиђачи су осматрали савезничке положаје на земљи и телефонском везом саопштавали својој артиљерији на којој су даљини савезнички ровови и под којим углом да их гађају.

Немачки извиђачки балони наносили су велике штете савезницима, али,

једног авиона. На крају је додао:

— Нека овај рат бар по нечему запамти Франка Лакија!

Дозволу је добио. Први немачки балон напао је код Левингвила 12. септембра 1918. године. Балон је букнуо. Извиђач у кор-

пи балона није успео да се спасе.

После првог, Франк је оборио и други балон. Овог пута летео је у пратњи свог друга Вернера. Убрзо су њих двојицу назвали „специјалистима за балоне“. Приче о Франку Лакију почеле су да круже, прво по аеродромима, а за

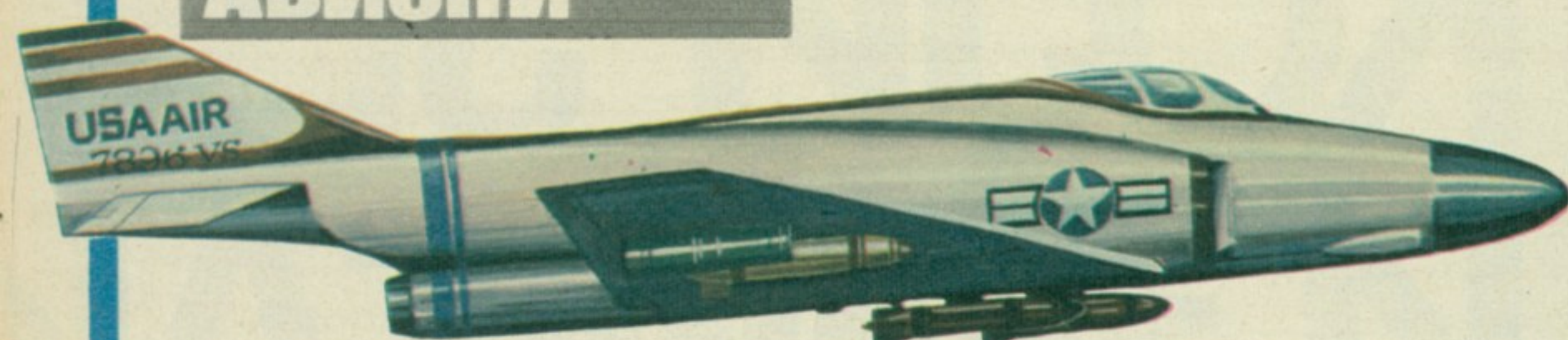
ВАЗДУХОПЛОВИ

САД

БРЖИ ОД ЗВУКА

САВРЕМЕНИ АВИОНИ

ФАНТОМ II

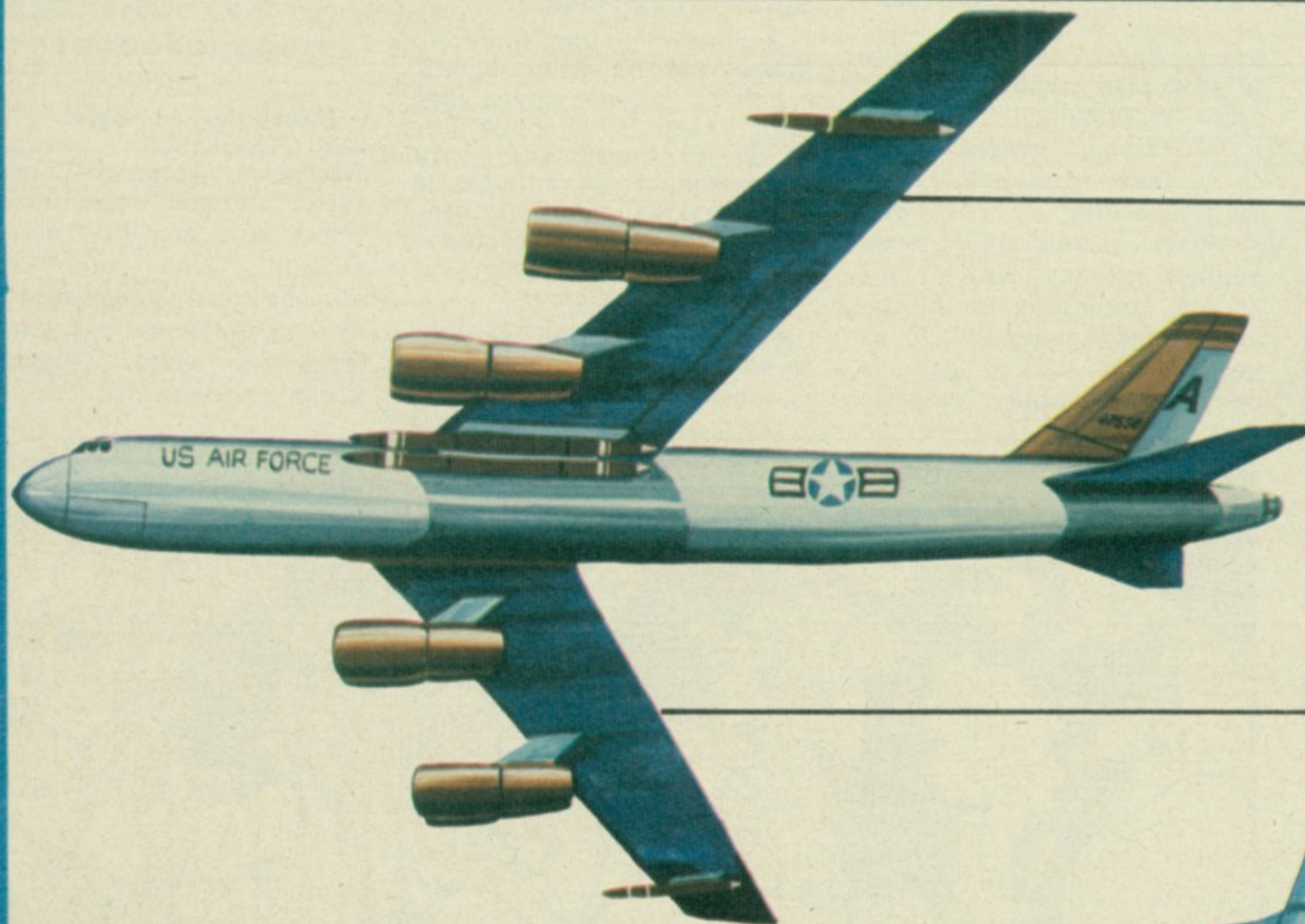
Млазни ловац, ловац-бомбардер и пресретац. У наоружању ваздухопловства САД налази се од 1962. године. Спада у ред најбољих авиона у својој класи. Израђује се само у великим серијама. ЛИЧНА КАРТА: двосед и једносед са „делта“ зако-

шеним крилима и два мотора од по 7477 кг потиска. Тежина у лету 20865-26308 кг, максимална брзина 2550 км на час, односно 2,4 маха, долет до 2400 км. Наоружање: 6 ракета, бомбе у тежини од 5000 кг, или 4 атомске бомбе.

ХУСТЛЕР Б-58 А

Средње тешки бомбардер за стратегијска дејства. Има млазне моторе. Рекордер је у ношењу терета и брзини: 1961 кг и 2300 км на час! Израђује се само у серијама. Има три члана посаде. ЛИЧНА КАРТА: четири млазна мотора од по 7067 кг потиска, за-

кошена „делта“ крила. Тежина у лету 73840 кг, максимална брзина 2230 км на час, односно 2,1 маха, путна брзина 958 км на час, максимална висина лета 18300 м. Наоружање: 1 атомска ракета смештена на носачу испод трупа авиона, а у репном делу супербрзи топ калибра 20 мм.

СТРАТОФОРТРЕС Б-52 Х

Тешки стратосферски млазин бомбардер, ракетносањ. Авион је предвиђен као платформа за лансирање ракета већег дмета калибра „скајболт“ које су уведене у наоружање бомбардера 1956. године. Ову грдосију послужује 10 чланова посаде. ЛИЧНА КАР-

ТА: 8 млазних мотора по паровима, сваки од по 7700 кг потиска, тежина у лету 226500 кг, максимална брзина 1070 км на час, максимална висина лета 18300 м, долет до 16600 км. Наоружање: 4 ракете „скајболт“, класичне или атомске бомбе, топови.

БОИНГ 707

Млазни четворомоторни авион за превоз трупа и војног материјала. Настао је од бомбардера Б-47. Авион се користи и у путничком саобраћају. Израђује се у фабрици „Боинг“ и то само у великим серијама. Од Америке до Европе лети

без слетања. ЛИЧНА КАРТА: четири млазна мотора сваки од по 5889 кг потиска, тежина у лету 141336 кг, максимална брзина 971 км на час, долет оптерећеног авиона 7583 км. Носи 189 путника или 19000 кг терета.

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ИЗМИСЛИ

Гримо де ла Рејнијер био је заиста необична личност. У доба монархије, био је револуционар, у доба револуције — заклет и монархиста! И за једне и за друге владе заједничко му је било што је, презирући милионе свога тате, трошио отприлике колико једна покрајина и сваког дана гутао храну довољну за дванаест натпросечних апетита. (Зашто баш дванаест, видеће се.) Ипак, највише се прославио по томе што је с времена на време показивао проналазачки дух, а најзначајнији изум нашег јунака свакако је — ручак!

ДУША И ГУША

Пре двеста година, кад је Гримо имао част да живи, ручак је био најневажнији оброк. Обичаји тог времена налазали су следеће: обилно доручковати на почетку дана и обавезно се прејести на његовом завршетку. Подневни оброк је био скроман и обављао се на брзину што је, добро је запазио Гримо, значило да је био лишен елганције и крајње непогодан за развијање било каквих вредности, и оних за душу, и оних за гушу. Гримо је решио да исправи ову неправду и бацио се на посао свим жаром своје проналазачке природе, очевих златника и свог ненадмашног апетита. Резултат његовог самопрегортвог рада превазишао је најсмелија очекивања: у целом свету, сви који су имали добар џеп, почели су од тада да се преједају два пута дневно!

... Припреме за први Гримоов ручак биле су опсежне. Најпре је требало уклонити из куће оца и мајку како би му цела пространа палата на Јелисејским пољима остала

слободна за велику представу коју је замислио.

Са татом Гримоом ишло је доста глатко. Уважени милионер панично се бојао грмљавине и било је довољно да му син једног дана најави да је за сутрадан организовао у дворишту палате циновски ватромет под називом „олуја у планини“, па да се овај извини што неће моћи да присуствује, неодложни по слови позивају га на пут. Напуштао је дворца што би брже могао.

Са мамом Гримо било је теже изаћи на крај. Син је прибегаво најефикаснијем лукавству. Најавио је својој мајци посету трговаца са рибље пијаце који желе да госпођи Гримо лично захвале на неким даровима и да је, по обичајима свога еснафа, загрле и пољубе у оба образа. Чим је чула да најављена делегација броји сто чланова, мама Гримо је хитро кренула за својим супругом.

Само што су се за родитељима залупила врата, Гримо јуниор навалио је на посао уз помоћ три стотине радника. И, сутрадан увече, тачно у девет, гости који су добили позиве (штампани су као посмртни огласи!) почели су да стижу не сањајући шта их чека.

ЛЕПО САМ ВАС ПИТАО

На капији званице је дочекивао огромни Швајцарац у свечаној униформи и упућивао их у улазни хол чији су зидови били покривени сјајном збирком смртоносних мачева, пиштоља и карабина. Два хералда у оклопима фанфараме су најављивала

долазак отмених гостију. У следећој дворани, обложеној црвеним сомотом, и осветљеној бенгалском ватром коју су бљувала два чудовишта од бронзе, маскирани целат са секиром у руци питао је све званице исто:

— Пристајете ли на авантуру? — Наравно да су сви пристали замишљајући каква ће све гурманска изненађења да им приреди млади Гримо. У трећој дворани, која је била уређена као адвокатска канцеларија, човек у судијској тоги контролисао је позивнице и уписивао податке о гостима у дебели регистар...

... Најзад, отворила су се велика позлаћена врата и званице су упловиле у облак разнобојног диматешког мириса. Кад су им се очи привikle на помрчину, угледали су нешто од чега им је застао дах: у центру огромне дворане

стајао је њихов домаћин осветљен са четири свеће пободене у мртвачке лобање! Он је објавио да ће тема вечерашњег банкета бити „опело за јавног гурмана“.

Док су скривена звона ударала у погребном ритму, дигла се и последња завеса да открије трпазарију потпуно обложену црним драперијама. Трпеза је била у облику посмртног постоља! Само су свеће сабласно осветљавале овај мртвачки амбијент.

Званице се још нису ни повратиле од овог шока, а већ су добиле други шамар: галерија дворане била је до последњег места испуњена људима које је Гримо позвао да посматрају вечеру, разуме се наплативши им баснословне суме за улазнице.

Можете замислити како је вечера текла у том мртвачком расположењу. Али,

Гримо не би био краљ гурмана кад не би оборио с ногу своје госте и специјалитетима. Једно за другим стизала су фантастична јела. Старо вино смењивало је још старије... И мало-помало, званице обамрле од чудесних јела и полумрака таман су се опустиле, кад су се свеће од једном угасиле.

ТРАЖЕ СЕ ЈАКИ ЖИВЦИ

Наступио је хаос. Тресак, грмљавина петарди, стравично севање муња, звука ланаца, плавичасте сенке које лелујају по зидовима, јека нељудских гласова (сва чуда која је чувена фабрика ракетли и бенгалске ватре „Руђери“ могла да измисли).

ВЕЛИКЕ ПРЕВАРЕ

ПОНЕКАД ЈЕ ГРИМО БИО ДОБАР И ВЕЛИКОДУШАН, АЛИ МНОГО ЧЕШЋЕ ЈЕ ПАКОСНО УЖИВАО У НЕСЛАНИМ ШАЛАМА И ПОДВАЛАМА. МЕЂУТИМ, НИКО ГА НИЈЕ ВИДЕО КАКО СЕ СМЕЈЕ.

10 РУЧАК

Жене су преплашено вриштале и цичале, мушкарци бесно урлали.

Наједном, све се умирило.

Исто онако као што се слаба светлост угасила, наједном је сва дворана блеснула сјајем хиљада свећа. Али, што је ово? Цео декор је измењен. Уместо црних завеса и погребних венаца, одједном је на све стране било само ретко цвеће чудесних боја, кавези препуни екзотичних птица, девојке обучене као пастирице. Звуци пасторалних песама испуњавали су ваздух.

И, услед тога раја на земљи, подругљиво лице Гримоа де ла Рејнијера посматрало је без осмеха (јер он се никада није смејао) позеленеле званице које још дуго нису могле да дођу себи од претрпљеног страха.

Но, не треба помислити да се ико од њих толико уплашио да не би дошао идући пут на који од чу-

вених ручкова код Гримоа. Млади човек приређивао је своје гала ручкове по три у седам дана, не рачунајући празнике, и они су за кратко време постали прави друштвени догађај. Отмене Паризлије морале су да користе тајне везе и познанства не би ли само добили позив за један од тих ручкова. Не треба се чудити: Гримо је имао најбоље куваре Париза, његов отац небројене златнике у својим трезорима што је била идеална комбинација за здраву исхрану. Ручак је обично почињао у дванаест, а завршавао се у четири по подне како би остало довољно времена да се у стомаку обезбеди простор за крепку вечеру.

А добити позив за ручак код Гримоа није било једноставно. У време кад је пролазио кроз своју „револуционарну“ фазу, за сто су позивани само књижевници, филозофи, адвокати, глумци! Али, касније је почео да позива стару аристократију, маркизе

и виконте, грофове, бароне, војводе...

ХЛАДАН ТУШ

Између свих тих силних ручкова један је остао забележен у „историји“ јер му се у то време смејао цео Париз.

Позив на ручак примио је већи број стручњака за пољопривреду, трговца, банкара, књижевника који су у својим делима обрађивали сеоске и пасторалне теме. Гости, који су постили три дана пре ручка да би што више уживали у специјалитетима Гримосве кухиње, с нестрпљењем су очекивали почетак гозбе. Међутим, већ прве речи којим их је дочекао домаћин деловале су као леден туш:

— Господо, позвао сам вас, који то најбоље разумете, да опробате оне пра-

ве плодове земље — разне врсте хлеба и пића дестиллована из жита.

Разочарење се није могло описати. Зар су дошли код Гримоа да би се најели „лебурине“? Али, исто тако није било умесно показати нерасположење и признати да су дошли једино због „ждрања“.

И тако следећа два сата пред званицама су продефиловале стотине врста пецива: хлебови, зобне каше, качамаци и слично, у пратњи најљућих ракија од пиринча и ражи. Изгладнели стомаци најзад су пристали на компромис! Видећи да нема ничег отменијег, званице су навалиле на хлеб.

Тек кад је оценио да се тесто солидно увалило у стомаке његових гостију, Гримо је саопштио.

— Наставак је у суседној трпезарији.

Очајне званице, стомака напуњених до врха хлебом, могле су само с мржњом да посматрају свог домаћина који је, пошто претходно није ни пипио храну, навалио на огроман избор разних ђаконија које су притисле трпезу: разна печења, најфинија вина, високе торте, раскошне колаче...

ЉУТИ КОБАСИЧАР ОТКРИВА ТАЈНУ

Трошећи немилице, одбијајући упорно да макар и за длаку измени начин живота, Гримо де ла Рејнијер је дочекао дан кад од татиних милиона није остало готово ништа. Тог дана Гримо је пронашао како да се храни као и до тада али — на туђ рачун. То је, после ручка, његов други велики изум. И, као сви велики изуми, у суштини је веома једноставан.

Рачунајући, с правом, на своју велику славу и реноме краља гурмана, Гримо је почео да објављује „Алманах гурмана“ у коме је давао оцене квалитета услуга и кухиње разних познатих ресторана и мајстора кувања као и квалитета прехранбених производа из целе Француске. „Алманах“ је постигао незапамћен успех. Кад су схватили да од Гримоваг мишљења и те како зависи њихов посао, крчмари и гостиничари из читаве Француске, произвођачи хране, трговци, почели су да опседају његову кућу. Да га не би оптужили за пристрастност, Гримо је основао нарочити жири дегустатора гурмана који се састојао једном недељно и бројао дванаест чланова. На захтев „својих муштерија“ Гримо је објавио имена чланова жирија која су звучала „познато“.

Са свих страна, из Каора, Перигеа, Каена, Тулузе, Прованса, почеле су да стижу гущије паштете.

остриге, ретке печурчице, бирана вина. Количина хране која је стизала била је довољна да се чланови жирија богато хране преко целе године и то — по четири пута на дан! И ко зна докле би жири под Гримоовим председништвом вредно јео и пресуђивао, да једног дана године 1812. неки бесни кобасичар чије је производе жири критиковао није дојурio да лично протестује и докаже тим незналицама да њихова оцена није тачна.

Не обазирјући се на претње послуге, љутити кобасичар је прокрчио пут до трпезарије у којој је заседао жири. Ту је затекао не вероватан призор. За столом постављеним за дванаест људи седео је сам Гримо и мртав хладан таманио ручак припремљен за чео жири!

Пукла је брука. На светлост дана испливала је чињеница да је пуних осам година Гримо де ла Рејнијер сам самцит сачињавао цео жири таманећи свакодневно количину хране намењену за гурманске пробае дванаест људи.

Гримо, који се ни у 54. години живота, када је скандал избио, није го-гово нимало изменио од времена своје бурне младости (и поред невероватних количина хране Гримо никада није био дебео), није имао другог излаза до да бежи из Париза. Уточни-те је нашао на свом имању у Вијер-сир-Оржу где је, у немогућности да се на великој нози бави својим омиљеним банкетима, свугде енергију посветио преуређивању куће и врта. Резултат је био вредан хвале. Ретки посетиоци које је успевао да намами да му буду гости доживљавали су свакојака непријатна изненађења. Шетајући парком нагазили би на скривене опруге које би пуштале у рад прскалице. Пошто би на једвите јаде избегао млазеве воде и успео да се дочепа кревета како би одцвокотао прехладу, гост би открио да његов кревет има необичне способности да се продужује и скраћује, да је душек пун чичака и трња, да портрети на зидовима, кад се угаси светлост почињу да светле и плазе језике, или би се пробудио да установи како се кревет налази испод самог плафона или у дибоком подруму! Наравно, уз оваква изненађења, Гримови гости били су све ређи.

Гримо је доживео лепу старост од осамдесет година, имајући пред крај живота само још једног сталног госта уз трпезу: једну огромну свињу која је имала почасно место за столом и јела из позлаћеног тањира!

Dik
Browne

ХОТАР СТРАШНИ

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Пут од Москве до Минска, преко Смоленска, текао је угодно. Точкови воза уједињено су клопарали. Поред вагона промицала су поља и ретке белоруске шуме. Дан је био топао, прави летњи. Међу путницима у једном од предњих вагона налазио се и човек тридесетих година. На себи је имао одело од квалитетног штофа, беспрекорно испеглану белу кошуљу и црну машну, а на глави шешир. Негована брада и бркови давали су његовом лицу достојанствен изглед.

Човек је мирно седео у углу једног купеа и гледао кроз прозор. Воз се приближавао варшавској губернији. Иако је била под влашћу царске Русије, полиција је на граници губерније заустављала воз и проверавала личне исправе свих путника.

ГДЕ ЈЕ ВАША ЖЕНА?

Када је дугачка композиција стигла до границе већ је пала ноћ. Неколико барака у близини биле су једини знак да ту има живе душе. Уз скрипу точкова композиција је стала недалеко од барака. До путника у вагонима прво је споља допро гласан разговор, а онда су се у воз попели полицајци

у униформама. Убрзо су двојица отворила врата купеа у коме је поред прозора седео човек са негованом брадом и брковима.

— Ваш пасош, молим! — обратио се човеку полицајац рошава лица. Стајао је на прагу. Други је остао у ходнику.

Човек је мирно извадио пасош из унутрашњег џепа капута и пружио им га. После неколико тренутака рошави полицајац, пошто је пажљиво разгледао пасош, подигао је поглед према путнику.

— Овде пише да Николај Черепин путује у Швајцарску са женом Марусјом! Вас, Черепине, видимо, али Марусју не!

— Отишла је у вагон-ресторан да вечера! — безбрижно је одговорио путник.

Полицајци су се задовољили објашњењем. Рошави је склопио пасош с намером да му га врати, али се у истом тренутку на почетку ходника појавио спроводник воза. Држећи руком врата од ходника довикнуо им је:

— Да ли сте приликом прегледа наишли на пасош на име Николаја Черепина,

Полицајци су одговорили да га управо држе у рукама и са пасошем упутили се према њему јер им је руком давао неки знак. Њихов разговор трајао је кратко, али се до путника, који је устао са свог седишта и приближио се вратима купеа прислушкујући разговор, допрле речи: агитатор... большевик... треба га... јавили су нам!

Двојица полицајаца потрчали су као без душе низ ходник. Када

су ушли у купе, путника, Николаја Черепина више није било. Прозор купеа био је отворен.

НА ЦРНОЈ ЛИСТИ

Путничково име, као и име његове жене Марусје, било је лажно, баш као што су били лажни његови бркови и брада којима је толико изменио изглед да у њему нико не би могао да препозна Владимира Собољева. Марусја, у ствари Јелена Димитријевна Стасова, никада није била удата за њега.

Тог лета, 1901. године, када су се обрели у возу за Швајцарску, и њега и њу, познате большевике и Лењинове сараднике, полиција царске Русије тражила је на све стране. Додуше, Јелена Стасова волела је Собољева, исто тако и он њу, али су због свог револуционарног рада мало времена могли да посвете себи. Живели су углавном раздвојени, јер је свако од њих путовао Русијом објашњавајући радницима и сељацима да им бољи живот може донети само большевичка револуција.

Већ 1901. године многи су большевици због таквог свог рада стављени на црну листу полиције. То је значило да ће бити ухапшени и послати у Сибир на тежак принудни физички рад. Њихово хапшење било је само питање времена.

Једнога дана у лето исте године Јелена Стасова је сазнала да је на црној листи и Владимир Собољев. Тражила га је у Москви с намером да га опомене, али га није могла наћи. Изгледало је као да је Собољев пропао у земљу! Ипак, њему је о томе јављено преко друге везе. Једне ноћи када се Стасова враћала са партијског сасатанка сачекао ју је у мрачној ули-

РЕДОВНА ПАСОШКА КОНТРОЛА НА ГРАНИЦИ ПРОШЛА БИ САСВИМ МИРНО ДА СЕ У ХОДНИКУ ЈЕДНОГ ВАГОНА НИЈЕ ПОЈАВИО СПРОВОДНИК ВОЗА.

ци на периферији Москве и замолио да пође с њим у Швајцарску и тако му својим присуством на путу помогне да побегне из Русије.

— Путоваћемо као муж и жена, Николај и Марусја Черепин, јер муж и жена не привлаче велику пажњу! Ти још ниси на црној листи, мада те полиција тражи.

Јелена је без речи пристала. Сели су у воз и, преко Пољске и Чехословачке, кренули у Швајцарску. Пре него што је воз стао на граници варшавске губерније Стасова је отишла у вагон-ресторан да вечера.

ИСКОЧИЋЕМО!

Чим је Собољев чуо одломке разговора између полицајца и спроводника воза, знао је да је откривен. Није смео више да оклева: искочио је кроз прозор купеа и изгубио се у оближњем високом жбуњу поред пруге, негде при крају композиције.

Полицајци су подигли узбуну и с кондуктерима почели да претражују жбуње. Онај са рошавим лицем остао је у купеу да сачека Черепинову жену Марусју. Ослоњен о прозор посматрао је шта се напољу дешава.

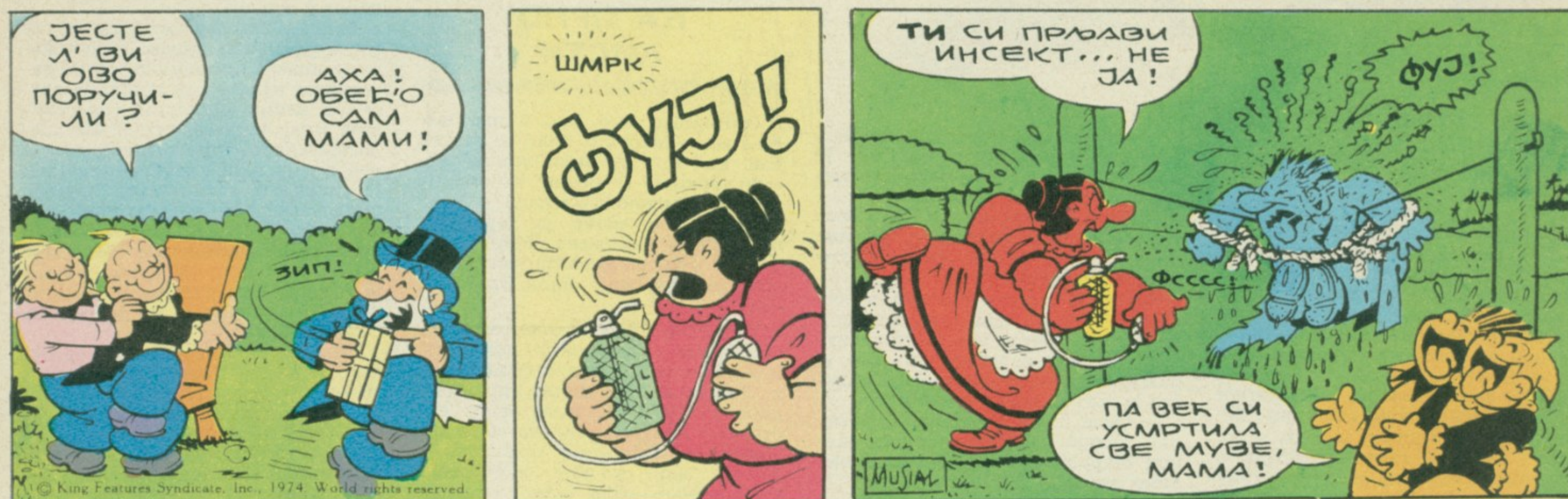
Јелена Стасова изашла је из вагон-ресторана управо у часу када је конобар обавестио једног радозналост путника да полиција трага за неким одбеглим большевиком. Чула је његове речи. Из предострожности није отишла до купеа где је оставила Собољева већ је сишла на насип поред пруге и придружила се неколицини путника који су са интересовањем посматрали потеру за бегунцем. Када је на прозору купеа у коме је путовала са Собољевим видела полицајца, знала је да трагају за Владимиром.

Гониоци су брзо одустали од даљег тражења. Полицајци су схватили да је бегунац нестао у ноћи и да је свако даље тражење узалудно. Дали су машиновођи знак да крене и путници су почели да улазе у вагоне. Последња је била Стасова. Кад је закорачила према стеницама, приметила је Собољева како се искрада из жбуња и ускоче у теретни вагон на крају композиције. Одустала је од уласка у вагон у који је кренула и упутила се према вагону који се налазио одмах до Собољевог.

Воз је већ далеко одмакао од границе кад се Јелена пребацила у теретни вагон код Собољева. Нико је није приметио. Договарали су се шта да раде. Документа нису више имали, а без њих нису могли да путују. Стасова је предложила да код Гродна искоче из воза и потраже помоћ од њеног пријатеља капетана Журайтиса који је ту живео.

Приближавајући се железничкој постаји у Гродну, воз је почео да успорава. Јелена Стасова и Владимир Собољев успели су да искоче. За нешто мање од једног часа били су код капетана Журайтиса.

Д. Е.

БОБАН

БЛАГО У СРЕБРНОМ ЈЕЗЕРУ

ПРЕМА
Карлу Мајсу

БАЦИТЕ ОРУ-
ЖЈЕ! РУКЕ
УВИС!

ТВОЈ ГЛАС
ПОЗНАО БИХ ИЗМЕ-
ЋУ ХИЉАДУ, УЏА-
ЧЕ...

ЗАР СИ ЗАБОРА-
ВИО СТАРЕ ПРИ-
ЈАТЕЉЕ?

ОЛА ФА-
ЈЕРХЕНД!
ШТА ТРАЖИШ
ОВДЕ?

ТУ ЈЕ И БИЛ!

ОЛДИ!

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ДРОЛА?

АХ!

ПАЗИ,
ОЛДИ!

БУДИ МИРАН, ДОБРО
СУНЦЕ! ОВО СУ ПРИ-
ЈАТЕЉИ!

ДО ЂАВОЛА! ТО
ИМЕ МУ УОПШТЕ НЕ
ПРИСТАЈЕ...

ОПРОСТИ МУ, ОЛДИ... НЕКИ
БАНДИТИ СУ ГА НЕДАВНО ЗА-
РОВИЛИ И САДА НИКОМ ЖИ-
ВОМ НЕ ВЕРУЈЕ...

СВЕ ЈЕ У
РЕДУ, УЏА-
ЧЕ!

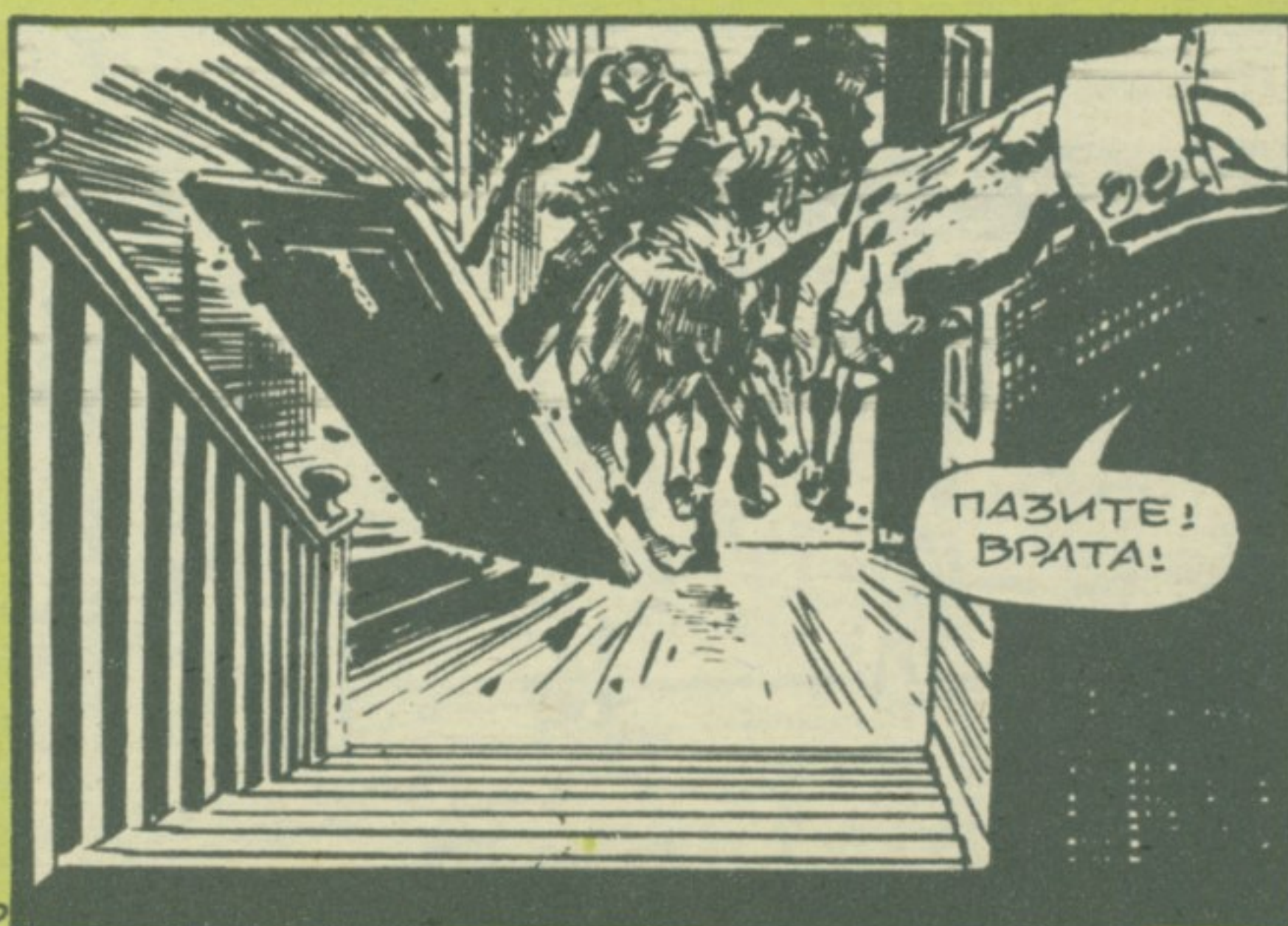
ДА БИСМО ГА
СПАСЛИ И САМИ СМО
СЕ ПРИДРУЖИЛИ
ТОЈ БАНДИ!

НАСТАВИМО
ЗАЈЕДНО ПУТ,
УЏАЧЕ...

ПРВО ЂЕМО
СВРАТИТИ
НА БАТЛЕ-
РОВУ ФАР-
МУ!

НАПАШЌЕ
СТАНИЦУ!

ВИ СТЕ ИНЖЕ-
ЊЕР ЧЕРОЗ? ЈА
САМ ХЕЛЕР!
НОСИМ ВАМ
ПОРУКУ...

ТРЕНУТАК
МОЛИМ
ВАС...

ИНЖЕЊЕР
ЧАРЛС
ЧЕРОЗ

ИЗАЏИ НА ЗАДЊА ВРА-
ТА И ОДНЕСИ ХЕЛЕРА
ДОКТОРУ ХИГИНСУ...

УШЛИ СУ У ЧАРЛСОВУ КАНЦЕЛАРИЈУ...

ПИСМО ОД МОГ
ПРИЈАТЕЉА МОР-
ТОНА...

ЗА ТО
ВРЕ-
МЕ...

ДОКТОР
ХИГИНС

ИЗНЕНАДА...

ВИНЕТУ!
ВИНЕТУ!

ОД ФАЈЕРХЕНД!
ТИ МЕНИ ПОМОЌИ
БОРИТИ СЕ ПРО-
ТИВ ЦРВЕНОКО-
СОГ...

ЦРВЕНО-
КОСОГ?

КЛАДИМ
СЕ ДА ЈЕ ТО
КОРНЕЛ!

И ЈА!

ШТА
ТРАЖИ
ОН
ОВДЕ?

МАЛО КАСИЈЕ...

ИНЖЕЊЕР И ЈА
ПРИПРЕМИТИ ЗАМКУ
ЦРВЕНОКОСОМ...

КАКВУ ЗАМКУ
СТЕ МУ ПРИПРЕ-
МИЛИ?

У МЕ-
ЂУВРЕ-
МЕНУ...

ДОШЛИ СТЕ
У ПРАВИ ЧАС,
ХЕЛЕРЕ!

ИМАТЕ НЕКИ
ПОСАО ЗА НАС?

ЧУВА-
ЋЕТЕ
КАСУ
ПУНУ ДО-
ЛАРА
КОЈУ
ЋЕМО
ПРЕНЕТИ
ВОЗОМ...

ДАГБИ ЈЕ ОДЈАХАО
ДА ОБАВЕСТИ КОР-
НЕЛА О ТОМЕ...

ПЕТ ЉУДИ ПОПЕ-
ЋЕ СЕ У ВОЗ И ЗА-
ПЛЕНИТИ КАСУ...

РЕЦИ СТИВУ ДА ЋУ ВАС
САЧЕКАТИ КРАЈ ВЕЛИКЕ
СТЕНЕ!

ТАМО ЋУ ЗАУСТАВИ-
ТИ ВОЗ...

СРЕКНО,
ДАГБИ!

ВИДИМО СЕ
УСКРО, КОР-
НЕЛЕ!

ВОЗ ЈЕ НАПУСТИО СТАНИЦУ
ШЕРИДАН. МАШИНИСТЕ СУ
ДРОЛ И ФАЈЕРХЕНД...

ПРИБЛИЖИЛИ СУ
СЕ ВЕЛИКОЈ СТЕНИ...

ВОЗ НА
ВИДИКУ,
КОРНЕЛЕ!

СПРЕМИ-
ТЕ СЕ!

ВЕЛИКА СТЕ-
НА! ДОШЛО ЈЕ
ТРЕНУТАК...

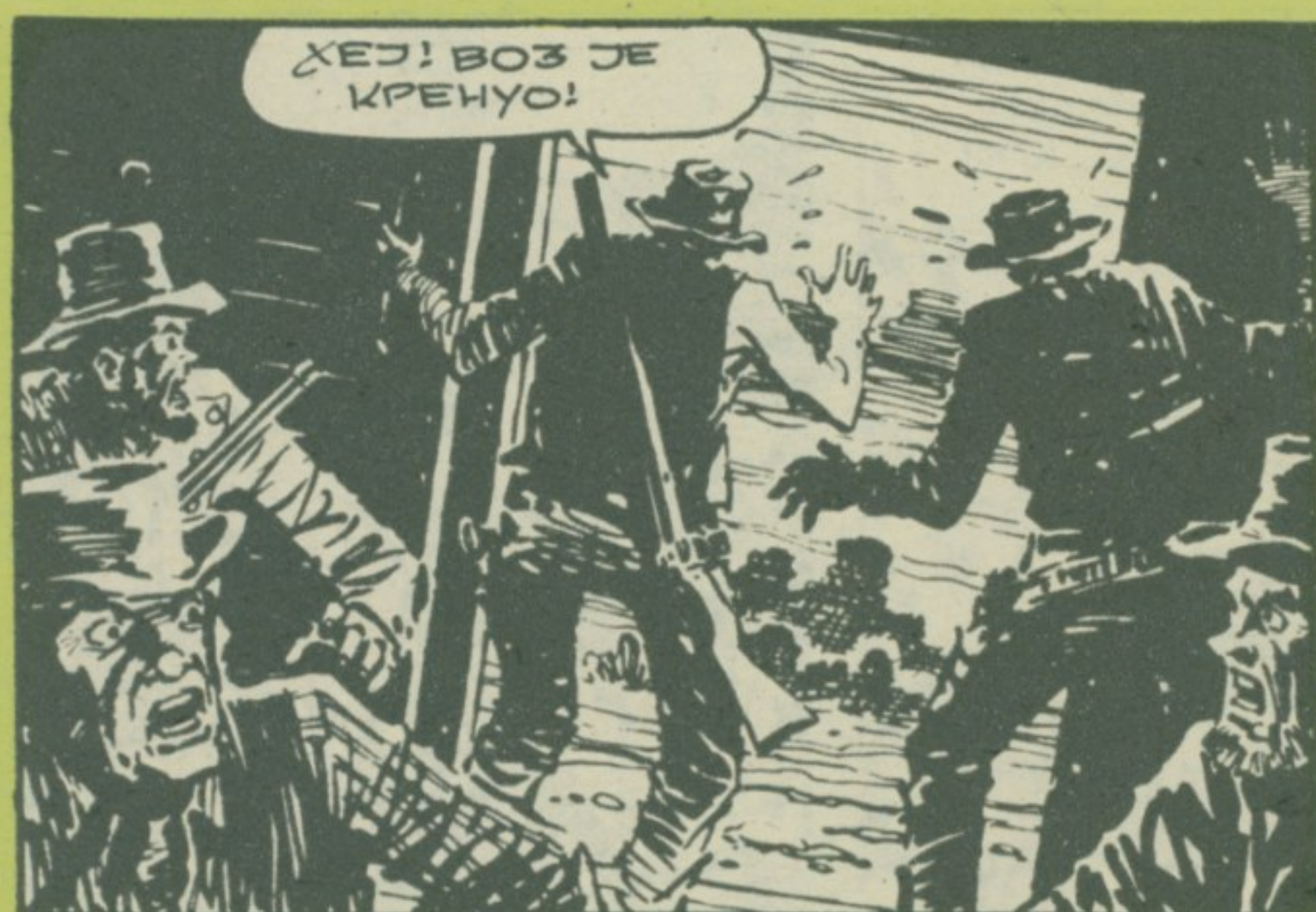
МОМЦИ, СТУ-
ПАМО У АКЦИ-
ЈУ...

ЗАУСТАВИ-
ТЕ ВОЗ!

НАПРЕД,
МОМЦИ!

БАЦИТЕ ОРУЖЈЕ,
ОЛАД ФАЈЕРХЕНД!

ОПКОЉЕНИ СТЕ
МОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА,
УТАХ ИНДИЈАНЦИМА!
МИ СМО ЧУВАРИ БЛАГА
СРЕБРНОГ ЈЕЗЕРА!

УТИЦАЈ ЦРВЕНОКОСОГ БАН-
ДИТА НАД ИНДИЈАНЦИМА
ЈЕ ОГРОМАН...

ФАЈЕРХЕНД И ЊЕГОВИ ПРИЈА-
ТЕЉИ НЕМОКНИ СУ ПРЕД БРОЈ-
НИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ.

У ТОМ ТРЕНУТКУ ПОЈАВИО
СЕ НЕКО ЧИСТ ЛИК ИЗАЗИВА
ПОШТОВАЊЕ
МЕЂУ ИНДИ-
ЈАНЦИМА...

ОЛАД ШЕТЕРХЕНД!

ОТКАДА
ВЕЛИКИ ВУК
СЛУША НАРЕ-
ЂЕЊА НЕПО-
ЗНАТОГ
БЕЛОГ
ЧОВЕ-
КА?

УБОЈИТА РУКО,
ТИ БИТИ ИЗДА-
ЈИЦА!

ТИ СИ ИЗДА-
ЈИЦА СВОГА
ПЛЕМЕНА!

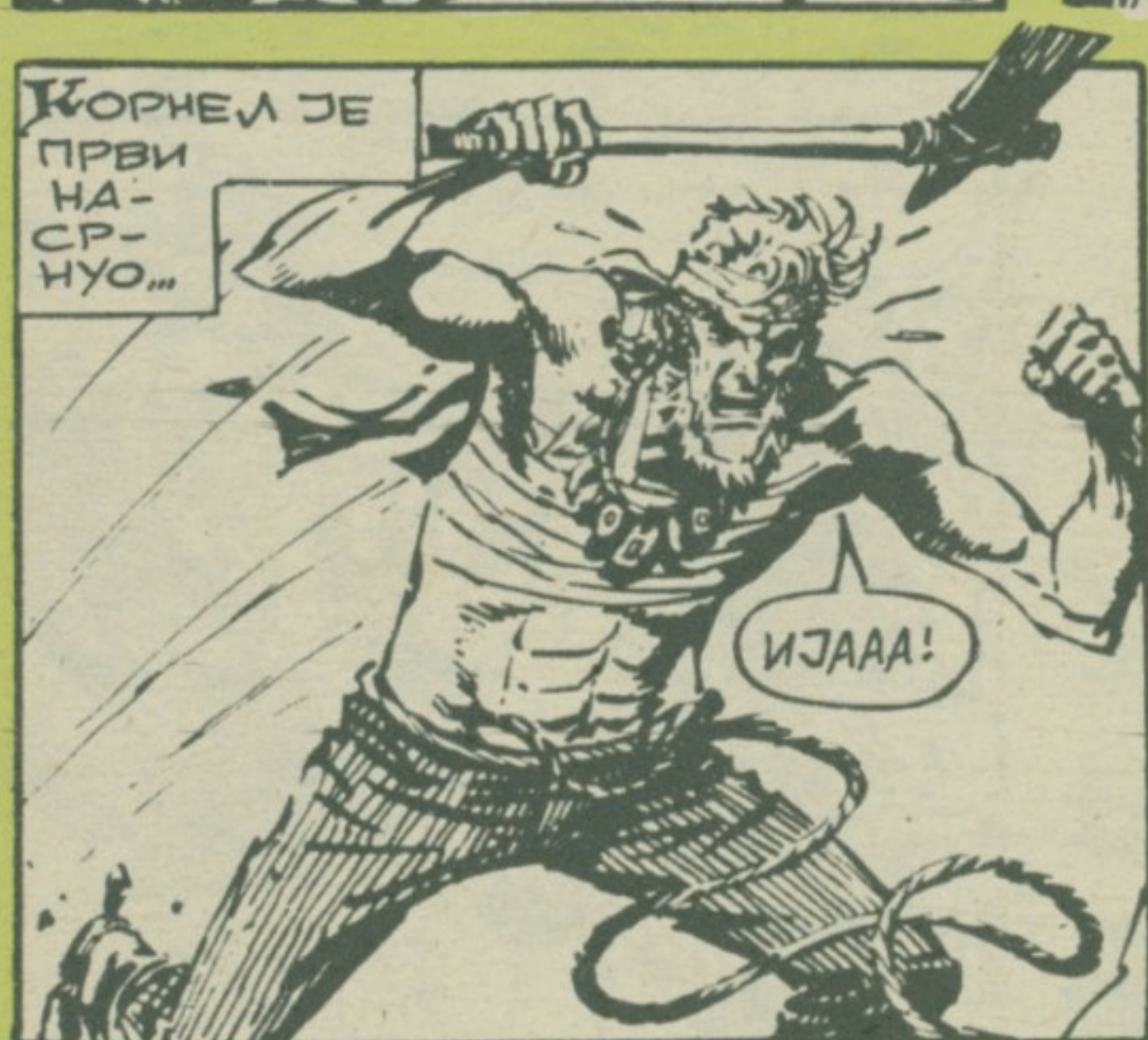

„ЦРВЕНОКОСИ“ НЕ
БИТИ НЕПОЗНАТ НА-
ШЕМ ПЛЕМЕНУ... ОН
ДОБИТИ АМАЗЛИЈУ
ОД МАЛОГ МЕДВЕ-
ДА!

ДА! КОРНЕЛ МИ
ЈЕ ОТЕО АМАЗ-
ЛИЈУ!

ПРОПАЛИ
СМО!

САДА,
РАТНИЦИ!

СВИ
У ЗАК-
ЛОН!

БАНГ!

БИЛИ!
БИЛИ!

Хии! БАНГ!

НЕ ПУЦАЈТЕ! ИЗ-
ЗВАКЕТЕ ОДРОН
КАМЕНА!

БАНГ!

БАНГ!

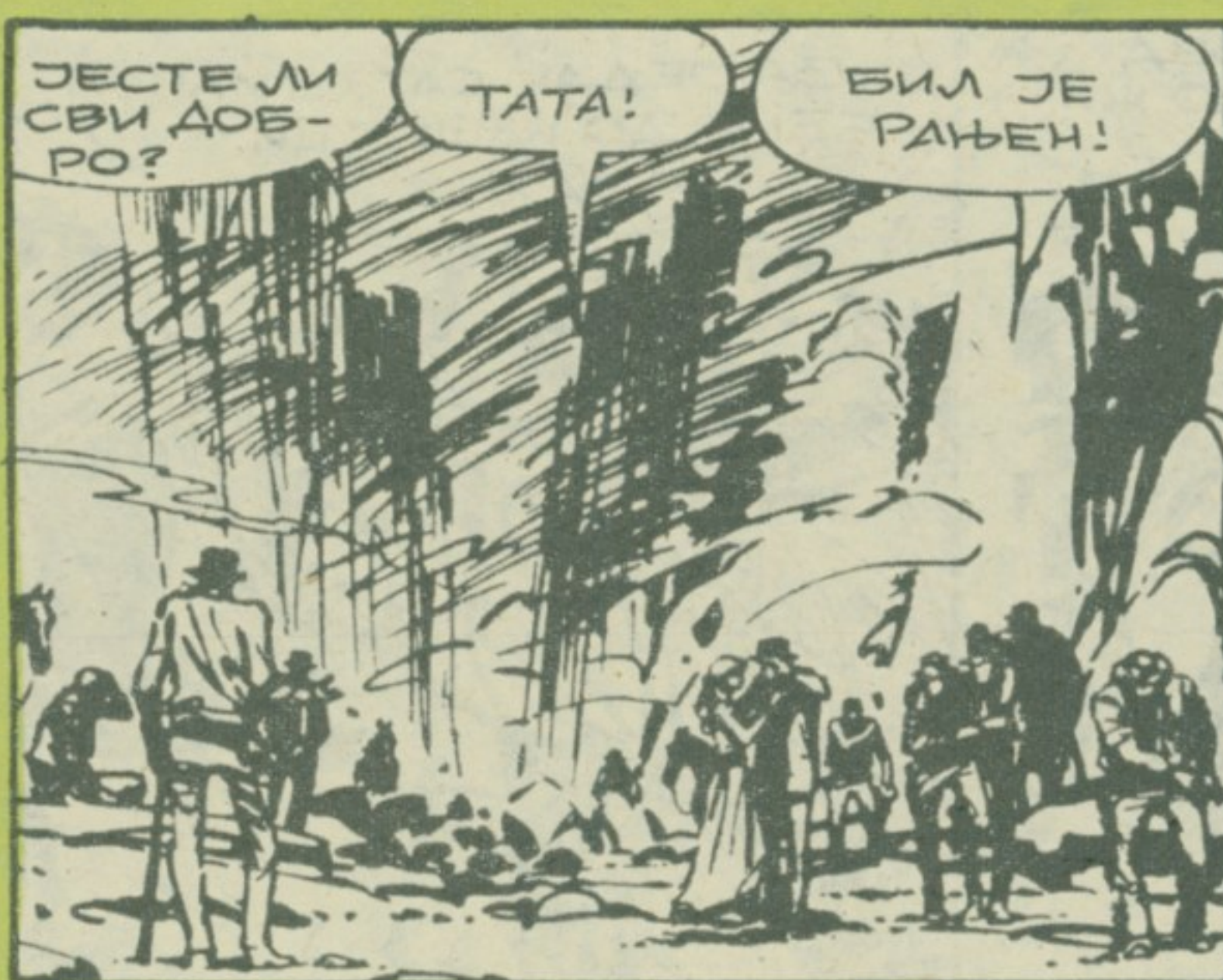

АЛИ УПОЗОРЕЊЕ ЈЕ СТИГЛО КАСНО...

НАТРАГ! СВИ
НАТРАГ!

СКЛОНИТЕ
СЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ
СВИ ДОБ-
РО?

ТАТА!

БИЛ ЈЕ
РАЂЕН!

НИЈЕ ТАКО СТРАШ-
НО, ПОГЛЕДАЈТЕ...

КАКВА
ЛЕПОТА!

ЗАХВАЉУЈУЋИ КАНДАЛИМА
ЗА НАВОДЊАВАЊЕ, ОВО ЋЕ
ПОСТАТИ ЈЕДАН ОД НАЈ-
ПЛОДНИЈИХ КРАЈЕВА
АМЕРИКЕ...

МАЛО КАСНИЈЕ СВИ СУ СЕ
УПУТИЛИ КА ПЕЏИНИ...

УБИМО
УНУТРА!

ЈОШ ЈЕДАН
КОРАК И ПРЕД
НАМА ЋЕ ЗА-
СИЈАТИ БЛА-
ГО!

ДИВ-НО!

ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ?

СВЕ ЈЕ ОВО
ОД ЧИСТОГ
СРЕБРА!

ИЗНЕ-НАДА...

РЕКАО САМ ТИ,
ВЕЛИКИ ВУЧЕ, ДА ЖЕ-
ЛЕ ДА ОПЉАЧКАЈУ
БЛАГО!

ЗАР
ОПЕТ?

ТЕШКО ЋЕМО СЕ ИЗ-
ВУКИ ОДАВДЕ...

ОДЛОЖИТЕ ОРУ-
ЖЈЕ, БЕДОЛИКИ...
И ТИ, ВИНЕТУ!

ЖЕЛИМО ДА ОСВЕТИМО
МАЛОГ МЕДВЕДА!

АЛИ МАЛИ
МЕДВЕД ЖЕЛЕ-
ТИ ДА СЕ ОСВЕ-
ТИ ЦРВЕНОКО-
СОМ!

ОН УКРАСТИ
ПЛАН МОЈ ОЦУ
И АМАЗЛИЈУ
КОЈУ ЈА
ПОКЛОНИ-
ТИ
БЕЛОЈ
ДЕВОЈ-
ЧИЦИ!

КОРНЕЛ ЋЕ ГА УБИ-
ТИ! МОРАМО МУ
ПОМОЋИ!

СТАНИ-
ТЕ,
БАТЛЕ-
РЕ...

ТИ САДА ПЛАТИ-
ТИ ЗА СМРТ МОГА
ОЦА!

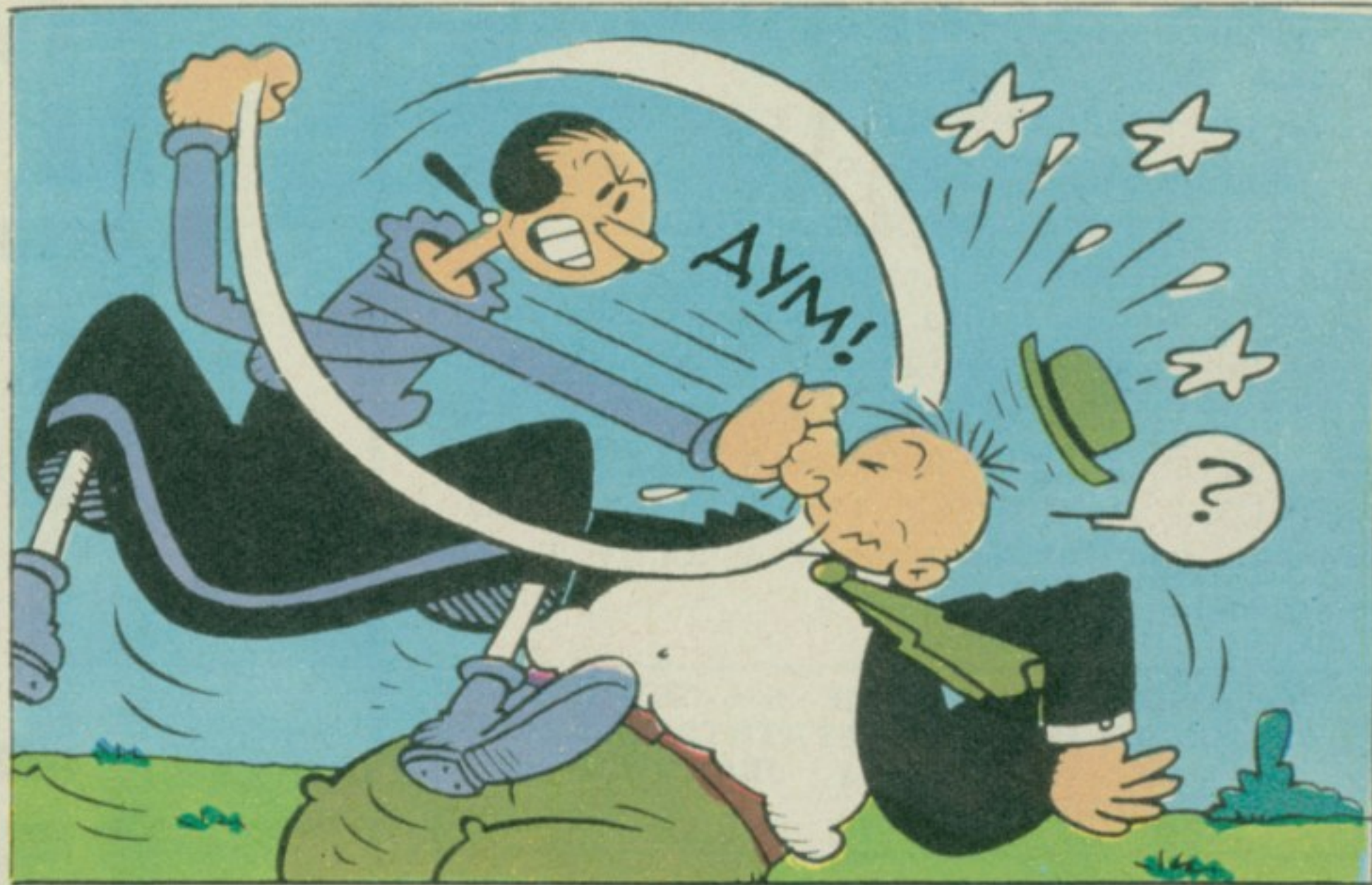
ЈОШ
ЋЕМО
ТО ВИ-
ДЕТИ!

БАНГ!

БАНГ!

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и БЕОГРАДСКА БАНКА организују за ученике основних и средњих школа велики наградни квиз о НОБ. Школску екипу чине три такмичара и пратилац — наставник. На регионалним такмичењима, која ће се одржати у десетак већих градова у земљи, екипе ће одговарати писмено, а на завршном такмичењу у Београду — усмено.

СВЕЗНАЛИЦА 75.

постаће она екипа која покаже да најбоље познаје народноослободилачку борбу.

Двадесет екипа такмичиће се у Београду за назив **СВЕЗНАЛИЦЕ 75.** За њих је БЕОГРАДСКА БАНКА припремила 20 лепих награда од којих су прве три главне

I НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет инструмената за школски оркестар

II НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 магнетофона и ручни сат с посветом

III НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет справа за фискултурну дворану

IV НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 фото-апарата и ручни сат с посветом

V НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет за хемијски кабинет

VI НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 школске библиотеке и ручни сат с посветом

и 17 утешних награда за школе: школске библиотеке у вредности од 2.000 динара.

Због великог интересовања школа регионална такмичења одржаће се средином априла уместо марта како је раније било јављено, а у градовима које буде одредила БЕОГРАДСКА БАНКА. Школе треба одмах да попуне пријаву и пошаљу је ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ, 11001 Београд, поштански фах 124. Пријаве се примају до 20. марта ове године.

ЗА ОТВАРАЊЕ ШТЕДНЕ КЊИЖИЦЕ
ДОВОЉНО ЈЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ НАЈ-
БЛИЖОЈ ПОСЛОВНОЈ ЈЕДИНИЦИ
БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ

ПРИЈАВА

ЗА КВИЗ ТАКМИЧЕЊЕ — СВЕЗНАЛИЦА 75.

Име школе _____

Адреса школе _____

Име и презиме вође екипе, наставника или професора _____

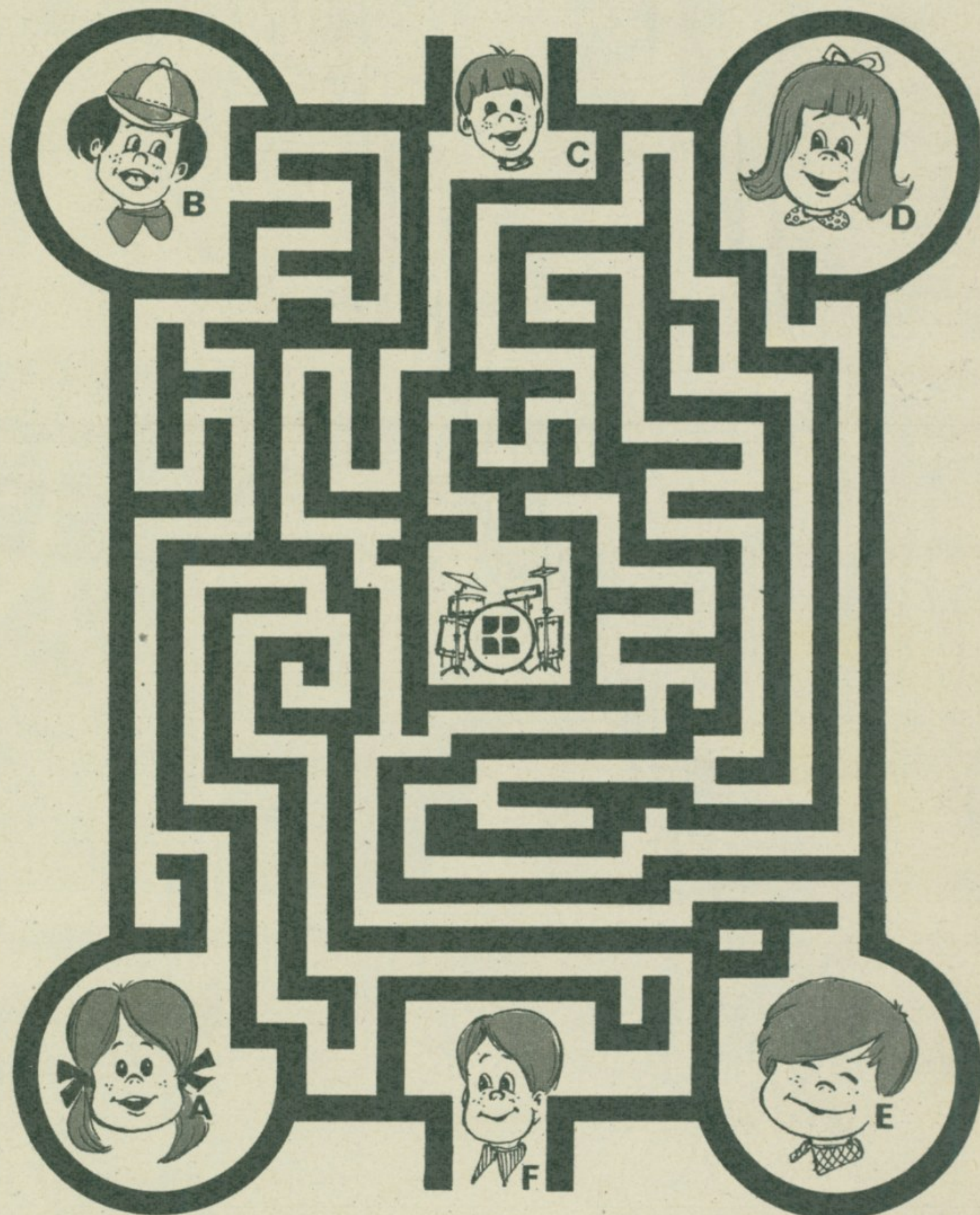
М. П. школе _____

ПРИЈАВУ одмах изрежите, залепите на дописну карту, попуните и пошаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11001 Београд, п. фах 124.

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
ДОБРО НАШУ
НОВИЈУ ИСТОРИЈУ?

ДА ЛИ СТЕ
ШТЕДИША
КОД

МАЛА ИГРА

За учеснике квиза ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА и БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ: док не почне право такмичење, дајемо вам један задатак да се забавите. Шест ученика и ученица кренуло је да освоји прву награду за своју школу: комплет инструмената за школски оркестар. Али, пазите! Само један такмичар познаје прави пут. Знате ли који?

ОДГОВОР: **ПРАВИ ПУТ**

НАПРАВИТЕ САМИ

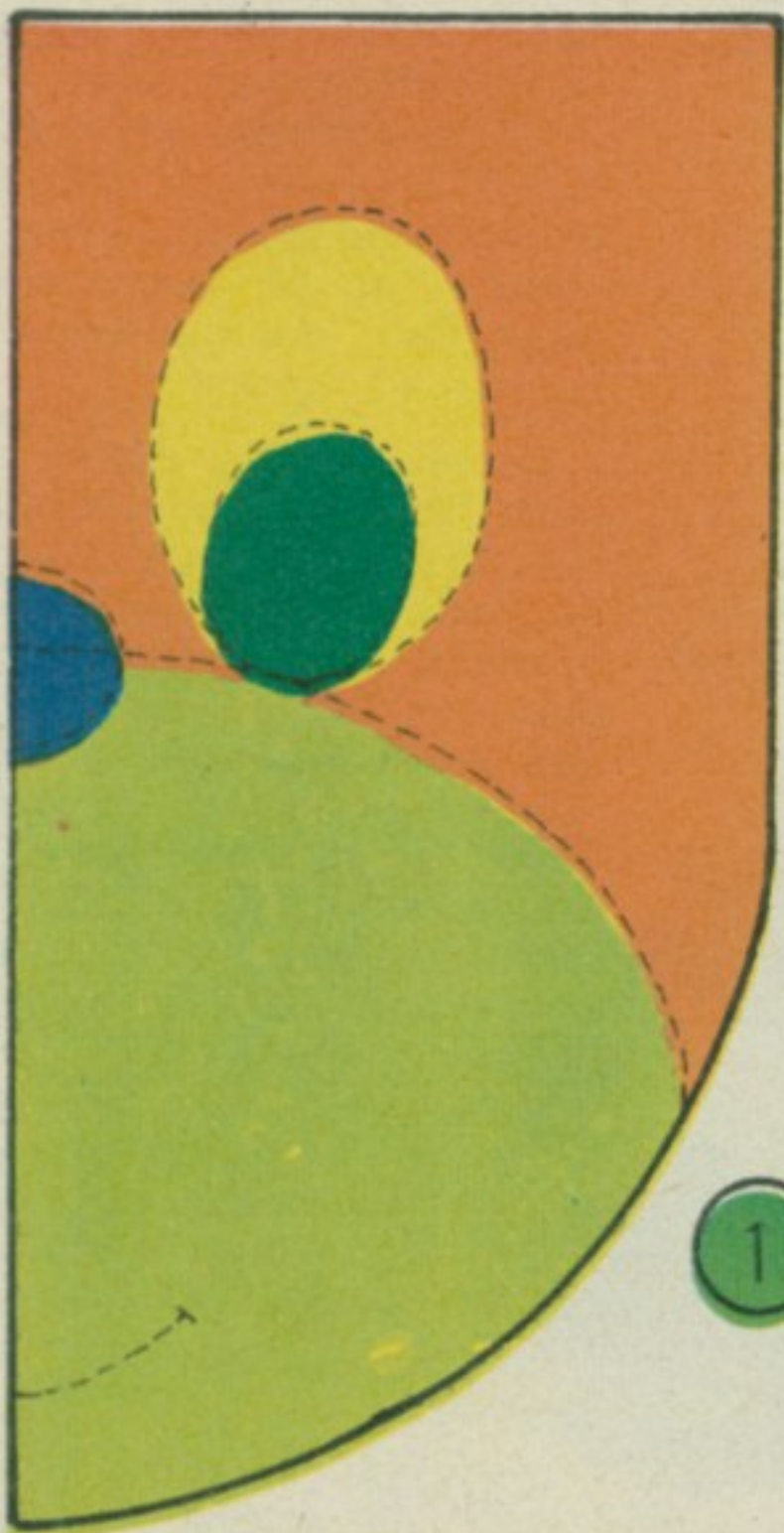
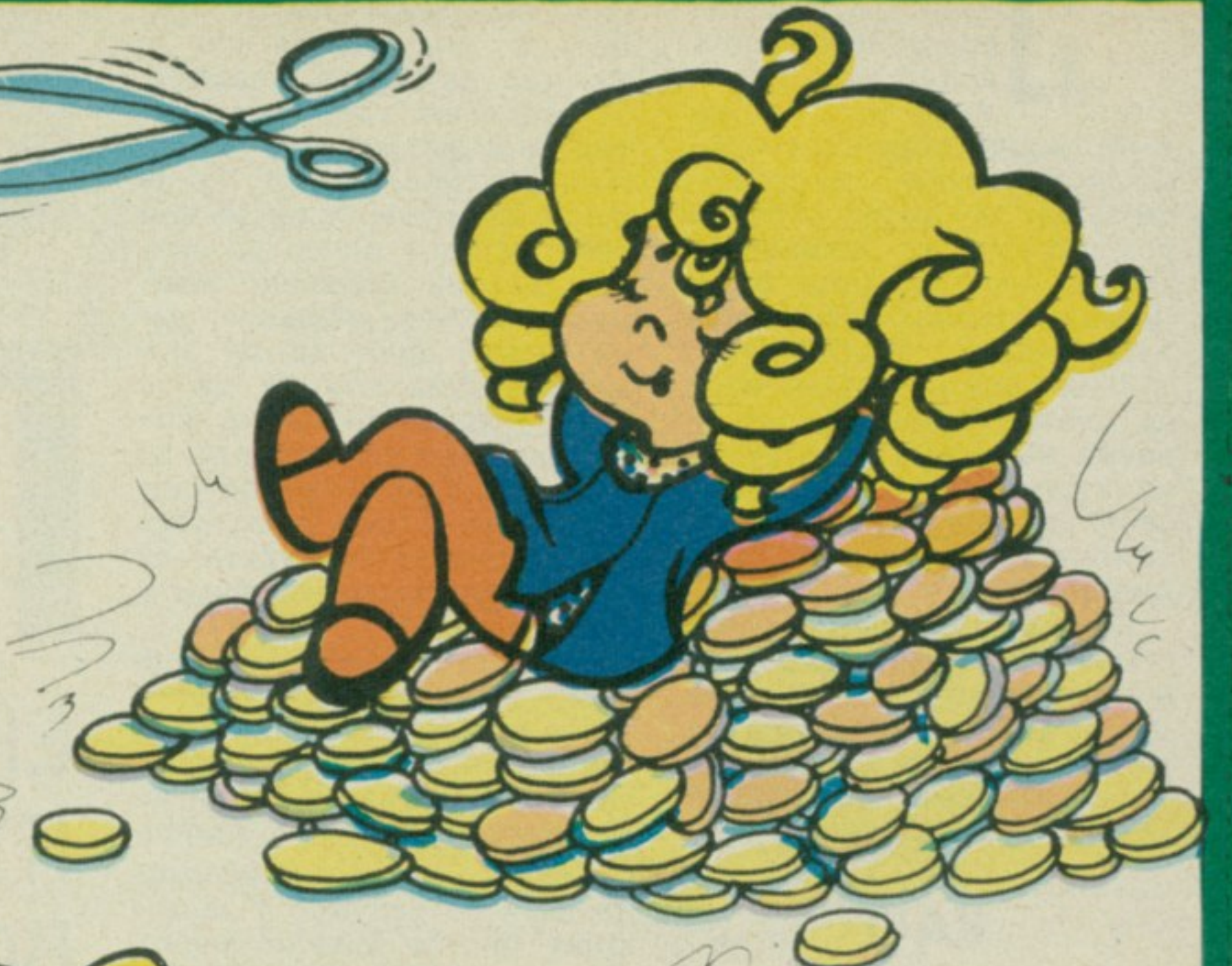
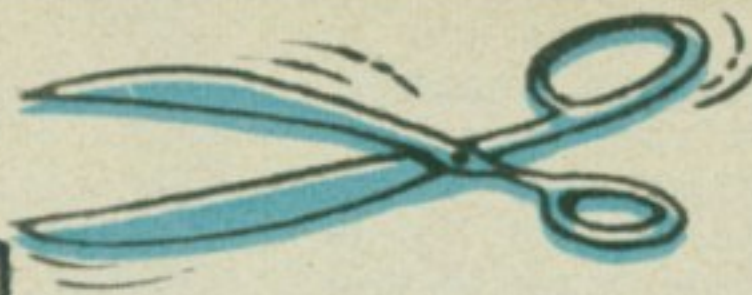
ВЕСЕЛИ НОВЧАНИК

Ако волите да имате нешто што се не може купити ни у једној радњи, предложимо вам да сами направите овај весели новчаник са ликом куце. Од материјала би најбољи били скај или чојца. Уколико их немате онда нешто друго, само мора бити чвршће.

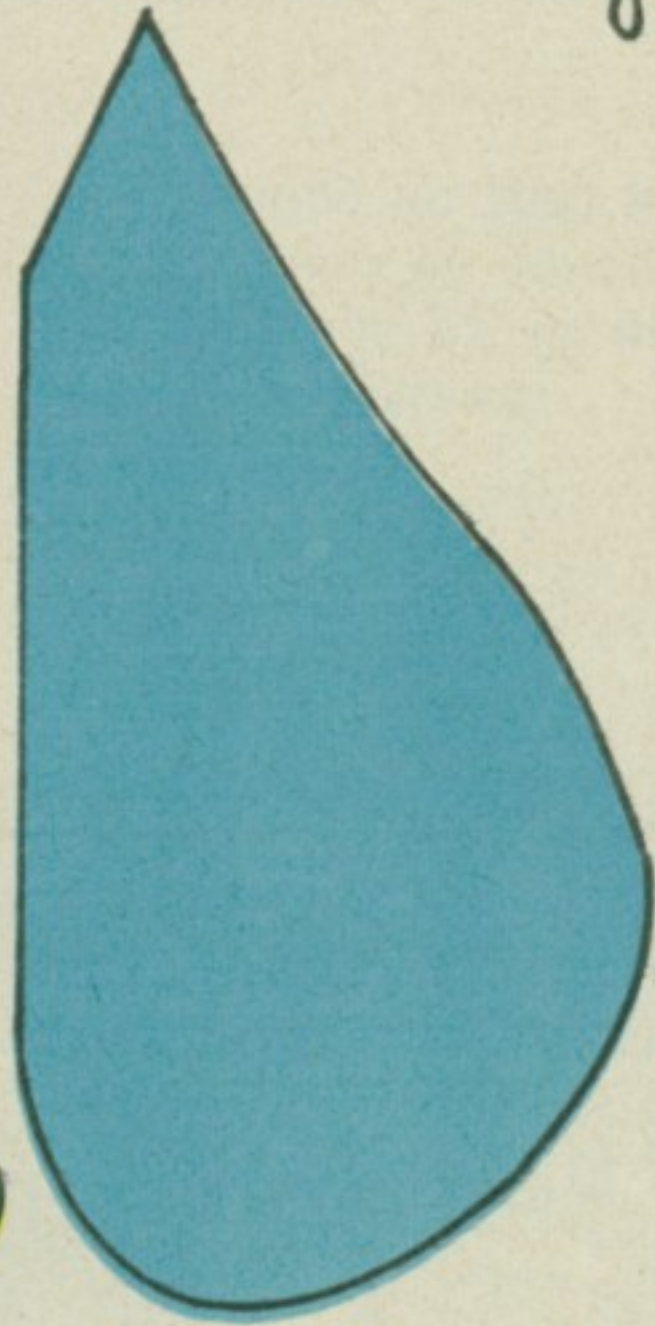
Шема за новчаник-куцу дата је на цртежу 1 (пазите! на слици је само пола новчаника). Затим искојте два лица, два ува, њушку, два ока, три кружића од црне или тамносмеђе тканине за зенице, нос и набавите један патент-затварач од 8 см (црт. 2). На њушци извезите уста према цртицама на шеми (црт. 3), а онда њушку пришијте на лице новчаника (црт. 4). Такође пришијте и очи, зенице и носић (црт. 5). Са унутрашње стране пришијте уши, као што видите на цртежу 6. Затим спојте оба лица новчаника (црт. 7). Ако новчаник правите од чојце, можете шити с лица тако да бод буде украсни, а ако је од неког другог материјала шијте са наличја па онда преврните на лице. На крају, зашијте патент-затварач и новчаник је готов (црт. 8).

Према шеми на цртежу 9 можете направити новчаник у облику рукавице или дедине главе. Уколико сте одлучи-

ли да новчаник има облик рукавице, извезите на њему неки мотив, на пример сијалицу (црт. 10) или коску, срце, цвет, лонче итд. Затим обе стране спојте (црт. 11) и пришијте патент-затварач (12). За дедину главу су вам потребна још два ока и две зенице. Само најпре извезите уста и нашијте очи (црт. 13). Од конца за вез или вунице направите бркове као што видите на цртежу 14. Косу направите тако што ћете по пуној линији на шеми вести ланчић бодом, а крајеве који по дужини одговарају црт кастим линијама одсећи и оставити да висе (црт. 15). На крају, пришијте патент-затварач и новчаник са дедином главом је готов (црт. 16).

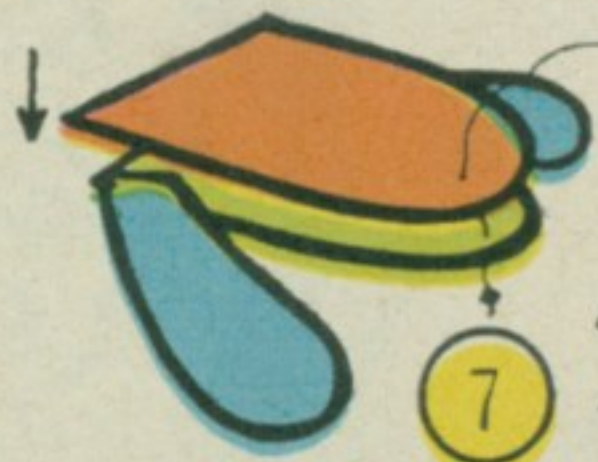
1

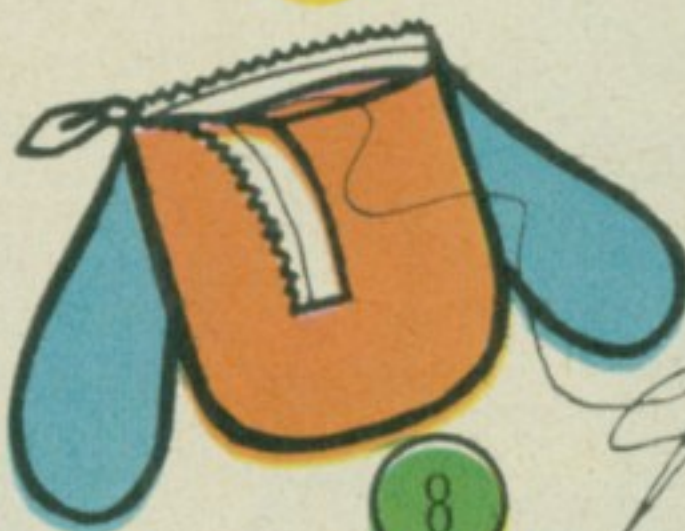
5

6

7

8

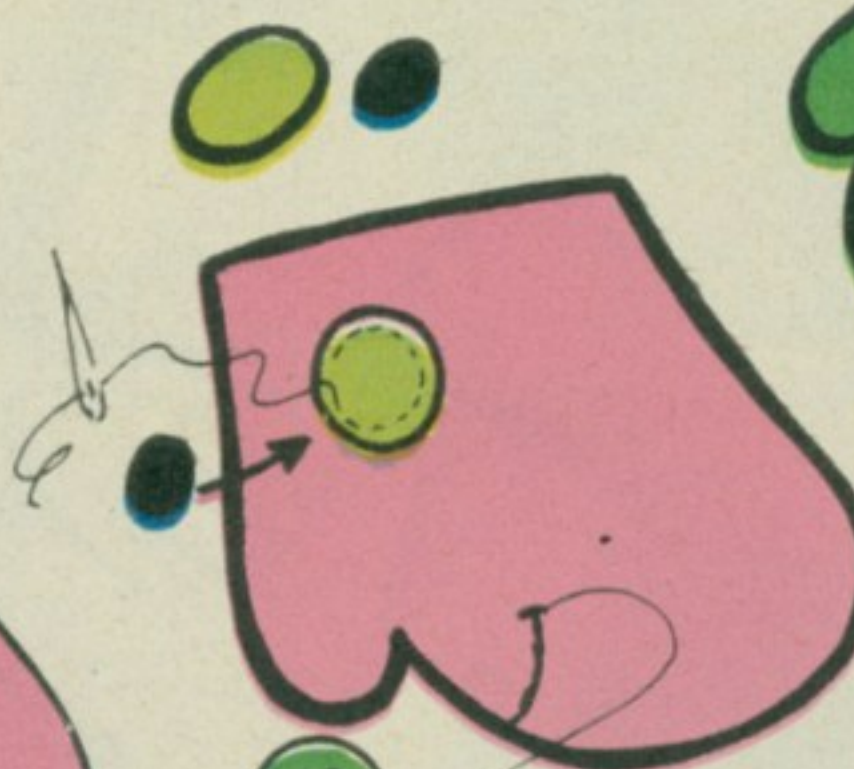
10

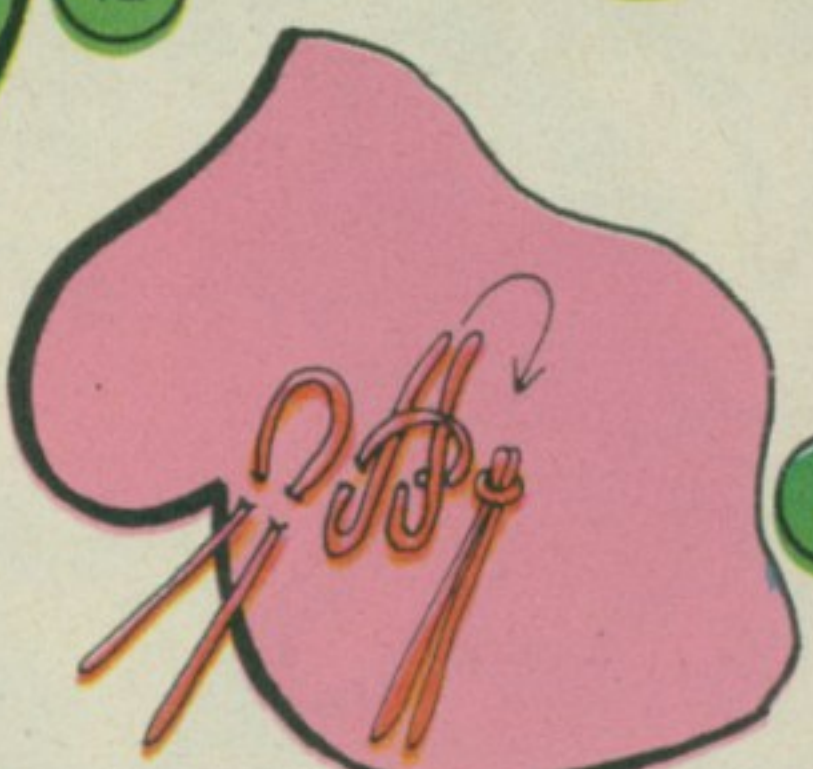
11

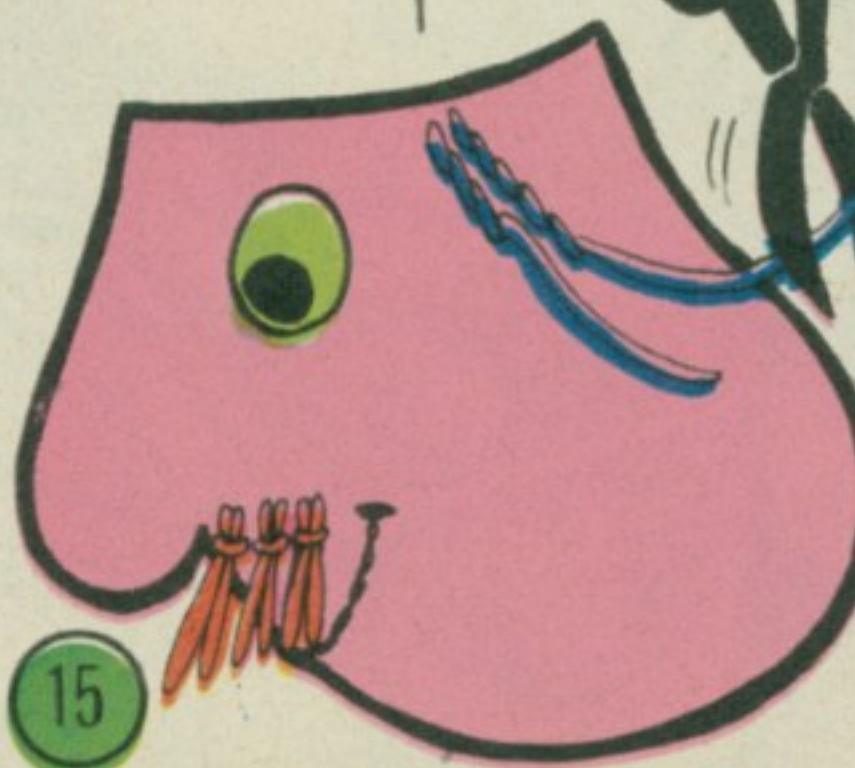
12

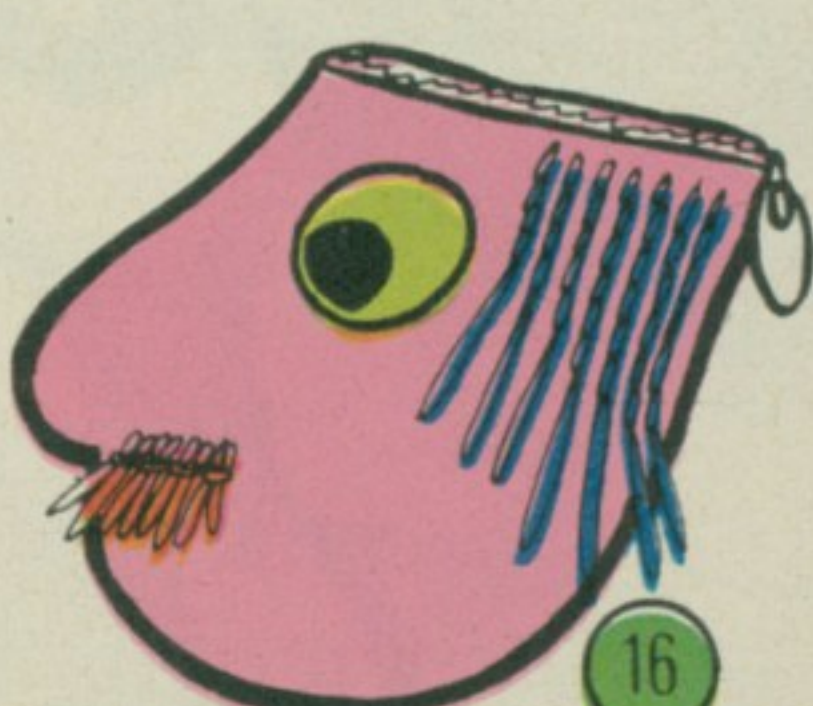
13

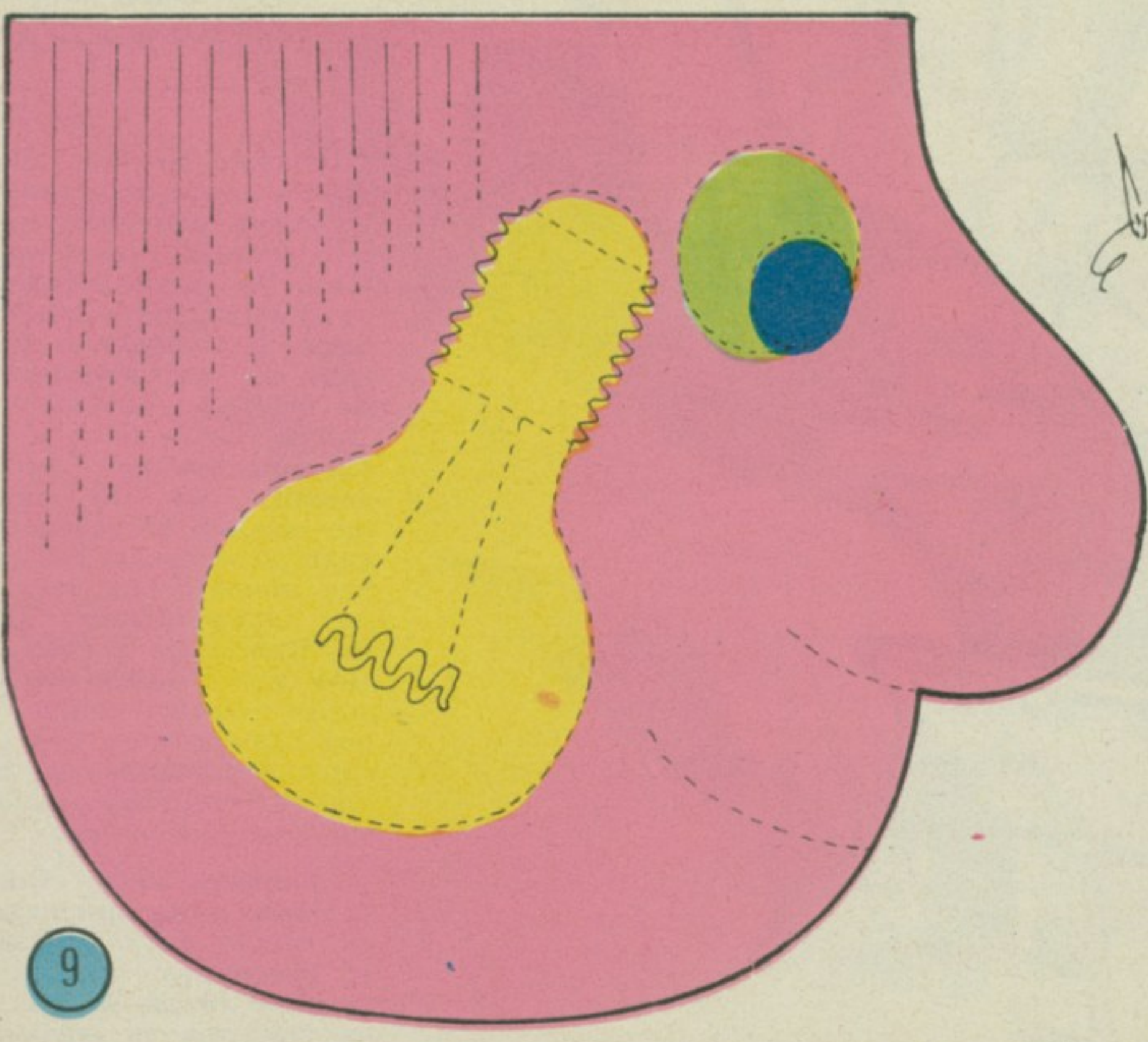
14

15

16

9

На норвешком сектору Антарктика, у Земљи краљице Мод, боравила је 1951. године једна норвешко-британско-шведска експедиција од 14 људи. Услови под којима су живели и радили ови младићи били су веома тешки: неподношљиво ниске температуре, снежне олује, одсеченост од света. Становали су у два баракама које су се налазиле дубоко укопане у снегу и леду. Свој логор називали су у шали „Модин дом“.

Дани су пролазили један сличан другом и вероватно учесници експедиције не би данас имали чега да се сећају да се у леду Антарктика није збио један несвакидашњи случај.

КАО МЕТАК

Био је 11. март. Млади геолог Алан Рис радио је са своја два друга у брдима око 300 км југоисточно од „Модиног дома“. Специјалним чекињима ломили су комаде стена и прикупи-

ли узорке. Привучен не-обичном бојом једног минерала Рис се сагнуо и снажно замахнуо чекињем. У следећем тренутку осетио је у десном оку неподношљив бол. Чекињ му је испао из руке, и он је ван себе од бола почео да скаче. Његови другови посматрали су га збуњено, нису знали како да му помогну. Схватили су да је Риса повредило парче минерала које се одвојило од стене и снагом метка погодило га у око. Али, шта да предузме? Пожурили су да га саоницама пребаце у главни логор.

Када су стигли у „Модин дом“ Рису су дали таблете за умирење болова и капи за очи, уверени да повреда није тешка и да ће за неколико дана све проћи.

Једини члан експедиције који се разумео у медицину био је будући лекар, Швеђанин Уве Вилсон, али он се тренутно налазио на терену у неком од привремених логора. Покушали су да га обавесте радио-везом али олуја која је изненада почела да бесни спречила их је. Прошло је осам бескрајних дана док се Вилсон није јавио у „Модином дому“.

ОПЕРАЦИЈА ПОД ЛЕДОМ

ЕКИПА ГЕОЛОГА НА АНТАРКТИКУ НИЈЕ ИМАЛА ИЗБОРА: ЊИХОВИМ ДРУГУ АЛАНУ РИСУ МОРАЛО ЈЕ ДА СЕ ИЗВАДИ ОКО.

Веома спретан момак, прави „технички геније“, Вилсон је био при крају студија медицине али су га

геолошка истраживала неодољиво привлачила па због тога није приводио крају своје студије. Уз по-

моћ цепне лампе и лупе прегледао је Рисово око.

Повреда је почела да зацељује, болови су постали подношљивији, али опасност од слепила је постојала. А они су следећи брод очекивали тек кроз пет месеци! Рис је наставио да ради свој свакодневни посао.

Десет недеља после повреде Рис је саоницама отишао до логора у којем је боравио Вилсон да му овај погледа око. Вилсон није био задовољан што упала ока није прошла и поред лечења капима атропина. Тада је одлучио да с радио-везом обрати свом професору, Свену Ларсену са Универзитета у Лунду, за помоћ у облику очног лекара из Шведске. Добио је одговор да постоји опасност да се запаљење прошири на друго око и, да Рис не остави ослепело треће око, извадити повређено

Ван себе од болова Рис је почео да скаче. Другови су га збуњено посматрали.

БЕЗ ИНСТРУМЕНАТА

Теже је било Вилсону. На помоћ са стране није могао рачунати, изузев инструкција радио-везом. Били су исувише далеко од цивилизације да би га могли благовремено пребацивати на неку клинику ради стручне интервенције. Значи, све је било у Вилсоновим рукама. Ако не покуша да га оперише, младић ће ослепети. А како да оперише без стручне помоћи, без неопходних инструмената? Истина, Вилсон је у току студија извео неколико ситнијих интервенција, али под будним оком искусних хирурга спремних да му у сваком тренутку помогну. Међутим, избора није било.

Привидно миран Вилсон је почео да се припрема за операцију. Јавио се поново професору Ларсену и замолио га да му да тачна упутства за операцију.

1. ЈА ОМ

Капетан Џон Гјевер, вођа експедиције, сложио се са Вилсоном да Рису ништа не говори о операцији. Гјевер се осећао одговорним за све што се дешавало. Прекоревао је себе што је пристао да крене у експедицију „ван света“ без искусног лекара.

С обзиром на то да нико сем Вилсона није имао медицинског образовања, у „лекарску екипу“ су изабрани људи најјачих нерава. Шеф геолога, Канађанин Фред Рутс, одређен је да буде асистент, а фотограф Стиг Халгрен добио је улогу анестетичара. Стручњак за глечере Вилтер Шит задужен је да води бригу о инструментима. Радио-телеграфиста Егил Рогстад контролисао крвни притисак а метеоролог Егил Геста Лиљеквист пулс и бележити промене.

Вилсон је начинио скицу човечијег ока и својим асистентима објашњавао како ће тећи операција. Свако је настојао да што боље научи своју улогу и боље испуни задатак.

Пошто одговарајућих инструмената није било, Вилсон и Рутс су покушали да их сами направе од материјала који им је био при руци. Користили су све, од електрода до резервних делова за снежни трактор. Успели су да направе чак и маску за кисеоник! Мантиле, капе и маске за лице сашили су од креветских чаршава.

ПРИПРЕМЕ СУ ОБАВЉЕНЕ

Све ово дешавало се буквално испод снега на Антарктику. Од „Модиног дома“ видели су се само врхови антена и отвори за довођење ваздуха и светлости.

Чланови „лекарског колегијума“ осећали су се пред Рисом као завереници. Тајну је било тешко сачувати јер су сви живели у две мале просторије. Да би све то издржали и сачували нерве, Вилсон им је давао витаминске инјекције. Објашњавао им је колико је важно да све буде потпуно чисто, од инструмената до руку и одеће. Показавши им је како се врши стерилизација и како се рукује инструментима, научио их је како се мери притисак и припрема наркоза. Сам је увежбавао

гипкост прстију и везивање чворова онако како то хирурзи раде. Када му се учинило да су све припреме обављене, позвали су Риса.

Вилсон је, трудећи се да буде што пажљивији, саопштио свом другу шта га очекује. Рис је пребледео. Усне су му задрхтале.

— Нисам слутио да је тако лоше — прошапутао је.

Вилсон му је објаснио због чега је неопходно предузети операцију и да је то једини начин да сачува друго око.

— А шта ми друго преостаје — рекао је Рис више за себе. Гледао је у Вилсона и после подуже паузе упитао га да ли се стварно усуђује да овде, на крају света, без неопходних инструмената и стручне помоћи предузме такав захват. Када је млади лекар потврдио, Рис је рекао сасвим мирно:

— Верујем вам. Имам само једну молбу — да добијем потпуну наркозу и преспavam целу операцију.

УЖАСНО СЕ ПЛАШИМ

Исте вечери норвешки водич паса Питер Мелеби начинио је од тешких саопштавања операциони сто тако добро да је предвидео чак и подупирач за руке анестетичара.

Двадесет првог јула у један сат ноћу Вилсон је још једанпут све проконтролисао. Све је било у најбољем реду. Операциони сто спреман, боце са прокуваном водом од истопљеног снега уредно поређане. Фото-лампе закачене о таваницу осветљавале су просторију блештавом светлошћу, а непосредно изнад стола висила још једна лампа са јаком сијалицом, попут рефлектора.

Хирург је истрљао руке алкохолом, навукао гумење рукавице и помогао Рутсу и Шиту да и они навуку своје. У 2,45 ушао је Рис, већ помало ошамућен од претходно добијене инјекције. У соби је било тихо. Рис је присилио себе да се насмеши и рекао:

— Ако хоћете да будем искрен, ужасно се плашим! Сви су се насмејали и нестало је оне паничне укочености.

Рис је легао на операциони сто. Вилсон му је пажљиво дао прву инјекцију за наркозу и сачекао да заспи. Променио је рукавице и помоћу инструмената које је сам направио од алуминијумских штипаљки, широм отворио око.

Пре него што ће извести први захват, Вилсон је зајмурио и као ђак пред испит у себи поновио ток операције, а затим затражио од асистента инструменте.

Операција је трајала два сата и 25 минута. Када је све било готово, другови су положили Риса у кревет. Вилсон се није одвајао од њега. Непрестано му је контролисао пулс. У јед-

ном тренутку пулс је почео брзо да удара, али су то одмах довели у ред инјекцијама. Око поноћи Рис се пробудио и прошапутао:

— Па, докторе, хоћемо ли?

— Ви сте већ оперисани — одговорио му је Вилсон. — Све је у најбољем реду.

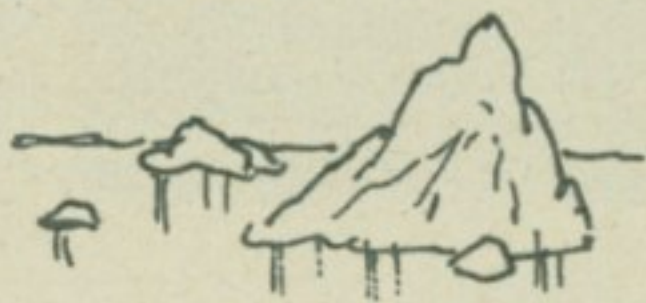
— Није могуће — шапнуо је Рис. — Да се не шалите? — Је ли то стварно истина? Поново је утонуо у сан.

СТИЖЕ »НОРСЕЛ«

Сутрадан су се геолози са збуњеним изразом лица гуркали на вратима и око болесничког кревета. Нудили су га слаткишима, покушавали да га бар мало разведре. Али, нико није био весео иако је операција протекла добро. „Било нам је много, много тешко“, причао је касније капетан Гјевер. Требало је да прођу бар два месеца па да се са сигурношћу каже да ли је операција успела и да Рис неће ослепети.

Рис се држао веома храбро и већ после неколико дана, са повозом преко ока, почео је помало да ради у логору. Није се уопште понашао као болесник. А када су прошла два месеца и ишчезле и последње сумње у погледу оздрављења, Рис је кренуо у брод да прикупља своје узорке. Овога пута није заборавио заштитне наочаре.

Брод за снабдевање „Норсел“ донео је и вештачко око које је Вилсон наручио из Шведске. Била је потребна само мала хируршка интервенција и око је могло да се уметне. Када је Рис покретао лево здраво око, покретало се и ово вештачко. То није била варка, већ само доказ да је Вилсон изванредно спретно обавио свој задатак. Приликом операције он је тако зашио очне мишиће да су задебљања на шавовима могла да држе и покрећу вештачко око. Рис је сада могао много сигурније да ступи пред своју девојку која га је код куће чекала.

Уве Вилсон је касније завршио медицину на Универзитету у Цириху, али није отворио ординацију, нити се посветио хирургији. Путовао је са експедицијама и посебно се бавио физиолошким реакцијама човечијег тела на хладноћу. Са једном екипом дуго је боравио на североистоку Гренланда, на Аљасци и крајњем северу Норвешке. Научни радови, које је обавио донели су му међународну славу.

Пацијент Алан Рис оженио се и ступио у службу једне канадске геолошке фирме. Али, никада више није на терен отишао без заштитних наочара.

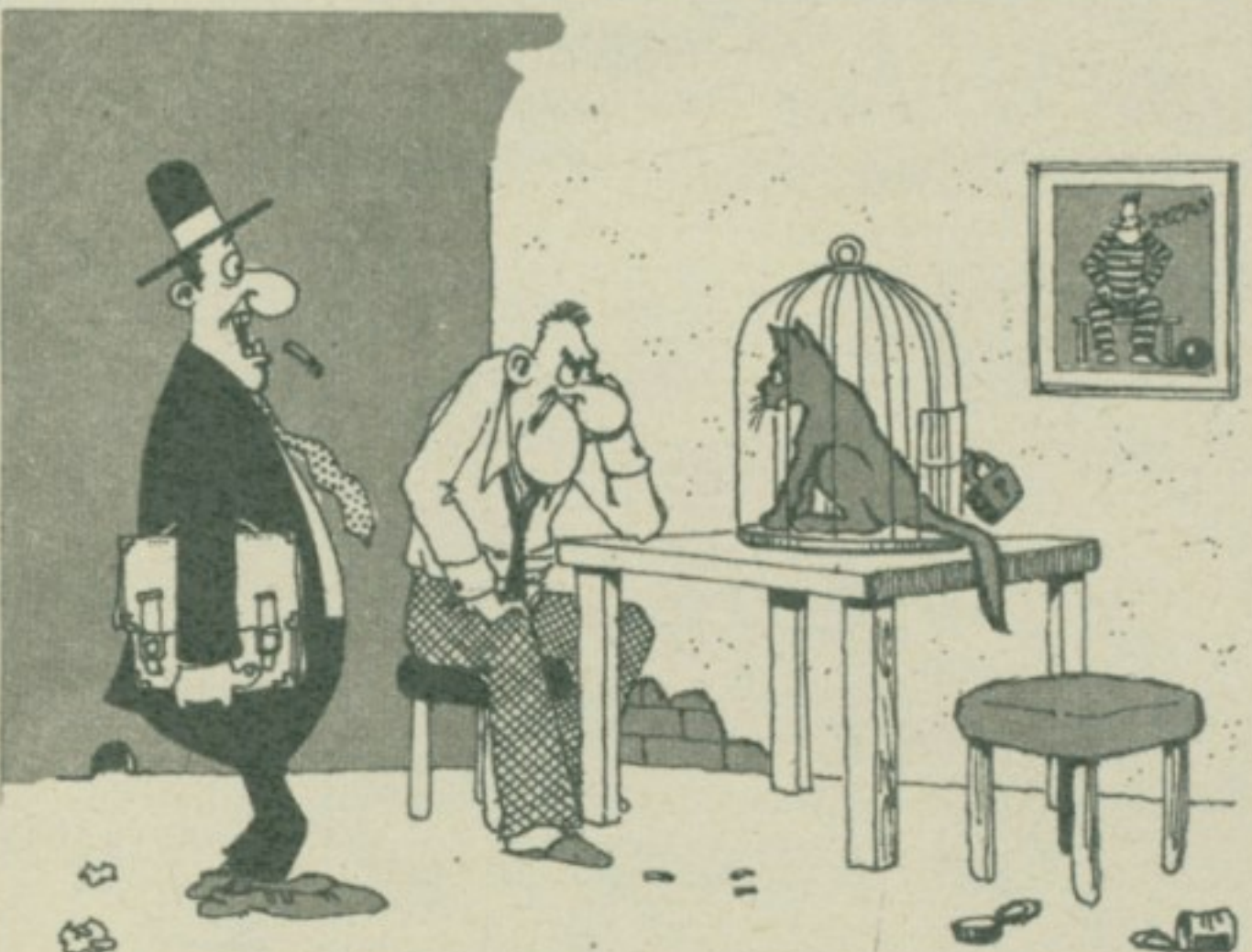
Д. К.

ДРАГОЦЕНИ ЗУБИ — Аустралијанцу Џозефу Литлу неки зубар из Сиднеја извадио је у року од десет дана дванаест зуба, направио му вештачке вилице и на крају — није му ништа наплатио. Пацијент дуго није могао да дође себи од чуда. Тек после неколико дана досетио се да је у његовим извађеним зубима било златних пломби у вредности од три зубарева хонорара.

ШАЛ ЗА ЖИРАФУ — У зовломком врту у Стокхолму живи жирафа Конрада, љубимица све стокхолмске деце. Када су јесенас дани захладили три стотине школске деце, међу њима је било и децака, исплели су три стотине квадратића и од њих сашили шал којим је, на једној малој свечаности, Конради добро умотан врат.

КАЗНА — Када је један социјални радник из Брисела дошао да по службеној дужности обиђе неког човека који је неколико година провео у затвору, изненадио се угледавши насред собе кавез за птице а у њему — мачку. — Добила је две године затвора зато што ми је појела канаринца — објаснио је бивши затвореник.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

На здравље!

Палома маранице од папира су увек меке и пријатне, а практичне само тада када вам се налазе при руци.

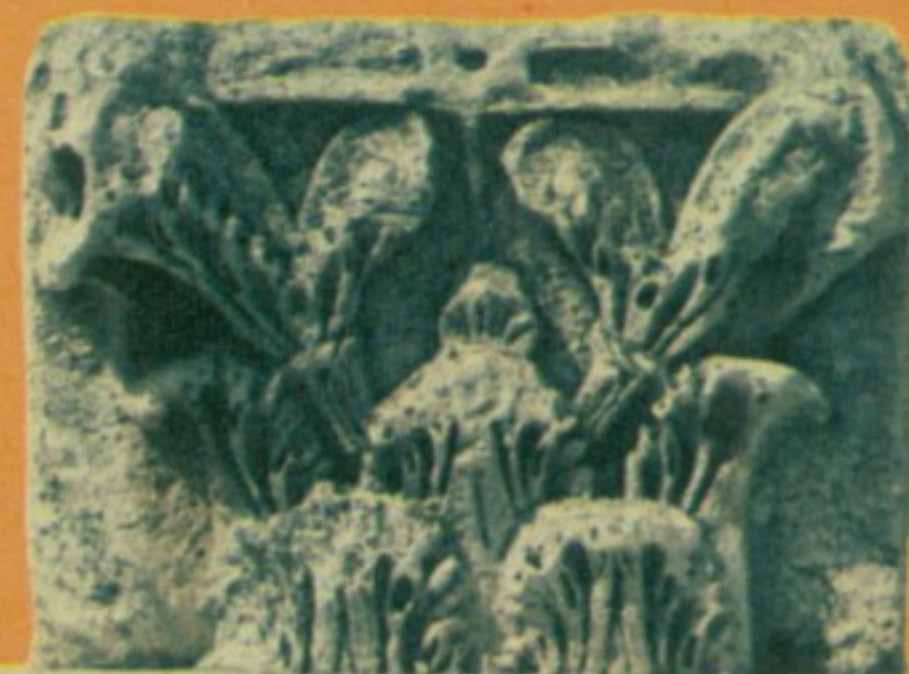
Мараницу од папира можете пружити и другоне.

paloma

sladkogorska sladki vrh

Задар, данас Задар, град и морско пристаниште на Задарском полуострву у северној Далмацији, помиње се у 4. веку пре н.е. као веће насеље илирског племена Либурна. Римљани га освајају у 1. веку пре н.е. и претварају у колонију. Од тада па све до нашег времена историја Задра веома је бурна. Дигући буне и устанке против бројних освајача он вековима покушава да сачува своју самосталност... Ладислав Напуљски продао је 9. јуна 1409. Задар Венецији, као и неке друге мање градове и сва своја права на Далмацију — за 100 000 дуката! Под влашћу Венеције град остаје све до њеног пада 1797. кад је миром у Кампоформију припао Аустрији. Као главни град Далмације и седиште Земаљског сабора Задар је, у саставу Аустро-Угарске, дочекао крај првог светског рата а од тада па до 1945. налази се под италијанском влашћу када је ослобођен и припојен Југославији на основу Париског уговора о миру од 1947. Обновом после ослобођења Задар је добио нов лик, али је сачувао и бројне споменике старе архитектуре.

Некадашња црква Св. Доната, саграђена у грубим предроманичким облицима раног средњег века, најпознатији је споменик Задра. Овај тип такозване дворске цркве кружног облика јавља се на више места у Европи тога времена, али се црква Св. Доната истиче оригиналношћу и не може јој се наћи директан узор. Први пут се помиње средином 10. века у делу византијског цара Константина Порфирогенета „О управљању државом“. Била је посвећена св. Тројству а садашње име добила је по бискупу Донату из 9. века који ју је подигао. На западној страни налази се предворје кроз које се ишло према **катедрали Св. Стошије** (Анастازије). На слици десно: звоник катедрале Св. Стошије која је саграђена у романичком стилу током 12. и 13. века. Детаљи испред цркве Св. Доната: остаци римске архитектуре.

ПРОДАТ ЗА Д

На северозападној страни форума, два метра изнад њега, дизао се **капитол** оивичен тремом са два реда стубова. Усред капитола налазио се градски храм посвећен боговима из староримске митологије: Јунони — богиње месеца и брака, Јупитеру — врховном богу и заштитнику римске државе и Минерви — богињи мудрости. Храм је подигнут у 1. веку пре н.е. а његови остаци данас се могу видети у дворишту куће бр. 2 на Тргу С. Кончаревића. На предњем, чеоним зиду капитола, према форуму, постављени су остаци оgrade која се састојала од плоча са рељефним гирландама, украсима од лишћа и цвећа, и стубова са ликовима богова. На слици уз капитол је детаљ са те оgrade.

Јужно од пет бунара налазе се у градском бедему **копнена градска врата** саграђена 1543. године по нацрту архитекте Микела Санмикелија из Вероне. Поред великог отвора на средини изнад којег је **грб града Задра** (детаљ на слици) лево и десно налази се по један мањи отвор — врата за пешаке. Копнена градска врата у Задру складне ренесансне пропорције и скромних класичних украса представљају један од највреднијих споменика које су Млеци оставили у Далмацији.

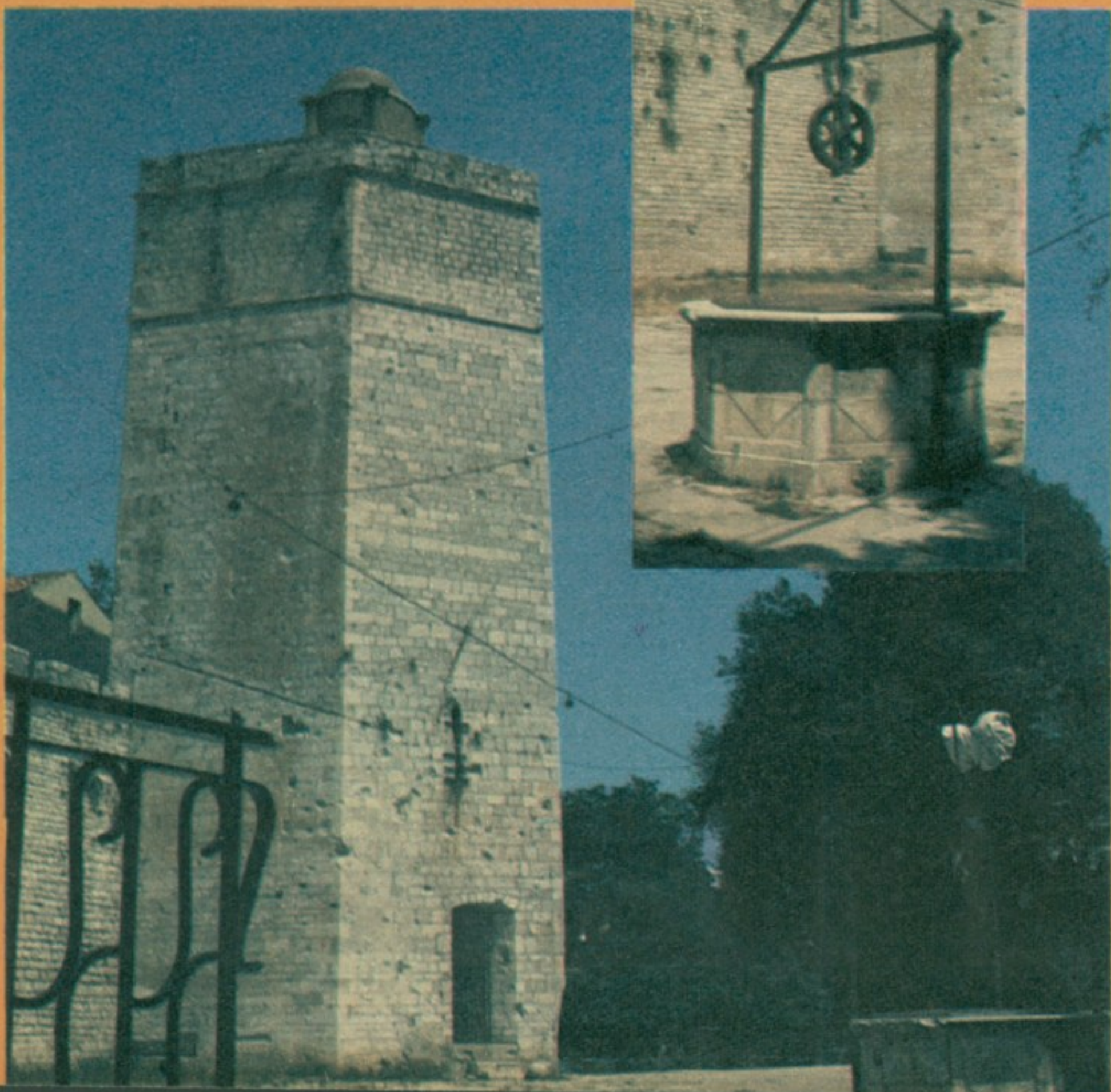

Од цркве Св. Доната и Бискупске палаче, која се на њу наслања, простира се плочник главног градског трга из римског времена — **форума**. Радови на његовом уређењу почели су пре отприлике 2000 година, а коначан облик добио је у 3. веку н.е. Дугачак око 95 м, а широк 45,5 м, форум је био опкољен монументалним тремом с галеријом који су носили мраморни стубови. Ту су се налазили дукани (таберне) једнаких димензија и **градска базилика** — велика покривена дворана за састанке градског већа, зборове и суђења. Темељи тих грађевина откопани су 1962—63. На северозападној страни форума налазила су се два велика стуба. Један од њих, сачуван у оригиналном облику, служио је у средњем веку као **стуб срамоте**.

УКАТЕ

У доба Римљана у Задар се улазило кроз врата, на источној страни градских зидина, саграђена у виду славулука са три отвора и две високе куле са стране. Једна од тих кула данас је једно од најстаријих утврђења које је у Задру сачувано. У више махова вршена је реконструкција и дограђивање: у 17. веку подигнута је тераса и купола а у 19. веку улазна врата. Испред куле се налази велика цистерна са пет венаца, такозваних **пет бунара**, из 1574. године.

Снимио: Љ. ПАТРОГИЋ

ХИТ СТРАНА

ВЕЛИКАНИ ГИТАРЕ

ЏЕФ БЕК

Без обзира што га већ пуну деценију сматрају за проблематичног, несигурног и незгодног, сарадника — Џеф Бек (JEFF BACK) ужива статус једног од најмодернијих и водећих енглеских гитариста.

„Бриљантни гитариста“, како Бека називају Французи, рођен је 24. јуна 1944. године у Лондону. Имао је осамнаест година када је основао своју прву групу Трајдентс (TRIDENTS). Одатле га је пут крајем 1964. године одвео у популарне Јардбердсе (YARDBIRDS) где замењује славног Ерика Клептона (ERIC CLAPTON). Две године касније одлази из групе у којој је стекао репутацију одличног музичара и оснива први од четири састава Џефа Бека. У оквиру овог састава радиће музичари калибра: Рода Стјуарта (ROD STEWART), Рона Вуда (RONNIE WOOD), Ники Хопкин са (NICKY HOPKINS) и Онсли Данбара (AUNSLEY DUNBAR) у почетку, а касније Кози Пауел (COZY POWELL), Макс Мидлтон (MAX MI-

DDLETON) и Боб Тенч (BOB TENCH). Крајем 1972. године после многих животних и уметничких перипетија Бек оснива свој „састав снова“ са Богартом и Апајсом (TIM BOGERT и CARMINE APPICE). Ипак, ни овај трио није био вечан. Почетком 1974. група се распада а Бек се повлачи са сцене. Последње вести кажу да је познати гитариста снимио у Америци соло-албум а његово име се помиње када се причало о кандидатима за новог соло-гитаристу у групи Ролингстоунс.

Бек је музичарима занимљив као модеран гитариста изузетне технике и широких интересовања. Његова сарадња је ишла од Донована (DONOVAN) до Стиви Вондера и Мајлса Дејвиса (STEVIE WONDER и MILES DAVIES). Публици је био и остао интересантан као човек „рођен да се око његовог имена исплету митови“ како добри тако и лоши. Најзначајнији Бекови албуми: TRUTH, COSA NOSTRA, BECKOLA, ROUGH AND READY и BECK, BOGERT and APPICE.

Здравко Чолић

Као у читавом свету тако је и код нас производња плоча у извесном застоју. Све је теже освојити златну плочу, то јест продати више од 100 хиљада примерака неке плоче. У последње време то је пошло за руком само Здравку Чолићу: више од три месеца композиција Корнелија Ковача „Она спава“, коју је популарни Чолић први пут извео на Хит паради ППТ РТВ, не силази са врха највише тражених плоча. Овај хит донео је младом певачу прву златну плочу.

О Здравку Чолићу се, мање-више, све зна. Да неке биографске податке, ипак, поновимо: рођен је 30. маја 1951. године у Сарајеву. Ове године завршава економски факултет. Каријеру певача почео је у сарајевским „Амбасадорима“. Одатле је у јесен 1971. године, на позив Корнелија Ковача, прешао у Корни групу да би заменио Даду Топића. Неколико месеци касније напушта ову београдску групу и постаје солиста. Своје право „рођење“ као певач доживео је на фестивалу „Ваши шлагер сезоне“ 72. где, певајући „Синоћ ниси била ту“, осваја награду предвиђену за најбољег интерпретатора. Следећа, 1973. година је година његове пуне афирмације. Побеђује на фестивалу у Опатији са Монтеновом композицијом „Гори ватра“ и заступа Југославију на фестивалу за Песму Европизације. Почетком 1974. године потписује уговор за велику диско-кућу ATLANTIC која издаје његову прву међународну плочу са песмама „Мајко моја“ и „Небо рок-ен-рола“. Крајем 1974. појављује се на Хит паради ППТ РТВ где га два специјална жирија проглашавају за најуспешнијег учесника. Песма са те смотре, „Она спава“, која истовремено означава и почетак нове сарадње популарног певача са старим пријатељем Корнелијем Ковачем, доживљава невероватан успех и постаје прва златна плоча у 1975. години. Пре неколико недеља Здравко је у Немачкој завршио нову плочу за ATLANTIC и, истовремено, почео припреме за снимање првог албума за наше тржиште.

Причајући о својим плановима за ову годину Здравко нам је рекао: „Имам само две жеље. Прва је да што пре завршим школовање и postanем дипломирани економиста. Друга је да моја сарадња са Корнелијем Ковачем донесе још неку добру песму. Било би ми драго да снимим један добар албум јер осећам то као обавезу према публици. Што се тиче „међународне каријере“ верујем да ће нова плоча за ATLANTIC доста значити за моју афирмацију на том плану“.

Популарни Марк Болан наставио се у Монте Карлу.

Сарајевски квинтет „Бијело дугме“ оборио је све рекорде у нашој поп-музици. Они су свој први албум продали у „златном“ тиражу.

Прича се да ће овог пролећа у Југославији, осим групе JETHRO TULL, гостовати и NAZARETH, OSIBISA и RORY GALLAGHER BAND. А за лето је предвиђен квинтет WHO!

IN MEMORIAM

Другог фебруара ове године у Нишу је несрећним стицајем околности настрадао Предраг Пеђа Јовичић, гитариста, певач и композитор београдске групе САН. Пеђа је последњих пет година био активан у музичком животу главног града. Сећамо га се

из дана ансамбла Враголани, у коме је почео, и групе САН у којој је тек почињао да се афирмише. Осим што је певао, млади студент се са све више успеха огледао и као композитор. Његова, вероватно последња, композиција „Још увек сањам“ биће изведена овог пролећа на фестивалу омладине у Суботици.

ИЗУЗЕТАК

Постоји мишљење да је један од главних услова за успех у свету музике и добар изглед. Међутим, да је то мишљење понекад погрешно најбоље показује пример америчког вокалног трија „Тоне радости“ (THE TONS OF JOY). Три црне певачице постижу велике успехе иако не задовољавају „естетске критеријуме“: најнежнија од чланица састава има 86 килограма. Њихов менаџер задовољно трља руке због успеха својих штићеница и каже: „Тоне радости“ су различите. Све друге певачице су жртве маратонских дијета, муче се да би што „боље“ изгледале а нису ни свесне да то, између осталог, лоше делује на глас. Оне су природне и због тога симпатичне. Уосталом, интересовање за њих то најбоље доказује“.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ОНА СПАВА

Музика: Корнелије Ковач
Текст: Велизар Софранец
Пева: Здравко Чолић

Попут звезда, попут трава
и тишине што нас спаја
попут деце што нас воле
попут рана што нас боле
она спава, она спава
она спава, она спава.

Никад више снене очи
никад више црне косе
никад више ноге босе
што је носе, што је носе
неће видет смирај дана
она спава, она спава.

Нек' умукну сва звона
да не звоне, да не звоне
устрелите све птице
да не лете, да не лете
и окуте сва мора
да не шуме, да не шуме.
Нек' је пуста, нек' је пуста
нека спава, нека спава,
нека спава...

ЗАНИМЉИВОСТИ

У организацији београдског Дома омладине у Југославију средином априла долази чувена енглеска група Џетро Тал (JETHRO TULL).

Група Слејд (SLADE) има укупно 64 платинасте, златне или сребрне плоче.

Алис Купер (ALICE COOPER) планира овог пролећа светску турнеју после које, наводно, оставља поп-музику.

БИБЛИОТЕКА „ХОРИЗОНТИ“

Балзак: БЕАТРИСА
Ремарк: НЕБО НЕМА ЉУБИМАЦА
Фокнер: ВОЈНИКОВА НАГРАДА
Латреги: ЦЕНТУРИОНИ
О'Хенри: ЧАРОБНИ ПОЉУБАЦ
Шамјакин: СРЦЕ НА ДЛАНУ
Тендрјаков: ЗА ДАНОМ КОЈИ ПРОТИЧЕ
Тестори: БИЛДА ИЗ УЛИЦЕ МАК-МАОН
Тресел: ЧОВЕКОЉУПЦИ У РИТАМА
Тролоп: ШКОЛА ДОКТОРА ВЕТРЛА
Тобино: ИЛЕГАЛЦИ

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН МАЈКАМА, БАКАМА, СЕСТРАМА ЗА 8. МАРТ

21 књига — романи познатих светских писаца са великим попустом
САМО ЗА ЧИТАОЦЕ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ • Библиотека
„Хоризонти“ од 1—11 за готово за само 200.— динара • Библиотека
„Спектар“ од 1—10 за готово за само 100.— динара • Све ове књиге се могу
добити и на отплату према ценама у наруџбеници

Библиотека „ХОРИЗОНТИ“ садржи 11 значајних дела познатих светских писаца,
као што су: Балзак, Ремарк, Фокнер, О'Хенри и др.

Све књиге ове библиотеке су повезане у платно, штампане ћирилицом, на преко
4.200 страна формата 14X20. Цена целој библиотеци је 251.— динар.

Библиотека „СПЕКТАР“ садржи 10 познатих романа занимљивог и забавног карактера.

Све књиге ове библиотеке повезане су у полуплатно, штампане ћирилицом,
на око 2.500 страна, формата 12X19. Цена целој библиотеци је 124.— динара.

БИБЛИОТЕКА „СПЕКТАР“:

Кафка: ПРИПОВЕТКЕ
Фицџералд: С ОВЕ СТРАНЕ РАЈА
Кронин: ЈУДИНО ДРВО
Иљф-Петров: СЈАЈАН ЧОВЕК
Џандар: ДЕВОЈКА И ХИЉАДУ ЗАЉУБЉЕНИХ
Розамонд: ПОЗИВ НА ИГРУ
Музил: ПОМЕТЊА МЛАДОГ ТЕРЛЕЗА
Расел: БАВО У ПРЕДГРАЂУ
Сименон: УДОВАЦ
Веркор: СИЛВА

ИП „НАРОДНА КЊИГА“ 11001 БЕОГРАД, Шафарикова 11
НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

1. ЗА ГОТОВО Библиотеку „ХОРИЗОНТИ“ од 1—11 по цени од 200.— динара
2. ЗА ГОТОВО Библиотеку „СПЕКТАР“ од 1—10 по цени од 100.— динара
3. НА ОТПЛАТУ Библиотеку „ХОРИЗОНТИ“ од 1—11 по цени од 251.— динар
и платићу у 5 месечних рата
4. НА ОТПЛАТУ Библиотеку „СПЕКТАР“ од 1—10 по цени од 124.— динара
и платићу у 3 месечне рате.

(Купац)

(Пошт. број, место, улица и број)

(Овера предузећа за купце на отплату)

(Потпис купца)

Попуни, изрежи, залепи на дописницу и пошаљи на адресу:
ИП „НАРОДНА КЊИГА“ 11001 Београд, Шафарикова 11

Детектор у хошку Малерове собе одасла црвени сигнал. Преко пута њега за столом седео је скрушено ухваћени времепловац у космичком скафандру који је био принуђен да носи.

— Видите — обрати му се Малер — овог тренутка ухваћен је још један времепловац, који је, као и ви, покушао да се прокријумчари у будућност. Ми смо такође неусталано бомбардовани од вас и зато смо принуђени да вас шаљемо на Месец. Нећете бити усамљени. Ја сам лично тамо послао преко четири хиљаде људи, за ових осам година колико се налазим на челу овог одељења за реекспортирање емиграната из ранијих епоха.

Човек у скафандру тужно га погледа.

— Дужан сам да вам објасним пре него што вас тамо пошаљем, зашто ми то чинимо — рече Малер равнодушним гласом па настави:

— Од 2276. године, када сам примио ову дужност, у просеку нам 500 људи годишње, као и ви сада, задаје проблеме.

— И никада нико није пуштен?!

— Пуштен! Јесте ли ви при себи? Схватате ли да већ неколико векова не постоје болести на Земљи. За то време ми смо потпуно изгубили сваку отпорност према њима коју су раније генерације наследили од својих предака. Ви на себи имате довољно заразних клиста да уништите цео свет. Схватате ли да би данас најобичнија кијавица потаманила милионе људи?

Човек јак их нерава

— Али овако изолован... у овом скафандру у који сте ме ставили ја сам безбедан... зар не?

— Такав ризик ми не смемо да прихватимо. Довољно је да за тренутак свучете тај оклоп; случајно, рецимо, паднете или вас снађе неки други удес и катастрофа је неизбежна. Жао ми је, али Месец је једино место куда можете да одете.

— Али, ја сам научник, пошао сам на овај пут у будућност из експерименталних разлога и умећу да се понашам.

Малер заклопи досије времепловца и рече:

— Овде је све о вама. Кренућете на Месец одмах.

— Али, ја...

— Молим вас без дискусије — одсече Малер. — Ако сте научник, као што кажете, онда чак и са тим бедним знањем које доносите из прошлости, схватате да је и само ваше присуство на овој планети немогуће. Водите га! — нареди двојици стражара који шчепаше времепловца и изведоше из собе.

Малер се завали у ваздушну столицу и истра грло нарочитим спрејом. Овако дуге говораније страшно су га исцрпљивале. Помисли: — Не гине ми рак. Ваш ми сада није био потребан, мораћу цело поподне да проведем у болници да бих се излечио.

Жалопојку времепловца кога су припремали за слање у тај цинички затвор — Месец, слушао је равнодушно. У почетку би се трудио да не присуствује тим сценама али се постепено на њих навикао.

Малера су и ставили на то место јер је имао нерве јаче него просечни становник 28. века. Кондрин, његов претходник, није издржао и пустио је једног времепловца под условом да не мрда са

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РОБЕРТ
СИЛВЕРБЕРГ

Антарктика. Наравно да је био ухваћен, и Малер је имао то задовољство да га лично, с још једним времепловцем, пошаље на Месец.

Одморивши се мало даде знак да уведу следећег времепловца. На вратима се, међутим, указа незграпно тело др Фурнета. Малер га упитно погледа.

Двосмерни времеплов

— Ово сам пронашао код другог времепловца — рече он пружајући Малеру неку направу. — Човек тврди да је то времеплов

ЗА ЉУДЕ КОЈИ СУ ДОЛАЗИЛИ ИЗ ПРОШЛОСТИ НИЈЕ БИЛО МИЛОСТИ: ОДМАХ СУ ИХ СЛАЛИ НА МЕСЕЦ КОЈИ ЈЕ БИО ПРЕТВОРЕН У ЗАТВОР.

који плови у оба смера, у прошлости и у будућност.

— Двосмерни времеплов? — понови Малер узимајући апарат и разгледајући га. — Личи ми на времеплов из 24. века — рече разгледајући машину.

— Свакако да тај трабуња бесмислици — рече доктор Фурнет. — Уведите га — рече Малер.

Стражари доведоше времепловца: био је повисок и млад. Лице није могао добро да му види јер је било дубоко у скафандру али му се учинило да су се очи времепловца рашириле као у изненађењу што га види. И покрети времепловца подсећали су га на неког.

Трансмисер скафандра пренесе глас времепловца:

— Нисам ни сањао да ћу вас овде затећи! Ваше име је Малер, зар не?

— Јесте — потврди он.

— Толике векове претрчати и наћи вас?! Невероватно.

— Ви тврдите да је ово двосмерни времеплов? — запита Малер показујући на машину коју је држао у руци.

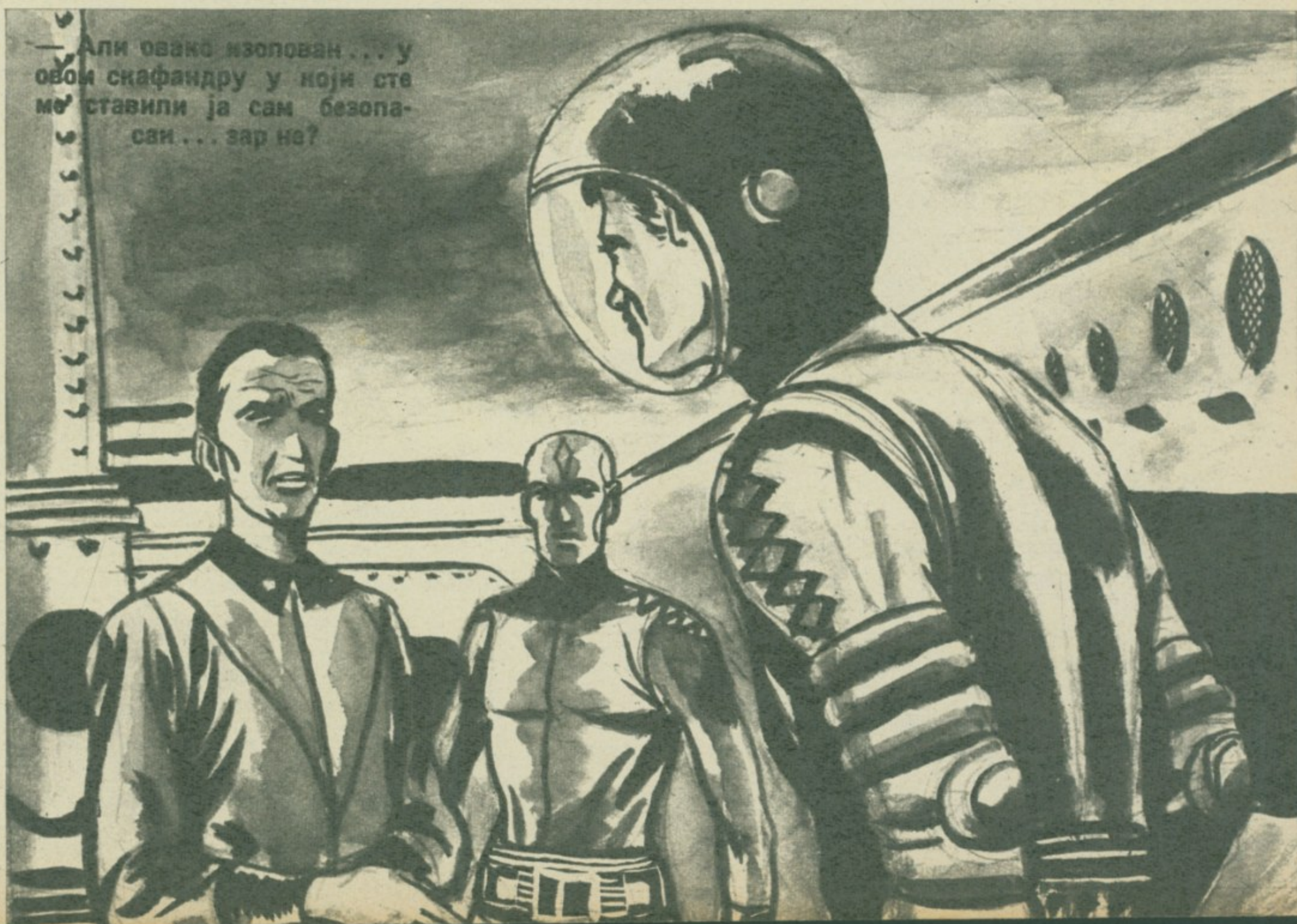
— Јесте. Ако притиснете ово дугме, одвешће вас у 2160. годину или коју годину доцније — објасни времепловац.

— Да ли сте га ви направили?

— Не. Али, ако бих и покушао да вам га објасним не бисте ми поверовали. Знам да код вас ништа не пали, па према томе најбоље је да што пре завршимо овај разговор.

Како би сви били џакби!

Малер се ипак држао прописа који су налагали да објасни емигранту-времепловцу да га на Месец шаље из предострожности, а не из окрутности.

— Али овако изолован... у овом скафандру у који сте ме ставили ја сам безбедан... зар не?

ДВА

— Ви знате да садашњи свет не зна за болести и...

— ...И да ја носим довољно опасних клица да уништи пола посвећанства — допуни га времепловац. — И да сте присиљени да будете НЕУМОЉИВИ.

— Присиљен да буде неумољив — дварши Малер реченицу коју је годинама употребљавао.

Са симпатијама погледа времепловца но одмах се трже. Знао је да то може да га одведе у катастрофу. Ипак је помислио: када би сви били такви!

Волео би да може да га пошаље негде другде, а не у тај огромни логор, у шта је Месец био претворен. Када би тај двосмерни времеплов одиста постојао не би било никаквих проблема — једноставно би га вратио назад у доба из кога је дошао. То би одиста било решење за све. Моћи живети у садашњости, прошлости и будућности. Разгледао је времеплов не могући да га сврста ни у један познати модел произведен за овех седам векова колико они постоје.

„Очигледно је лаж. Да такав времеплов постоји, неко би се вратио у садашњост из будућности а о томе не постоји никакав податак“, закључи Малер и стави шаку у обележен простор на времеплову. Ваздух и све око њега нагло се измени. Угледа огромне зградуине и дим. Нашао се усред огромног града индустријске ере. Људи су журно јурили унаоколо — чудна, малена бића, љутитог изгледа са истим изразом на лицу као они које је Малер дочекивао у свом одељењу за реекспедицију времепловаца из прошлости.

Кад се прибрао угледао је двосмерни времеплов у руци.

— Па ово је одиста невероватно. Морам хитно да се вратим у своју епоху и саопштим то.

Ја сам шеф!

Нашавши се у познатој му улици потражи неку јавну умивалоницу да се мало доведе у ред пре но што се појави у својој канцеларији и саопшти свету с новом епохалном проналаску. Није направио ни десет корака кад угледа ловце на времепловце у њиховим заштитним скафандрима како га са свих страна опкољавају.

— Наравно, то је детектор регистровао мој долазак из прошлости — закључи Малер и мирно стаде да сачека да му се приближе.

— Мило ми је што вас видим — рече трудећи се да препозна неког кроз стакло скафандра.

Уопште нису обратили пажњу на њега већ су му брзо навукли исти такав скафандар и повели собом.

— Слушајте, ја нисам времепловац — поче Малер. На његов ужас, уопште га нису слушали.

— Објаснићете се са шефом — рече најзад један од ловаца видећи да се Малер нервира.

— Али, ја сам шеф.

Ловац га само погледа као да је хтео рећи „луд си ти мало“ — и настави да га гура.

Нема смисла било шта покушавати са овим момцима. Они, уосталом, и нису дужни да га познају. Објасниће се већ све само по себи чим се сретне са својим најближим сарадницима. Ствари су почеле да му бивају јасније. Плашио се само да се није пребацио за коју десетину година и вратио у будућност две три деценије после сопствене смрти, у време када у одељењу за емигранте-времепловце седе људи који га не познају. Најезио се при помисли да ће сагледати сопствену урну негде у ходницима зграде где је радио и у којој је према обичајима 28. века требало да буде и сахрањен.

Ко сам?

Просто напросто, објасниће све садашњем шефу и замоли га да му допусти да се врати коју десетину година назад у своју епоху. Друга мисао му међутим, није давала мира: „А шта ако у своје време нисам успео да уведем двосмерни времеплов а то очигледно нисам, јер сада не би било потребно да постоји одељење за реекспедицију времепловаца из прошлости на Месец. Њих би једноставно враћали у прошлост“. Једва је чекао тренутак када ће стати пред шефа и добити објашњење за све што га је мучило.

— Је ли то твој времеплов — запита га лекар који га је испитивао.

— Јесте — нервозно одговори Малер — и пожурите са тим прегледом, молим вас.

— Вама се баш жури на Месец — рече лекар.

— Само ви мене водите шефу. Ово је двосмерни времеплов али нема потребе то вама да објашњавам.

— Двосмерни времеплов! Немојте тако шта са шефом ни покушавати. Требало је да останете у времену коме припадате — рече лекар и поведе га према добро познатој канцеларији у којој је провео осам година.

Брижљиво је припремио шта ће рећи шефу. „Наравно, све ће се завршити препричавањем анегдоте из посла који обављају“.

Ушао је у канцеларију и угледао — себе на другој страни стола.

Ужаснуо се. Ако је он Малер...

КО САМ ЈА?

Сетио се времепловца који је тврдио да поседује двосмерни времеплов и који није ни покушавао да избегне одлазак на Месец. Био му је симпатичан. Малеру је сада било јасно ко је то био.

Али како је цео циклус почео — то није успео да разјасни. Где је порекло двосмерног времеплова? Да ли је он отишао у прошлост да би га донео у садашњост и поново се вратио у сопствену прошлост само неколико година раније? Било му је јасно да се са НЕУМОЉИВИМ Малером не треба објашњавати. Једино што је рекао кад је ушао у канцеларију било је:

— Ни сањао нисам да ћу тебе затећи овде!

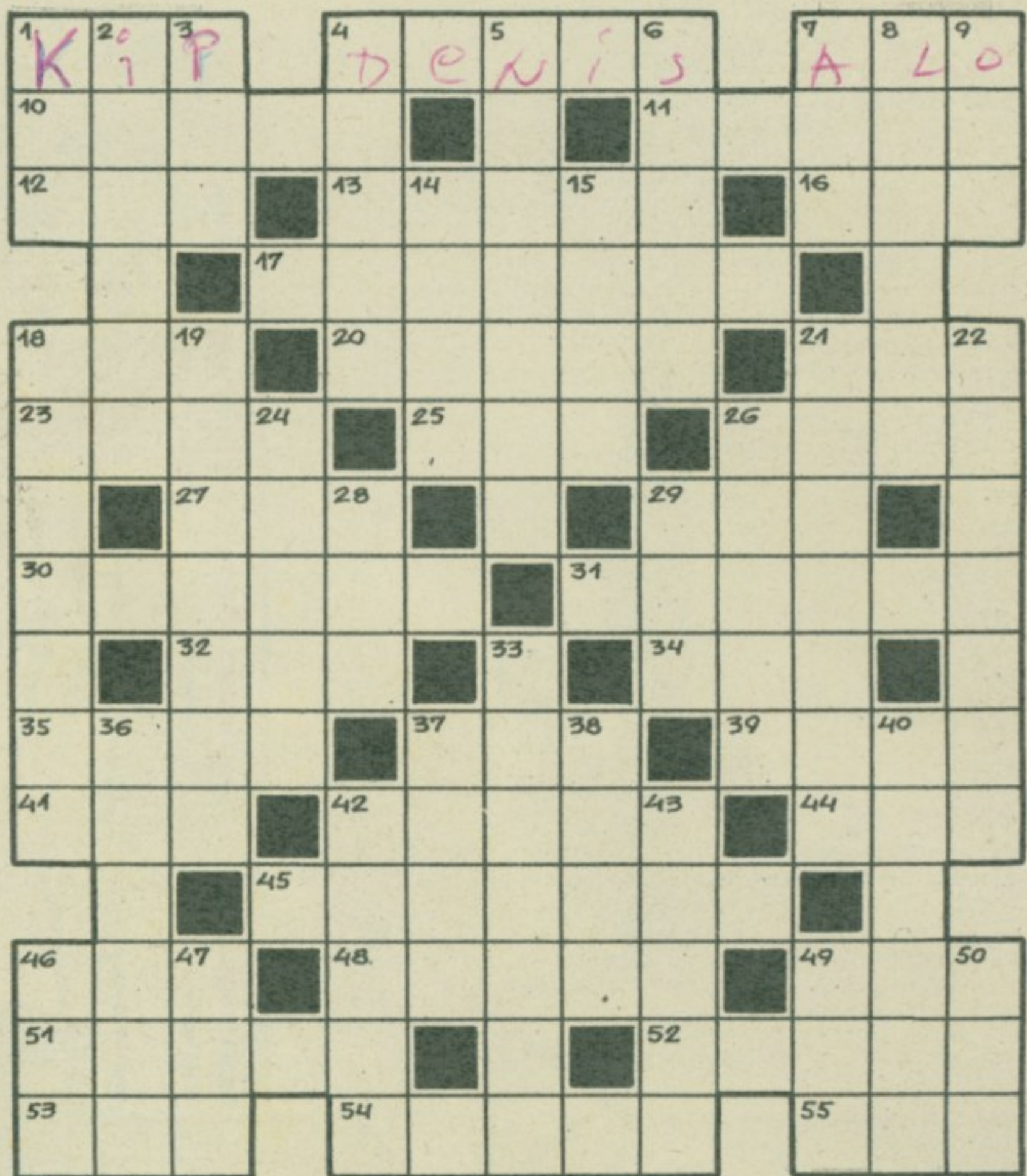
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) статуа, 4) врста књижевног изражавања, 7) телефонски позив, 10) борилишта, 11) несташни враголан из стрипа, 12) стари феничански град, 13) вика, дрека, 16) отац (слов.), 17) високо и лепо дрво с глатком кором (мн.), 18) град на Азурној обали, 20) покрајина у Грчкој, 21) мушко име, 23) летопис, 25) света (турц.), 26) отисак стопала, 27) индустријска област у Западној Немачкој, 29) врста дрвета, 30) врста птице, 31) део радио-уређаја (мн.), 32) име глумице Гарднер, 34) боја лица, 35) тигањ, 37) везник, 39) музички инструмент, 41) немањ, 42) времешна, 44) морски сисар, 45) наука о равнотежи сила, 46) марка француског аутомобила, 48) личност из дејих бајки, 49) тениски термин, 51) хемијски елемент, 52) наш познати фудбалер (Владимир), 53) друга, остала, 54) врста дугорепа папиге, 55) персијски принц.

УСПРАВНО:

1) спрат, 2) област у Новој Гвинеји, 3) енглеска титула, 4) један електрични апарат, 5) град на Јадрану, 6) град у Турској, 7) женско име, 8) стрмина, 9) врста инсекта, 14) део отплате, 15) снажна, 18) композиција за певање у свечаним приликама, 19) школско предавање, 21) јак отров, 22) генератор и мотор, 24) почетни стадијум развитка инсеката, 26) град у Бачкој, 28) мајка Ромула и Рема, 29) тринитротуол (скр.), 33) племенит метал, 36) припадник старогерманског племена, 37) прастановник Италије, 38) дужица у оку, 40) средњовековни витез, 42) штала, 43) лука у Црвеном мору, 46) новозеландско дрво за бродоградњу, 47) шумска креда, 49) спортска торба, 50) пустиња у Индији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) лука, 4) Ака, 7) план, с, 10) Анадолија, с, 11) тенк, 13) ила, 14) амал, 16) Астер, и, 18) отети, п, 19) резбари, 22) Пек, 24) чарда, 25) дес, 27) арац, 29 Рим, 30) Тото, 31) Папама, 32) иницијал, 33) икат, 34) вар, 36) маче, 37) РТТ, 38) сарац, 40) пат, и, 41) сенилан, р, 43) услов, з, 45) санке, 48) Штеф, 49) јон, 51) Реал, у, 52) организам, д, 53) Рона, 54) тат, 55) вика.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тромесечна 44,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тромесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљена Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОКЛОНИ МАМИ за ПРАЗНИК!

ВАТРОМЕТ КУВАРСКИХ ИДЕЈА •
СПЕЦИЈАЛИТЕТИ МНОГИХ НАРОДА
ОБРАДУЈТЕ ВАШУ ПОРОДИЦУ И ПРИЈАТЕЉЕ
НОВИМ СПЕЦИЈАЛИТЕТИМА!

ЖЕЛИТЕ ЛИ:

Крушку лепе Јелене? • Руску шарлоту? • Суфле кнеза Пиклера?
• Прекомурску гибаницу? • Кеџери? • Бриселске кокице? •
Коктел од јастога?

Ова ванредно корисна књига помоћи ће вам да обогатите вашу трпезу и да сазнате како се спремају и служе многи специјалитети. Снимци свих јела у боји и великог формата омогућавају вам да с лакоћом и веома успешно припремите сваки рецепт.

Књига је штампана ћирилицом, богато технички опремљена, с пластифицираним корицама у боји, формата 25X17 цм.

Цена књиге је 120 динара.

Књигу можете купити за готово или на отплату.

Купци за готово имају попуст од 20. —
дин тако да књигу добијају за 100
динара.

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ВУК КАРАЏИЋ“, 11000 Београд,
Краљевића Марка 9.

ПОРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу 100 НАЈБОЉИХ КУВАРСКИХ
РЕЦЕПАТА ШИРОМ СВЕТА по цени од 120. — дин.
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ, по повлашћеној цени од 100 динара
(Плаћање поштару приликом пријема књиге).
НА ОТПЛАТУ у највише 4 месечне рате по 30 динара почевши
од 75.

Рате ћу уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатница.
У случају спора признајем надлежност II Општинског суда у
Београду.

(Презиме и име)

(Поштански број и место)

(адреса стана)

(назив радне организације)

(Овера о запослењу)

(име и презиме, л. к. бр.
издата од СУП)

Поруцбеница се оверава само при куповини књиге на отплату.
Пензионери уместо овере прилажу одрезак последњег чека од
пензије.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног
дана до 15 часова у предузећу „Вук Караџић“, Краљеви-
ћа Марка бр. 9.

100 најбољих
куварских
рецепата
широм света

Уз овај кувар
и са мало пара
свака ће мама
чуда да ствара

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавнице,

АНАЛИЗА ЈЕДНОГ
МЕГДАНА

Многи читаоци упутили су нам протестна писма поводом примерке Редакције уз причу „Анализа једног мегдана“. Међутим, драги читаоци, да бисмо вас умирли можемо вам рећи да је одговор саставни део приче и да га је, као и остали текст, написао сам аутор. Ратко Јанковић је и раније објављивао приче у нашем листу. Он је, иначе, студент технике и дипломираће ових дана.

РЕДАКЦИЈА

МОЖЕ
И ОБРНУТО

Занима ме шта је то такозвани традиционални ред речи.

Пино Чобелић,
Сарајево

Традиционални ред речи је уобичајен или редован ред речи, односно такав ред речи за који се у традиционалној граматичкој, на основу испитивања старословјанског језика, поставља седам правила: 1. реченица почиње субјектом; 2. реченица се завршава глаголом; 3. остали делови стоје у средини; 4. апозиција иде са својом главном речу; 5. атрибутивни генитив и придев стављају се испред именице;

6. предлози стоје испред глагола, а иза својих падежа и 7. енклитичке речи теже да се ослоне на почетак реченице.

Ова шема не важи за сваку врсту текста. Зато у одређивању уобичајеног реда речи према такозваном обрнутом треба узимати у обзир као један од најважнијих чинилаца врсту, природу и функцију текста, затим шта говорник (писац) истиче у ономе што каже и сл.

ЗАШТИТНИЦЕ
НАУКЕ
И УМЕТНОСТИ

Желела бих да ми одговориш ко су биле музе.

Марија Кнежевић,
Београд

Музе су по грчкој митологији кћери Зевса и Мнемосиме. Сматрају се заштитницама науке и уметности. Има их девет: Калиопа

је заштитница епског песništва и еленије, Уранија астрономије, Полихонија хорске и озбиљне поезије, Ерато љубавне лирике, Терпсихора игре, Мелпомена трагедије, Талија комедије, Еутерпа музике и Клио историје. Стари Грци су веровали да су музе становале у Пијерији код Олимпа, па им је отуд остао и назив пијериде.

зије, Ерато љубавне лирике, Терпсихора игре, Мелпомена трагедије, Талија комедије, Еутерпа музике и Клио историје. Стари Грци су веровали да су музе становале у Пијерији код Олимпа, па им је отуд остао и назив пијериде.

ОТКРИО
НЕПОЗНАТЕ БИЉКЕ

Молим те да ми у Малој пошти напишеш нешто о Јосипу Панчићу.

Дејан Дуњић,
Бихаћ

Познати природњак Јосип (Јосиф) Панчић (1814 — 1888) још као студент медицине у Пешти сакупио је и одредио богату збирку биљака. Док је обављао лекарску праксу у Будиму и северном Банату још више проширује свој хербар и 1845. године одлази у Беч и ради на одређивању окупљеног материјала. У Бечу се упознаје са Вуком Караџићем и Ф. Миклошичем. По њиховом наговору Панчић одлази у Србију маја 1846. Неколико година радио је као лекар, али је увек налазио времена да сакупља и обрађује флористички и фаунистички материјал. Професор на Лицеју у Београду постаје 1853. године. Предавао је ботанику, зоологију, геологију, минералологију и агрономију. Касније, постаје и ректор Велике школе, а 1887. и први председник тек основане Српске академије наука.

Јосип Панчић је свој живот посветио откривању природних богатстава наше као и других земаља Балканског полуострва. Резулта-

те свог труда дао је у око 30 дела, штампаних на нашем и страним језицима. Првенствено ботаничар, само у свом главном делу „Флора књижевне Србије“ (1874) дао је детаљан опис и место налазишта за 2074, а кроз 10 година за још 368 врста биљака. Од тога је 12 врста било до тада потпуно непознато. Посебан значај има његово откривање нове врсте четинара *Picea omorica*, карактеристична за подручје Вишеграда, Сребренице и Фоче. Панчић је основао и уредио

прву Ботаничку башту у Србији. Његова збирка биљака, која се налази у Београду под именом Панчићев хербар, представља и данас основ за проучавање флоре Балканског полуострва. Значајан је и његов рад на фауни.

О ПТИЦАМА
ПЕВАЧИЦАМА

Интересује ме где могу наћи књигу о папагајима и славујима.

Зоран Бутковић,
Београд

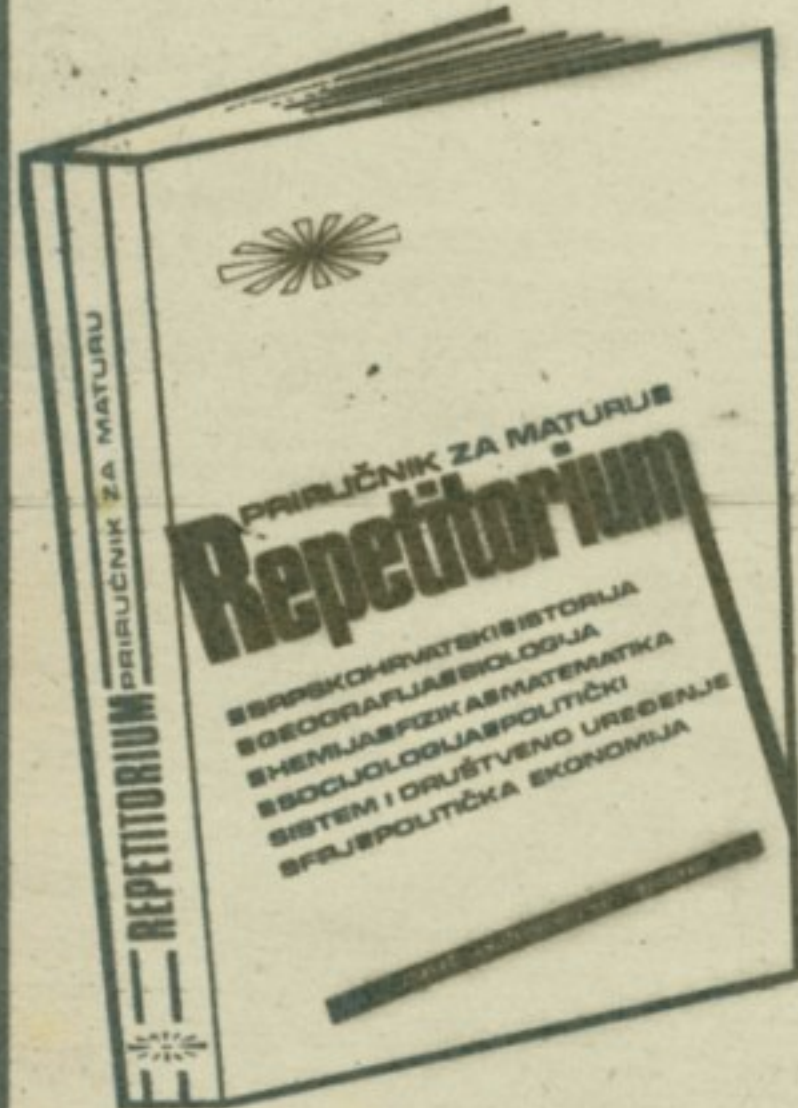
Издавачко предузеће „Нолит“ издало је књигу „Канаринци, шумске певачице и папагаји“. Писац књиге је инж. Бора Васић, а цена је 50 нових динара. Књигу можете купити у Нолитовим књижарама.

КУПУЈЕМ
»ЗАБАВНИКЕ«

Купујем неоштећене Политичке забавнике од 5, 12, 19. и 26. јула 1974. године.

Злата Јоакимстал,
Сремски Карловци
Илије Округлића 2УЧЕНИЦИ – СРЕДЊОШКОЛЦИ!
ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре. Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

речујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

